

Vlaams
Parlement

vergadering **C281**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 15 september 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

INTERPELLATIE van Chris Janssens aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebrek aan COVID-19-opvolging van terugkerende reizigers tijdens het vakantie seizoen – 28 (2019-2020)	5
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het functioneren van de stuurgroep contactopsporing – 3269 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de samenstelling en de werking van de stuurgroep contactopsporing – 3273 (2019-2020)	
INTERPELLATIE van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vervanging van professor De Maeseneer in de Vlaamse Stuurgroep Contactonderzoek – 29 (2019-2020)	
INTERPELLATIE van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het ontslag van een expert uit de Vlaamse Stuurgroep Contactonderzoek – 30 (2019-2020)	12
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de opvolging van daders van huiselijk geweld – 3129 (2019-2020)	29
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over digitale inclusie in Vlaanderen – 3161 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over digitale inclusie en de Week van de Geletterdheid – 3279 (2019-2020)	34
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitwerking van een federaal kader voor mondhygiënist – 3177 (2019-2020)	40
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het screeninginstrument voor aangeboren erfelijke ziekten – 3178 (2019-2020)	42

- VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de COVID-19-toeslag aan kwetsbare gezinnen via het groeipakket – 3193 (2019-2020)
- VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de COVID-19-toeslag van 120 euro op het groeipakket – 3245 (2019-2020)
- VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de COVID-19-toeslag bij het groeipakket – 3287 (2019-2020) 44
- VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de werkwijze van particuliere websites die 'helpen' bij de zoektocht naar een woonzorgcentrum – 3194 (2019-2020) 53
- VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over kleinschalige woonvormen voor kwetsbare ouderen – 3201 (2019-2020) 60
- VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over problemen bij het aanvragen van de European Disability Card door minderjarigen met autisme – 3207 (2019-2020) 65
- VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de oprichting van een afstammingscentrum – 3210 (2019-2020) 68
- VRAAG OM UITLEG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de personeelstekorten in de woonzorgcentra – 3214 (2019-2020) 71
- VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een vaccinatieprogramma tegen COVID-19 – 3228 (2019-2020)
- VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verdeling van de vaccins tegen het coronavirus – 3282 (2019-2020) 75
- VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de administratieve voorwaarden bij de gerichte versterking van kwetsbare huishoudens – 3235 (2019-2020)
- VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitwisseling van gegevens van het groeipakket aan steden en gemeenten om gezinnen in armoede op te sporen – 3281 (2019-2020) 79

INTERPELLATIE van Chris Janssens aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebrek aan COVID-19-opvolging van terugkerende reizigers tijdens het vakantieseizoen – 28 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Op 8 juli 2020, toen de zomervakantie een weekje bezig was, werd snel een voorstel van decreet ingediend dat de basis moest creëren voor het verplicht testen en in quarantaine plaatsen van reizigers die terugkeren uit een zogenaamd hoogrisicogebied. Ik stelde toen in de plenaire vergadering meteen vragen over hoe dat praktisch moest worden georganiseerd en afgedwongen. Ik zei u toen dat de eventuele sanctionering belangrijk is, want als je mensen een verplichting oplegt, moet je er natuurlijk voor zorgen dat je ook een stok achter de deur hebt. Volgens u en andere leden van de meerderheid was er niets waarover men zich zorgen hoefde te maken. Met dit decreet zou dat in orde moeten komen.

U zei toen in de plenaire vergadering van 8 juli ook formeel: "Dat wil dus zeggen dat diegenen die als een hoog risicogeval worden gedetecteerd, ook effectief zullen worden getest en bij een negatieve test in quarantaine moeten gaan tot aan de tweede test." Ook op 15 juli herhaalde u dit nog eens in het parlement. U zei ook dat "wie terugkomt uit een rode zone en niet doet wat er van hem wordt gevraagd, daar desgevallend voor gestraft kan worden".

Aan het einde van de zomervakantie bleek dat dit voornamelijk bij theorie is gebleven. Uit de praktijk bleek immers dat toeristen die uit een rode zone terugkwamen, niet werden gecontroleerd. Tot september werd nog geen enkele reiziger uit een rode zone gebeld door het Vlaamse contactonderzoek. Boetes zijn al evenmin uitgedeeld. De aangekondigde sanctionering van terugkeerders uit een rode zone die zich niet lieten testen, bleek een loos dreigement.

Uit het verwerken van de zogenaamde Passenger Locator Forms – de elektronische reisformulieren die mensen die na 1 augustus terugkeerden uit het buitenland, dienden in te vullen – bleek dat slechts 66 procent van de reizigers uit de rode zones zich laat testen. Dat is nog een forse overschatting, want veel mensen die terugkeerden uit een rode zone, vulden het formulier zelfs niet eens in.

Wie het formulier wel invult, krijgt een code toegestuurd waarmee hij of zij zich gratis kan laten testen. Wie dat niet deed, moest in de databank van de contactonderzoekers terechtkomen. Die reizigers zouden dan opgebeld moeten worden en aangemaand worden om alsnog naar de huisarts of een triagecentrum te gaan om zich te laten testen. Maar dat lukt nog niet, verklaarde Ria Vandenreyt, de woordvoester van het agentschap Zorg en Gezondheid, omdat de persoonsgegevens van nalatige reizigers gekoppeld moesten worden aan een testcode, en dat zou de verantwoordelijkheid zijn van Sciensano.

De woordvoester zei bovendien dat boetes voorlopig niet aan de orde zijn en dat men vooral wil inzetten op sensibiliseren. Een week eerder had federaal minister Philippe De Backer nochtans in de Kamer verklaard dat terugkeerders die zich ondanks de verplichting niet laten testen, niet alleen een telefoontje mochten verwachten, maar mogelijk ook een boete of een celstraf. Alweer verwarring troef.

Deze zomer was er ook discussie over wie precies zou moeten instaan voor het controleren van de naleving van de quarantaineplicht. In de media werd op 30 juli gemeld dat Vlaanderen rekende op de Openbare Centra voor Maatschappelijk

Welzijn (OCMW's) voor de controle van de naleving van de verplichte quarantaine. Een dag later bleken deze plannen echter al te zijn afgevoerd na protest van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Van de aanbeveling tot vrijwillige testing en quarantaine voor mensen die terugkeren uit zones met code oranje – een code waarvan ik de opportuniteit van meet af aan ter discussie stelde –, blijft er aan het einde van de rit helemaal niets over. Reizigers die terugkeerden van een bestemming met deze kleurencodes en inspanningen deden om zich te laten testen, meldden me dat zij er niet eens in slaagden om zich te laten testen. Volgens hun huisartsen was het testen van deze personen geen prioriteit, en dat kwam door het beperkt aantal testkits waarover die beschikten en de drukte in hun praktijk.

Minister, het beleid heeft hier dus alweer steken laten vallen. Er was veel verwarring en dus ook een heel aantal vragen.

Kunt u mij meedelen waarom – ondanks het goedkeuren van het nooddecreet op 8 juli en de duidelijke engagementen door de meerderheidspartijen en de minister zelf – er met reizigers die terugkeren uit een reisbestemming met code rood, die zich niet laten testen en die niet in quarantaine gaan, nog steeds niet systematisch contact opgenomen wordt om dat alsnog te doen?

Schaart u zich achter de verklaring van de woordvoester van Zorg en Gezondheid dat boetes voorlopig niet aan de orde zijn? Zijn sancties volgens u dan geen noodzaak om de wettelijke verplichting om zich te laten testen en in quarantaine te gaan kracht bij te zetten?

Kunt u toelichting geven over de controle op de naleving van de quarantaineplicht door terugkeerders uit gebieden met de code rood? Wordt die controle nu uiteindelijk wel degelijk georganiseerd en, zo ja, door wie?

Kunt u meedelen of u ervan op de hoogte bent dat veel mensen die terugkeren uit code oranje en over goede wil beschikken, er niet in slagen zich te laten testen – ondanks het feit dat zij daartoe van overheidswege worden geadviseerd – omdat het testen van deze mensen volgens een aantal huisartsen niet prioritair is? Zo ja, hoe verklaart u dat? Werden daarover dan geen afspraken gemaakt met de huisartspraktijken?

Kunt u uitleggen waarom een regeling die wellicht laattijdig werd ingediend in het parlement, maar toch nog aan het begin van het toeristische seizoen, voor terugkerende reizigers op het einde van dat seizoen nog steeds niet op punt staat en wie daarvoor volgens u de verantwoordelijkheid draagt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Mensen die terugkeren uit de rode zone, krijgen bij een terugkeer twee sms'jes: een om te zeggen dat ze in quarantaine moeten en een tweede met een activatiecode voor de test. Als ze na 48 uur geen test hebben laten afnemen, krijgen ze nog een herinnering. Het was de bedoeling om vanaf 4 september – de release 2.0 van het federale platform – telefonisch contact te laten opnemen, maar technische problemen hebben dat proces vertraagd. Ik hoop dat het snel in orde komt, want via de telefoon kan men de mensen nog beter het belang van de test en de quarantaine uitleggen.

Wat uw tweede vraag betreft zijn we samen verantwoordelijk voor het indijken van het aantal besmettingen. Het naleven van de maatregelen is een vorm van solidariteit. Mensen in de eerste orde oproepen en bewustmaken is absoluut een bewuste keuze. We zien ook dat dat werkt. In de eerste weken liet ongeveer 50 procent van de mensen zich testen. Dat is ondertussen opgelopen tot 84 procent

in de week van 10 september met best wel wat provinciale verschillen. Dat neemt niet weg dat ook al veel mensen een proces-verbaal hebben gekregen wegens het niet volgen van de quarantaineregels.

Wat uw derde vraag betreft worden de gegevens van besmette personen gedeeld met de medische expert van de betrokken zorgraad. De politie kan toezien op het naleven van de quarantaine en de artsen van Zorg en Gezondheid hebben de bevoegdheid om het bevelschrift uit te schrijven. Bij grote problemen gebeurt dat ook, zoals ik vorige keer ook al in de commissie heb aangegeven. We moeten ons goed bewust zijn van de uitdagingen van het contactonderzoek. Dat is dansen op een slappe koord. We vragen de mensen om hun contacten door te geven, en hoe strenger we zijn, des te minder zijn mensen geneigd om hun familie en vrienden ook effectief door te geven. Daarom is het een bewuste keuze om eerst te kijken naar bewustmaking, mobiliseren, een beroep doen op de burgerzin van de mensen en pas nadien te kijken of er opgetreden moet worden.

Ik geef even per provincie de verschillende cijfers. Ik heb het gehad over 84 procent. Dit zijn de laatste cijfers die ik heb: 80 procent in Antwerpen; 70 procent in Vlaams-Brabant; 82 procent in Oost-Vlaanderen; 75 procent in West-Vlaanderen en 86 procent in Limburg, een voorbeeld voor Vlaanderen.

Wat uw vierde vraag betreft: daarvan ben ik inderdaad op de hoogte. Terugkeerders uit de oranje zones kunnen momenteel enkel via consultatie bij de huisarts een testticket krijgen. De huisarts bepaalt na een risico-inschatting over de activiteiten die de reiziger in het bewuste gebied ondernam of dat nodig is. Omdat het voor huisartsen geen prioritaire taak is om mensen zonder symptomen te helpen, komt er een self-assessment tool. Mensen kunnen daarbij een vragenlijst doorlopen die duidelijk maakt of iemand die terugkeert uit een oranje zone, oranje-groen of oranje-rood is. Ik weet dat u de kleur oranje niet graag ziet, maar dat is nu eenmaal de self-assessment tool die u moet helpen om die evaluatie te maken.

Wanneer het een oranje-rode code is – ik weet niet of u die liever ziet dan oranje-groen – zal die persoon automatisch een sms krijgen met een testcode. De scripts hiervoor zijn klaar en worden nu in het IT-technisch platform geïmplementeerd.

Het IT-systeem is uitgewerkt door de federale overheid. Ik stel vast dat het werkt. Maar het klopt dat bij aanvang ervan werd uitgegaan dat mensen zich sneller aan de maatregelen zouden houden. Door voortdurend te sensibiliseren en de sms na 48 uur is er al een aanzienlijke vooruitgang. Als we telefonisch contact kunnen toevoegen, zetten we opnieuw een belangrijke stap vooruit.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor u antwoord. U gaat er wat gemakkelijk overheen, vooral omdat de cijfers behoorlijk indrukwekkend zijn. Uit de cijfers van augustus, van degenen die dat zogenaamde formulier invulden, blijkt dat 370.000 mensen terugkeerden uit een oranje zone en 65.000 uit een rode zone, met als voornaamste landen Turkije, Spanje en Marokko. Van die mensen heeft 66 procent een verplichte test laten afnemen, waarvan uiteindelijk 2 procent positief blijkt te zijn. Volgens de virologen is dat echter een overschatting. Dat zijn de cijfers voor augustus.

In de media werden cijfers geciteerd van de laatste 14 dagen. Daaruit blijkt dat 43.000 reizigers terugkeerden uit een rode zone. Zij zouden dus allen in quarantaine moeten gaan en zich verplicht laten testen. 190.000 mensen keerden de voorbije veertien dagen terug uit een oranje zone, voor hen zijn de quarantaine en de test aanbevolen. Zoals gezegd, is dat een onderschatting, want niet iedereen vult dat verplichte terugkeerformulier in. U zegt dan dat er technische problemen geweest zijn, waardoor een en ander via contactonderzoek nog niet heeft kunnen

plaatsvinden. Maar we stellen vast dat toeristen die tijdens het toeristische hoogseizoen terugkeerden uit een rode zone, eigenlijk de hele zomer lang niet werden gecontroleerd. De gegevens kwamen niet terecht bij de callcenters die hen hadden moeten contacteren. Heel die maand augustus werd geen enkele reiziger uit een rode zone opgebeld. Ik ga ermee akkoord dat sensibiliseren in dezen belangrijker is dan beboeten, maar die stok achter de deur via boetes is natuurlijk wel noodzakelijk als je wilt dat een en ander wordt nageleefd. Minister, u zegt dat er processen-verbaal werden uitgeschreven voor het niet-naleven van de quarantaineregels. Minister, over hoeveel processen-verbaal gaat dat dan? Want we stellen vast dat er sinds de goedkering van het decreet, op 8 juli, tot 7 september – dat zijn twee maanden – bij heel veel reizigers die verplicht waren om te testen of om in quarantaine te gaan, maar dat niet deden, niets is gebeurd.

Het systeem zou sinds 7 september op punt moeten staan, via contactonderzoek zou het allemaal veel vlotter moeten verlopen. Hoeveel mensen die zich niet automatisch hadden laten testen, werden er de voorbije week dan gecontacteerd?

Bovendien hoor ik via lokale besturen dat er geen controle gebeurt op de opvolging van de quarantaineplicht. Want wie controleert dat uiteindelijk? Wie heeft de mankracht en de middelen om dat te controleren? Zijn lokale besturen verder op de hoogte van wie terugkeert uit een rode zone? Worden die data uit de gemeenten waarvan reizigers terugkeren uit een rode zone, gedeeld met de lokale besturen, zodat zij daarop controle kunnen uitoefenen, in afspraak met de lokale politiediensten? Want ik verneem van onder andere mijn eigen lokaal bestuur dat zij niet weten wie in de gemeente, de stad Genk, op dit moment uit een rode zone is teruggekeerd. De vraag blijft dus: wie controleert de opvolging van die quarantaineplicht?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik heb de cijfers die u vraagt, niet bij de hand. Ik wil wel vragen of de administratie die kan verkrijgen. Dat is op zich geen probleem.

Wat de opvolging betreft, wil ik er ook op wijzen – maar we komen daar misschien straks nog op terug in deze vergadering – dat wij aan de medische experts van elke eerstelijnszone diegenen die positief getest hebben, overmaken. Dan is het aan de betrokken medische expert om daar zelf eventueel in de eerstelijnszone de nodige initiatieven te nemen. Ik ken verschillende eerstelijnszones, waaronder die waar ook mijn eigen gemeente onder valt, waar mensen die positief getest hebben, gecontacteerd worden door de lokale OCMW-diensten, en er dan ook wat men de zachte handhaving noemt, gedaan wordt. De harde handhaving, dat is dan een andere vraag: dat hangt ervan af wanneer dat noodzakelijk is. Men kan op basis van een casusoverleg – ik heb vorige keer al verwezen naar concrete gevallen ter zake – er ook de politie op inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik zou kort een bijkomende vraag willen stellen in verband met de quarantaineplicht, want daar is toch ook zeer veel onduidelijkheid over. Zo werd er door professor Goossens gepleit om die in te korten. Dit zou ook hier bij ons op tafel liggen. Kunt u daar een stand van zaken geven, of dit inderdaad wel degelijk besproken wordt, om die quarantaine ten eerste duidelijk te communiceren, en ten tweede eventueel in te korten voor die eerste negen dagen naar zeven dagen?

We konden ook lezen in Het Nieuwblad van 11 september dat het agentschap Zorg en Gezondheid werk maakt van een overzicht van honderd clusteronderzoeken die reeds uitgevoerd zouden zijn bij terugkeerders en andere contactopsporingen. Mijn

vraag daarover is: wanneer zal die analyse klaar zijn? Bent u daarvan op de hoogte? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik heb nog twee puntjes die ik graag wou aanhalen. Ten eerste was er vandaag veel te horen en te lezen over de overbelasting die de huisartsen momenteel meemaken. Het is dan ook een heel goede zaak dat u zei dat binnenkort mensen die terugkeren vanuit een oranje zone, niet sowieso bij de huisarts langs moeten als er een test nodig is of als ze een test willen. Ten tweede had de heer Janssens het voornamelijk over mensen die terugkeren uit vakantie; het gaat dus over Vlamingen die terugkeren uit vakantie. Maar je hebt natuurlijk ook andere mensen die naar Vlaanderen komen: denk bijvoorbeeld aan expats, of aan mensen die hier voor een vakantie komen. Op welke manier worden zij geïnformeerd over de verplichtingen die ze hier hebben wanneer ze uit een oranje zone komen? Ten eerste is er de vraag naar informatie, en ten tweede hebben die mensen hier bijvoorbeeld geen huisarts en geen aansluiting bij een ziekenfonds. Op welke manier worden zij geïnformeerd en worden ze erover ingelicht waar ze terecht moeten, en wordt hun daar de weg naar gewezen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, er is inderdaad een grote lacune in het beleid. Wij zijn al langer wakker dan andere fracties. Voor de grote vakantie heeft Groen in de plenaire vergadering als enige aangekaart dat we het virus dreigden binnen te halen via de vakantiegangers. De week daarop waren er drie andere fracties die hetzelfde zegden. Toen hebben we ook de vraag gesteld die collega Schryvers zonet stelde, om op te letten dat we het virus niet zouden binnenhalen via toeristen.

Dan is er actie ondernomen. Er is een decreet gekomen op een moment dat het al te laat was. Dat is een constante geweest in deze crisis, een mens zou er depressief van worden. Tijdens de vakantie is inderdaad gebleken dat er grote lacunes zijn gebleven in de uitvoering van dit beleid.

Op de duur is de vraag in hoeverre toeristen en buitenlanders of terugkerende Belgen het virus binnenhalen, of dat het virus gewoon slecht wordt opgevolgd in eigen land. Ik sluit me dan ook aan bij de vraag van collega Schryvers. Daarbij aansluitend: is er nog steeds een zeer korte gemiddelde duur van de gesprekken bij de contactopsporing? Hoe lang duren die op dit moment?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, u zegt dat u de belasting van het testen van terugkomende reizigers zoveel mogelijk gaat wegnemen bij de huisartsen. Zoals ik hier al tientallen keren heb gezegd, nemen gewoonlijk in de derde week van september verkoudheden enorm toe. Wij wisten dat dit eraan zou komen. De huisartsen hebben hierover ook een open brief geschreven. Hoe gaat u dit oplossen? Ligt er op dit moment een duidelijk plan op tafel om het testen van mensen, niet alleen teruggekomen reizigers, maar ook anderen, niet meer bij de huisarts te laten testen?

Op dit moment gaat dat ten koste van andere zorg, van chronische zieken, van acute zorg, van telefonische consulten. Ik hoor van collega's dat dit enorm veel tijd in beslag neemt terwijl consultaties volop bezig zijn. Dan moeten ze zich ook nog eens bezighouden met de papiermolen. Minister, hoe gaat u hieraan remediëren?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik wil hierbij aansluiten. Sinds het begin van de crisis in maart hebben we nog nooit zoveel noodoproepen op een dag gehad. De huisartsen zijn enorm overbevraagd.

In Vlaanderen zijn er momenteel maar twee echte testcentra, een teststraat in Antwerpen en een in Gent, waar mensen heel laagdrempelig terecht kunnen zonder dat de huisarts eerst een voorschrift moet schrijven. Dat zijn de enige. We gaan dat echt moeten uitbouwen want de eerste lijn is enorm overbevraagd.

Domus Medica legt terecht de nadruk op het feit dat het niet enkel om het testen mag gaan, maar ook om het hebben van een telefoonnummer waar mensen medisch geschoold personeel kunnen vragen naar informatie. Wij krijgen heel veel mensen die vragen naar informatie waar ze kunnen worden getest. Dat moet worden georganiseerd en het moet praktisch uitvoerbaar zijn. Vandaag wordt daar nog te weinig op ingezet.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Collega's, ik wilde eerst niet tussenkomen, omdat de voorzitter vroeg om beknopt te zijn. Veel van deze bezorgdheden worden door iedereen gedeeld, maar als collega Groothedde laat uitschijnen dat Groen de enige was die daarmee bezig was, dan vind ik dat niet zo netjes. Dan voelt iedereen de drang om tussen te komen en aan te geven dat we daar van in het begin vragen over hebben gesteld en heel veel bezorgdheid over hadden.

We kunnen nog eens herhalen dat dit volledig achter de feiten aanlopen is, als je pas op 4 september het systeem in orde hebt dat je eigenlijk in het begin van de zomer al had moeten hebben. Maar dat had collega Janssens ook al in zijn tussenkomst gezegd.

Ik ben inderdaad wel erg bezorgd over het najaar, en daar deel ik ook de bezorgdheid van collega Saeys. De huisartsen zijn al langer aan de alarmbel aan het trekken. Ik denk dat het goed is dat die vragenlijst er nu komt en dat zij toch al een stukje worden ontlast van hun taak. Maar ik zie het toch nog altijd niet rooskleurig in voor het najaar, specifiek wat de huisartsen betreft. En ik vraag mij af of er naast die vragenlijst, die effectief een goede zaak is, nog andere maatregelen zijn om het voor de huisartsen behapbaar te maken. Want die gaan toch een zeer belangrijke rol spelen dit najaar, denk ik.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, hier zijn een aantal concrete vragen gesteld over 'facts and figures', maar ik stel voor dat we daarop een antwoord geven als we het hebben over de opvolgingscommissie rond corona. Want ik heb die antwoorden hier niet bij de hand. Maar ik wil wel een aantal algemene antwoorden geven.

Ik begin dan met de vraag over de druk bij de huisartsen. Het was ons een paar weken en zelfs een paar maanden geleden ook al bekend dat het najaar een zwaar najaar zou kunnen worden. Ik herinner eraan dat we dat een paar weken geleden ook besproken hebben, toen we in deze commissie die vraag kregen van verschillende commissieleden: moeten we die contactopsporing niet op lokaal niveau brengen? We komen daar straks bij een andere interpellatie misschien nog op terug.

We hebben toen zowel met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) als met Domus Medica contact opgenomen. Ze hebben ons toen duidelijk gezegd dat zij geen vragende partij waren om overal in Vlaanderen die contactopsporing op het lokale niveau te brengen. En waarom waren ze daar geen vragende partij voor? Omdat ze zeiden dat het toen, half juli of eind juli, misschien nog redelijk rustig was, maar dat dat in september zou veranderen. Diegenen die

de contactopsporing doen, doen dat niet voor een paar dagen of een paar weken. Ze doen dat voor een langere periode.

Dat is de reden geweest waarom we gezegd hebben dat we naar een systeem op zoek gaan waarbij we de centrale contactopsporing behouden en handhaven, maar waarbij we die lokale aanpak, met clusteronderzoek en bronnenonderzoek, zullen verstevigen. Dat hebben we ook gedaan. We komen daar straks op terug, maar dat is eigenlijk de grond van de reden geweest.

Om de huisartsen een stukje te ontlasten, werd mogelijk gemaakt dat ook thuisverpleegkundigen testen kunnen afnemen. Dat is een mogelijkheid die federaal mogelijk gemaakt is. Er wordt binnen de Risk Management Group (RMG) ook nog gekeken of er eventueel andere mogelijkheden zijn, maar dat is voor alle duidelijkheid op dit ogenblik nog federale materie. Misschien zal dat binnen afzienbare tijd anders zijn maar op dit ogenblik is dat nog een federale bevoegdheid.

Er is gesproken over een teststraat in Antwerpen in Gent. Ik wil er ook naar verwijzen dat er nu ook in Zaventem een teststraat is opgericht.

Er is een vraag gesteld naar de clusteronderzoeken, het zouden er een honderdtal zijn. Dat klopt. Ik heb die cijfers hier niet bij, maar ik heb in de vorige commissie toen in extenso verwezen naar en ingegaan op de vorige clusteronderzoeken. Maar vorige week zaten we inderdaad aan een honderdtal clusteronderzoeken. Voorzitter, ik denk dat we daar bij een volgende keer, wanneer we het hebben over contactopsporing, meer in detail op kunnen ingaan.

Wat de vraag over de quarantaine en het inkorten van de periode betreft: dat is inderdaad een vraag die ik zelf aan bod heb laten komen op de interministeriële conferentie van vorige week of tien dagen geleden. Er is daarbij om een advies gevraagd, en dat advies wordt, denk ik, deze week besproken. Het zal volgende week ook voorgesteld worden door de RMG en de Risk Assessment Group (RAG).

Wat de opvolging van de quarantaine betreft, heb ik u gezegd hoe het systeem vandaag werkt. Ik wil er graag op wijzen dat, volgens de huidige privacyregels, het respect voor de privacy, men al die gegevens niet zomaar aan iedereen mag doorgeven. Daarom moeten er een aantal stappen worden gerespecteerd, zoals de medisch expert van de eerstelijnszone, die gegevens dan op basis van zijn en van het gedeelde beroepsgeheim kan delen, onder andere met maatschappelijke assistenten, bijvoorbeeld van OCMW's, om aan zachte handhaving te doen. Wanneer het nodig is, wanneer men het gevoel heeft dat een quarantaine niet wordt gerespecteerd en dat dat voor de publieke veiligheid een belangrijk issue kan zijn, kan er op basis van een casusoverleg ook worden ingegrepen. Hoe vaak dat is gebeurd, kan ik u nu niet zeggen, maar ik ben wel bereid om dat na te vragen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, begin juli was er dat nooddecreet dat de basis moest leggen voor de opvolging van toeristen die terugkeerden uit oranje, maar vooral ook uit rode zones. Dat nooddecreet kwam er vooral om die zomerperiode in de gaten te houden. Het is dan ook alweer bijzonder betreurenswaardig dat heel die aangekondigde aanpak in grote mate dode letter is gebleven, en dan bovendien net in het toeristische hoogseizoen. Dat is bijzonder pijnlijk, vooral als je experten nu hoort zeggen dat de stijgende coronacijfers ook te maken hebben met terugkerende reizigers. Steven Van Gucht schat dat zo'n 20 procent van de besmettingen die in België wordt vastgesteld, voorkomt bij mensen die in de twee weken voordien hebben gereisd. En toch stellen we vast dat heel de zomer lang tienduizenden, honderdduizenden mensen op reis zijn gegaan en dat een heel groot deel daarvan uit zones met code geel en oranje is teruggekeerd, maar dat daar helaas niets mee is gebeurd indien men het niet vrijwillig heeft gedaan.

Uiteraard is cijfermateriaal om dit te evalueren dan bijzonder relevant. U hebt gezegd dat u die cijfers niet bij de hand hebt, ik zal die dan via schriftelijke weg opvragen. Maar in ieder geval is het duidelijk dat een kordaat, duidelijk beleid in verband met terugkeerders in heel die zomerperiode geen overbodige luxe zou zijn geweest. Helaas is dat er nog altijd niet.

Mijn enige slotverzoek is dan ook: voor de zomer is het te laat, maar zorg er dan in elk geval voor dat dat systeem de komende dagen en weken, in het najaar, wél werkt. Zorg ervoor dat de mensen die uit een rode zone komen, zich verplicht laten testen en dat dan ook effectief doen. En indien ze het niet vrijwillig doen, zorg ervoor dat ze er dan toe worden aangemaand via het daarvoor bevoegde en in het leven geroepen callcenter.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het functioneren van de stuurgroep contactopsporing – 3269 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de samenstelling en de werking van de stuurgroep contactopsporing – 3273 (2019-2020)

INTERPELLATIE van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vervanging van professor De Maeseneer in de Vlaamse Stuurgroep Contactonderzoek – 29 (2019-2020)

INTERPELLATIE van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het ontslag van een expert uit de Vlaamse Stuurgroep Contactonderzoek – 30 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Collega's, vorige week, op woensdag 9 september verschenen er, eerst in Het Laatste Nieuws en in De Morgen maar nadien ook in andere media, opnieuw een aantal artikels die duidelijk maken hoe belangrijk de minister de contactopsporing vindt, of toch in elk geval de perceptie van dat contactonderzoek. De op mijn vraag in augustus vrijgegeven verslagen van de stuurgroep bevatten een aantal zeer opvallende passages die vragen oproepen omtrent het goed functioneren van deze stuurgroep, en bij uitbreiding van de contactopsporing zelf. Zo is er heel opvallend weinig bezorgdheid over het lage aantal indexpatiënten dat contacten doorgeeft – iets wat wij hier nu al maanden aankaarten – en over de korte gespreksduur – in vergelijking met andere landen blijft die veel te kort –, maar gaat er disproportioneel veel aandacht naar het positief beïnvloeden van de berichtgeving over het contactonderzoek.

Ik ga even citeren uit een aantal verslagen. Eerst dat van 17 juli: "Algemeen wordt gereflecteerd over de huidige manier van werken en kritiek in o.m. de pers. Betreurd wordt dat alle communicatie negatief is waardoor het vertrouwen verder afneemt. Er is nood aan politieke verantwoordelijkheid en elke actor in de keten moet zijn rol spelen (...)."

Dan 24 juli, een week later, de volgende trajectgroep: "Politiek benadrukt het belang" – politiek, dat is dan wellicht het kabinet-Beke – "van een constructieve communicatie rond contactonderzoek in de media, en wijst op de verantwoordelijkheden van eenieder."

En nog een week later wordt tot twee keer toe het belang van een constructieve communicatie rond contactonderzoek in de media herhaald en de verantwoordelijkheden van eenieder inzake deze constructieve communicatie worden opnieuw kort benadrukt. "Momenteel heerst er vooral een perceptieprobleem."

Dat is toch wel een opvallende focus, vooral omdat op dat moment iedereen ervan overtuigd was – of toch bijna iedereen, zou ik aannemen – dat het niet om een perceptieprobleem gaat, maar dat er effectief grote problemen waren of zijn met die contactopsporing. Dat bereikt een heel opvallende climax op 7 augustus, met de expliciete vraag van de minister om emeritus professor Jan De Maeseneer uit de stuurgroep te gooien, nadat de professor zich eerder kritisch uitliet over diezelfde contactopsporing in een artikel in Knack een aantal dagen voordien. De minister is neen aan het schudden, maar ik zal nog eens opnieuw letterlijk voorlezen uit het verslag. Het is een verslag dat goedgekeurd is op de vergadering nadien. Er staat letterlijk in: "Vraag van Minister Beke aan VIVEL om zich intern te beraden over haar afvaardiging binnen deze stuurgroep (...)." Als je dan de week erna naar de samenstelling van de groep kijkt, zit professor De Maeseneer opeens niet meer in de stuurgroep, maar werd die daar vervangen door voormalig CD&V-kabinetsmedewerker Caroline Verlinde, de directrice van het Vlaams Instituut Voor de Eerste Lijn (VIVEL), die voorheen enkel plaatsvervanger was. Ondertussen zijn er over dat gebeuren tegenstrijdige verklaringen afgelegd door uw kabinet, door het agentschap, door VIVEL zelf. Maar wat wel vaststaat, is dat professor De Maeseneer zijn rol in de stuurgroep zeer ernstig nam, dat zijn bezorgheden over de contactopsporing niet nieuw waren, maar hij die al sinds begin juni in gedetailleerde analyses en nota's op die stuurgroep gebracht heeft, en dus eigenlijk een constructieve bijdrage wenste te leveren aan iets waarvan we ondertussen allemaal weten dat het niet optimaal werkt, en al zeker niet op dat moment, bij het begin van de zomer.

Minister, omdat we in Vlaanderen toch niet echt de gewoonte hebben, dacht ik, om experts en kritische stemmen hun mandaat af te nemen als ze kritisch zijn, toch enkele vragen over het functioneren van deze stuurgroep.

Klopt het dat u persoonlijk bent tussengekomen om professor De Maeseneer uit de stuurgroep contactopsporing te gooien en uw diensten de opdracht gegeven hebt om die eis aan de leden en aan VIVEL over te maken?

Klopt het dat u reeds op 5 augustus zelf in hoogsteigen persoon een telefoongesprek had met professor De Maeseneer naar aanleiding van een artikel in Knack waarin de professor bezorgheden aankaartte die al maanden geleden de stuurgroep haalden, en ondertussen ook terecht bleken?

Mogen andere kritische stemmen of experts die volgens u of uw raadgevers pertinent foute dingen zeggen, zich aan gelijkaardige telefoons en sancties verwachten? Zo ja, hoe verwacht u dan nog oprechte analyses te krijgen over uw beleid en de aanpak van de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog? Hoe bent u er zeker van dat men dan de waarheid niet verdraait om toch maar zeker te zijn dat het in uw kraam past?

Op welke wijze heeft het agentschap gevolg gegeven aan de vraag van de stuurgroep op 7 augustus om te reageren op berichtgeving die pertinent fout zou zijn? En wat was voor het agentschap dan 'pertinent fout'?

Hoeveel middelen en personeelsuren zijn er vrijgemaakt om gevolg te geven aan de op 7 augustus toegezegde versterking van het communicatieteam om te reageren op die pertinent foute berichtgeving en om meer proactief correcte en feitelijk onderbouwde gegevens met betrekking tot contactopsporing te verspreiden?

Welk gevolg is er vanuit het agentschap gegeven op de op 7 en 14 augustus in de stuurgroep vastgestelde reële pijnpunten bij de contactopsporing, zoals de problemen met de platform updates en de gedetecteerde rapporteringsissues?

Zult u professor De Maeseneer opnieuw lid laten worden van de stuurgroep, namens VIVEL?

Zult u overgaan tot een doorlichting van de stuurgroep teneinde u te verzekeren dat deze naar behoren functioneert, haar leden toegang hebben tot alle informatie, en de vergaderingen kunnen plaatsvinden op een manier waar niemand bevreesd moet zijn voor zijn of haar functioneren en reputatie bij het laten horen van een kritisch geluid?

Dat zijn in eerste instantie mijn vragen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik wil even teruggrijpen naar een passage uit het interview met Knack dat aan de basis zou liggen van het feit dat VIVEL vriendelijk werd verzocht om zijn vertegenwoordiging in de stuurgroep te heroverwegen. Met andere woorden, VIVEL kreeg de keus om – als wat in de pers is verschenen, klopt, wat blijkbaar ook is bevestigd door het agentschap – ofwel iemand anders af te vaardigen, namelijk de vroegere kabinetschef van Jo Vandeurzen, ofwel zelf zijn zitje in de stuurgroep op te geven.

Waar is het allemaal mee begonnen? Met een interview in Knack, waarin professor De Maeseneer zegt dat contactonderzoek niet alleen een logistiek, maar ook een politiek probleem is, en dat de ziekenfondsen die het contactonderzoek organiseren, hun macht blijkbaar niet willen afgeven. Er is ook een contract met de overheid van 100 miljoen euro; dat is voor de ziekenfondsen een belangrijk financieel aspect. En we zitten met een minister die geen blijk geeft dat hij begrijpt waar het over gaat. Dat is de passage in het interview van Knack dat aan de basis zou liggen van de verwijdering van professor De Maeseneer uit die contactgroep.

Collega Anaf heeft daar vreemd genoeg geen melding van gemaakt, maar in die contactgroep zit onder andere Luc Van Gorp, de grote baas van de CM. Daar zitten ook een aantal mensen die de heer Van Gorp zeer goed kent. Minister, het gaat dan natuurlijk over uw kabinetschef, Katrien Van Kets, en over de vroegere directeur van de studiedienst van de CM, Michiel Callens, die ook tewerkgesteld is op uw kabinet als adviseur contactonderzoek. Dat zijn enkele aanvullingen op wat daarnet is geschetst.

Het voorbije weekend heeft professor De Maeseneer ook een interview gegeven in De Standaard waarin hij zegt dat geen enkel land in Europa een structuur heeft waarbij zorgorganisaties en zorgverzekeringsinstellingen verbonden zijn met politieke partijen. Dat mogen we hier toch eens ter discussie stellen. Bovendien is er een probleem van democratische representativiteit. Tel CD&V en sp.a vandaag op, en je komt aan ongeveer 26 procent. Tel dat op in leden van ziekenfondsen, en je komt in Vlaanderen aan meer dan 65 procent. Dan kun je niet blijven argumenteren dat je een politiek en maatschappelijk draagvlak hebt bij onderhandelingen zoals die over de tariefakkoorden.

Dat is de kern van het probleem. Professor De Maeseneer is erg kritisch voor de rol van de ziekenfondsen. Hij vindt dat ze een rol te spelen hebben, maar dat ze zich moeten herorganiseren en vooral loskomen van politieke partijen.

Minister, kunt u ons concreet het verloop van de situatie schetsen die heeft geleid tot het ontslag van professor De Maeseneer uit die werkgroep? Waarom hebt u druk uitgeoefend op VIVEL, want dat lijkt wel vast te staan als je afgaat op de verslagen en de verklaringen van het agentschap daarover? Wat is de reden dat professor De Maeseneer moest worden vervangen?

De betrokkenheid van de CM bij contactopsporing is al enkele keren ter sprake gekomen in de commissie. Hoe kan het dat ex-werknemers van de Christelijke Mutualiteit een belangrijk contract met hun ex-werkgever nu vanuit het kabinet moeten opvolgen en controleren? Dan ben je toch rechter in eigen zaak over een contract dat tientallen miljoenen euro's behelst.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, dit is inderdaad een opmerkelijke zaak. De professor is sinds april lid van de stuurgroep namens VIVEL, de netwerkorganisatie voor de eerste lijn. Die mensen kunnen worden aangetrokken in zo'n stuurgroep, ze kunnen die ook verlaten. Dat is op zich geen probleem, maar de manier waarop deze beslissing is genomen, wel.

Dat het in alle stilte is gebeurd, tot daaraan toe, maar het is wel vreemd als je de rest van de omstandigheden bekijkt, vijf dagen nadat professor De Maeseneer zich kritisch uitspreekt over het Vlaams contactonderzoek. U hebt de quote ook gelezen: "We zitten met een minister die niet begrijpt waar het over gaat." Professor De Maeseneer heeft de geplogenheid om zich ongezouten te kunnen, willen en durven uitdrukken. Dat kan ook een heel groot voordeel zijn in dit soort crises.

Minister, die samenloop van omstandigheden heeft de collega gedeeltelijk geschetst. Enerzijds geeft VIVEL aan dat de professor zich terugtrekt omdat de slag is thuisgehaald. U geeft aan in de pers dat het VIVEL is dat hiertoe besluit, en u hebt telefonisch de plooiën gladgestreken. Anderzijds staat er in het verslag van de werkgroep van 8 augustus dat er een vraag is van minister Beke aan VIVEL om zich intern te beraden over haar afvaardiging in de stuurgroep. Op maandag 11 augustus, amper een paar dagen later, beslist VIVEL inderdaad om de professor te laten vervangen.

En uw eigen kabinet en Zorg en Gezondheid bevestigen dat; zij geven dat inderdaad aan. In dat artikel liet professor De Maeseneer zich zeer negatief uit over contactopsporing. Wij vroegen of VIVEL hetzelfde standpunt deelde, en zo ja, dan komt het zitje van VIVEL in het gedrang. En dat is wel een vreemde gang van zaken. U belt naar een lid van uw stuurgroep, zogezegd om plooiën glad te strijken. Iets later krijgt VIVEL de keuze: iemand anders in de stuurgroep of VIVEL uit de stuurgroep. Er wordt vanuit uw kabinet dus duidelijk rechtstreekse druk uitgeoefend om die professor niet langer af te vaardigen, terwijl dat niet uw beslissing is om te nemen, niet uw plaats is om druk uit te oefenen. Dat is de beslissing van VIVEL. Het is hun afvaardiging.

Hoe dat dan moet rijmen met uw verhaal dat u met de professor de plooiën hebt gladgestreken, dat krijgt niemand meer uitgelegd. Dat geeft een heel slechte indruk. Want professor De Maeseneer mag zich dan wel ongezouten uitdrukken maar hij is wel een internationale autoriteit. En hij wordt uit uw stuurgroep geweerd waar hij niet gewoon kritiek geeft maar terechte kritiek, op basis waarvan het beleid ook eerder moest worden bijgestuurd. En hij geeft nog altijd terechte input over de toekomst van deze crisis, onder andere over de vaccinaties. Dat leest u zelf ook.

Daarbuiten hebt u aan de andere kant zelf ook een slechte staat van dienst opgebouwd in deze crisis, als het over kritiek gaat. U hebt de gewoonte om politiek af te weren. U hebt ook op eerdere terechte inhoudelijke kritiek gereageerd met aanvallen in het parlement, zelfs wanneer mensen u expliciet de hand aanreiken of hulp vragen.

Dat u nu een onafhankelijke organisatie onder druk hebt gezet om die persoon te weren met onderhuids ook de bedreiging dat VIVEL hier anders ook niet meer moet zetelen, dat geeft de schijn van drie dingen. Ten eerste ziet u kritiek niet als opbouwend, en niet als een kans om uw beleid te versterken, maar als een bedreiging om uit de weg te ruimen. Ten tweede uit zich dat in de praktijk door experts te kiezen voor uw stuurgroepen en voor de taskforces die u van pas komen, in plaats van kritisch advies in te winnen over wat het beste is in een van de grootste naoorlogse crisissen, voor de bevolking en voor de samenleving. Ten derde schuwt u daarbij ook geen tactiek om de stuurgroep te verkrijgen die eerder gewenst dan optimaal kritisch is.

Het is heel interessant dat collega's hierover precieze data gaan vragen, en dat is terecht. Dat is interessante informatie. Voor mij is de basis van de zaak dat wij in België en in Vlaanderen gelukkig niet de gewoonte hebben om specialisten uit groepen te gooien omdat ze de minister niet aanstaan of omdat ze niet flatterend zijn voor zijn beleid. Het gaat over het principe van het respecteren van expertise. Ik wil van u heel graag opheldering over de gang van zaken. Ik wil ook heel graag dat u bevestigt maar ook staft dat u kritiek van specialisten en het werkveld op het beleid verwelkomt, en dat u die opbouwend gebruikt in uw beleid zelf. En dat u die mensen achteraf niet op de een of andere manier penaliseert. Dat u niet de schijn van instemming wilt bereiken, en dat u wilt samenwerken met het brede middenveld, met de specialisten op het terrein, met het werkveld. En dat u dat vanaf nu ook duidelijk toepast in de feiten, in uw politieke werk en in uw beleid en uw beleidsvorming.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik heb zelf nog les gehad van Jan De Maeseneer. Ik heb in Gent gestudeerd, dat is nu een vijftiental jaar geleden. En toen al was Jan De Maeseneer een van de grote experts op het vlak van huisartsengeneeskunde en de organisatie van eerstelijnszorg. Hij heeft vier jaar geleden van Domus Medica de carrière-award gekregen voor zijn hele werk en zijn hele carrière, nationaal maar ook internationaal. Je kunt je moeilijk iemand inbeelden die meer heeft betekend voor de huisartsengeneeskunde en voor eerste lijn in ons land, denk ik. Ik heb daar groot respect voor. Hij is ook heel belangrijk geweest voor de uitbouw van de wijkgezondheidscentra, onder andere in Gent.

Maar ook in deze crisis is Jan De Maeseneer niet aan de zijlijn blijven staan. Van in het begin heeft hij zich ingezet voor een efficiënte en doortastende aanpak vanuit de eerstelijnszorg, bijvoorbeeld in Gent. Dat was zoals het moet. Ik denk dat Jan De Maeseneer een zeer grote aanwinst is, of was, voor de stuurgroep contactonderzoek, en voor de strijd tegen corona vanuit Vlaanderen.

Maar wat blijkt jammer genoeg? Zijn mening stond u blijkbaar niet aan. En blijkbaar vindt u het ook normaal om hem dan uit de stuurgroep te zetten. Want het verslag laat weinig aan de verbeelding over. Er staat letterlijk in het verslag, onder varia punt twee: "Vraag van minister Beke aan VIVEL om zich intern te beraden over haar afvaardiging binnen deze stuurgroep." Dat is al gezegd, maar ik vind het belangrijk om dat nog eens te herhalen. Dat is redelijk duidelijk.

En ik vraag me af: vindt u het normaal dat een minister persoonlijk tussenkomt in de samenstelling van een expertengroep, omdat een expert te kritisch zou zijn voor het beleid? We weten allemaal over welke quote het precies gaat, waardoor u hem blijkbaar uit die groep wilde. Het is hier eerder al voorgelezen. In Knack zegt Jan De Maeseneer onder andere: "We zitten met een minister die er geen blijk van geeft dat hij begrijpt waar het over gaat." Dat is een harde quote, dat geef ik toe. Maar het is niet de eerste keer dat dat wordt gezegd. Laat ons een kat een kat noemen: tijdens de aanpak voor de woonzorgcentra is er ook meermaals herhaald dat de minister weinig voeling had met het terrein.

Maar in plaats van aan de slag te gaan met die kritiek, duldt u blijkbaar geen tegenspraak of wilt u die kritiek niet horen. U vindt het normaal dat u als minister kunt zeggen: ik wil dat die organisatie een andere expert stuurt, want die expert staat mij niet aan.

Een van de belangrijke punten die Jan De Maeseneer aanbracht in die stuurgroep, is het pleidooi voor het lokale contactonderzoek. Hij is daar expert in en was geen geïsoleerde stem in dat pleidooi. Al maanden zeggen experts, maar ook huisartsen en wij in het parlement, dat er nood is aan lokaal contactonderzoek, vanuit de eerste lijn. Ik keer even terug naar wat u daarnet hebt gezegd, minister. In heel dat debat over het lokaal contactonderzoek is er niemand die zegt dat het de huisartsen zijn die dat lokaal contactonderzoek moeten uitvoeren. Dat zegt niemand. Wat er wél wordt gezegd door alle experts en door de huisartsen, is dat dat moet worden ingebed in de eerste lijn. Dat is ook wat u nu hebt gedaan. U zegt nu dat u één field agent naar de eerstelijnszones zult sturen om de huisartsen te versterken. Want een groot deel van dat contactonderzoek, minister, komt sowieso terecht in de boot van de huisartsen. Alle vragen, het regelen van de quarantaine, het opstellen van een lijst met contacten, komen allemaal terecht in die eerste lijn. Daar moet er ondersteuning zijn, om dat te kunnen uitbouwen. Dat was ook het pleidooi van Jan De Maeseneer, maar blijkbaar was u daar niet zo tevreden over. Ik ben blij dat er nu eindelijk middelen en personeel komen voor het lokale contactonderzoek. Maar laat ons eerlijk zijn: we zijn er bijlange nog niet.

Maar goed, de kern van de zaak is toch hoe u en uw collega's van de Vlaamse Regering omgaan met kritische stemmen. En dat maakt mij heel ongerust. Want in een gezonde democratie is het toch de rol van de experten, van het middenveld, van burgers om het beleid kritisch in vraag te stellen. Dat moet ook kunnen gebeuren door experten die in een stuurgroep zitten. Dat is een gezonde controlefunctie voor het beleid. Maar die Vlaamse Regering van vandaag lijkt die kritische stemmen precies liever monddood te willen maken: jullie stappen uit Unia, jullie proberen tevergeefs het sociaal-cultureel werk aan banden te leggen, het Minderhedenforum moest eraan geloven, jullie schaffen de Woonraad af omdat die veel te kritisch is voor het beleid en als de pers aan de deur staat, vluchten jullie liever langs het raam naar buiten dan uitleg te komen geven over die kritiek. Het is blijkbaar een deel van jullie Vlaamse canon om vooral niet naar kritiek te luisteren, koppig verder te doen en vooral die kritiek monddood te willen maken. Dat is een groot probleem, een groot democratisch probleem in de eerste plaats. Deze Vlaamse Regering heeft een problematische houding tegenover het middenveld en kritiek.

En ten tweede is het een probleem inzake de aanpak van corona. Want echt waar, we kunnen mensen als Jan De Maeseneer goed gebruiken in onze expertengroepen. De expertise inzake de huisartsengeneeskunde is vandaag net zo belangrijk. Wij hebben het er daarnet al over gehad: die eerste lijn wordt vandaag overspoeld met vragen, met testings, met onderzoeken van mensen met coronasymptomen, en tegelijkertijd met de zorg die ze normaal ook opnemen. Dat nemen ze er allemaal bij. De zorg voor die eerste lijn is dus enorm belangrijk. Het is zeer spijtig dat net díe persoon met een enorme expertise, die ons veel had kunnen helpen, uit die expertengroep wordt gezet. Ik maak mij daar grote zorgen over.

Minister, hoe verantwoordt u die expliciete vraag aan de stuurgroep, aan VIVEL, om zich intern te beraden over haar afvaardiging binnen deze stuurgroep? Welke redenering lag daaraan ten gronde?

Vindt u dat het de rol is van een minister om tussen te komen in de samenstelling van een stuurgroep of een expertencomité? Vindt u dat u mag beslissen wie een organisatie naar een stuurgroep stuurt?

Hoe antwoordt u inhoudelijk op de kritische opmerkingen van Jan De Maeseneer? Hebben die kritische opmerkingen volgens u hun plaats in het debat over contactopsporing?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Bij de start van de Vlaamse contactopsporing, waarbij de voltallige Vlaamse Regering dit contract heeft goedgekeurd – collega Parys, de voltallige Vlaamse Regering, dus ook uw partij – is er een stuurgroep contactopsporing geïnstalleerd, met volgende taakomschrijving: het waken over de monitoring en de communicatie rond de contactopvolging, het bepalen van standpunten voor het Interfederaal Comité Tracing en Testing, het beslissen over aspecten die enkel voor Vlaanderen gelden of die geen beslissing vragen van het Interfederaal Comité Tracing en Testing, het volgen van de operationele uitvoering van het contactonderzoek, en het opvolgen van de randvoorwaarden voor de contactopvolging, bijvoorbeeld de testcapaciteit.

Wie maakt er deel uit van deze stuurgroep? De administrateur-generaal van Zorg en Gezondheid, de secretaris-generaal van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), de vertegenwoordiger van het kabinet van de minister-president, een vertegenwoordiger van het kabinet van de minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, een vertegenwoordiger van VIVEL, een vertegenwoordiger van Domus Medica, een vertegenwoordiger van het consortium, de betrokken teamhoofden van Zorg en Gezondheid, en een expert, namelijk Pierre Van Damme. Uitgezonderd professor Van Damme maakt dus niemand ten persoonlijke titel deel uit van die stuurgroep. Al de anderen zitten daar namens hun organisatie en spreken daar namens hun organisatie of de vertegenwoordiging die zij daarin zijn.

Het klopt inderdaad dat in Knack op 5 augustus een artikel verscheen waarin professor Jan De Maeseneer zich heel negatief uitliet over de contactopsporing. Binnen de stuurgroep zijn daarover vragen gekomen. Die vragen waren of dit de mening van VIVEL was, of dat dit betekende dat VIVEL twijfels had bij de eigen deelname aan de stuurgroep.

Het ging er dus helemaal niet over of een expert al dan niet kritiek mag hebben, alsof iemand daar überhaupt impact op zou hebben. Ik denk trouwens dat we bezwaarlijk kunnen zeggen dat professor Van Damme bijvoorbeeld altijd lovend is geweest over het contactonderzoek, integendeel. Dat zullen de leden van de bijzondere commissie ook wel kunnen getuigen. Daarover ging het dus niet. Het ging wel over de vraag of iemand spreekt namens zichzelf of namens de organisatie die hij vertegenwoordigt. VIVEL vertegenwoordigt immers een breed spectrum aan spelers in de eerste lijn: de lokale besturen, huisartsen, en thuiszorgdiensten.

Ik zal daarover zeer duidelijk en expliciet zijn, want er zijn hier in de vragen toch heel wat insinuaties gekropen. Er is vanuit mijn kabinet geen wijziging gevraagd in de afvaardiging van VIVEL. Noch ikzelf, noch een van mijn medewerkers nam trouwens deel aan de bijeenkomst van de stuurgroep van 7 augustus. Mijn kabinet was daar niet aanwezig. Voor de regering was het kabinet van minister-president Jambon vertegenwoordigd.

Vermits er in diezelfde week verschillende scenario's met betrekking tot de lokale inzet in de contactopsporing mogelijk werden, kreeg VIVEL een zeer actieve en operationele rol in dit verhaal. VIVEL heeft daarop in overleg met professor De Maeseneer besloten dat de directeur aan de stuurgroep deelneemt, en niet langer een bestuurder. De directeur was trouwens al plaatsvervanger van professor De Maeseneer in de stuurgroep; die rollen worden nu omgekeerd. Professor De Maeseneer is dus ook niet ontslagen uit de stuurgroep of wat dan ook. Professor

De Maeseneer blijft de vervanger van de directeur in de stuurgroep en blijft ook alle communicatie vanuit deze stuurgroep ontvangen.

Ik heb vorige week ook met professor De Maeseneer gebeld naar aanleiding van de krantenartikels. Professor De Maeseneer heeft mij gezegd dat die wissel er hoe dan ook gekomen zou zijn. Professor De Maeseneer heeft ook bevestigd dat de uitlatingen in Knack voor eigen rekening waren en niets met VIVEL te maken hadden. VIVEL heeft ook aangegeven dat het standpunt van VIVEL steeds correct vertolkt is in de stuurgroep en dat er ook een correcte terugkoppeling was naar de raad van bestuur. VIVEL had dan ook geen enkele reden om hem uit de stuurgroep terug te trekken, anders dan de strategie van de centrale contactopsporing gecombineerd met een lokale aanpak waarbij VIVEL een prominente ondersteunende rol opneemt.

Voor de volledigheid, er is ook een gesprek geweest tussen Jan De Maeseneer en mezelf om een aantal vragen en opmerkingen uit te klaren. Uiteraard, als een professor zich kritisch opstelt, lijkt het mij van openheid te getuigen om contact op te nemen met die professor en te vragen waar die kritiek precies op slaat. Ik heb die kritiek net ter harte genomen, ik ben daar niet doof voor gebleven, integendeel. Het is net dit gesprek tussen professor De Maeseneer en mezelf dat mee aan de basis ligt om de zorgraden te versterken in het kader van corona met betrekking tot de inzet van een field agent vanuit de centrale contactopsporing per eerstelijnszone.

In dat telefoongesprek was dat uiteindelijk zijn vraag. Hij heeft toen aan mij gezegd: we zijn op goede weg, maar er zou een sterkere link moeten komen tussen de centrale contactopsporing en de eerstelijnszone. Ik heb me toen geëngageerd om dat te doen, en dat hebben we intussen gedaan.

Ten tweede heeft hij gevraagd om de eerstelijnszones te ondersteunen bij het werk dat ze doen. Daarvoor heeft de Vlaamse Regering een toelage van bijna 100.000 euro aan elke zorgraad verstrekt.

Dat zijn de twee concrete elementen die uit dat telefonisch contact zijn gekomen, twee elementen waarvoor ik mij heb geëngageerd en die uiteindelijk ook door de voltallige Vlaamse Regering zijn goedgekeurd.

De aansturing en de opvolging van het contactonderzoek gebeuren in de stuurgroep. Hierin zijn de stakeholders vertegenwoordigd. Het kabinet wordt vertegenwoordigd door de raadgever die dit thema onder zijn verantwoordelijkheid heeft. De opvolging van de contactopsporing gebeurt objectief aan de hand van door de stuurgroep behaalde Key Performance Indicators (KPI's).

Het agentschap communiceert meer proactief over de cijfers en over het verloop van de contactopsporing. Als er foute informatie verschijnt, dan zal het niet nalaten om die te weerleggen. Foute informatie is informatie die objectief weerlegbaar is door bijvoorbeeld correcte data.

Hoeveel middelen en personeelsuren zijn er vrijgemaakt om gevolg te geven aan de op 7 augustus toegezegde versterking van het communicatieteam? Er zijn hiervoor geen extra middelen vrijgemaakt.

Welk gevolg is er vanuit het agentschap gegeven aan de op 7 en 14 augustus vastgestelde reële pijnpunten? De platform updates waarvan sprake in de stuurgroep van 7 augustus werden op 14 augustus toegelicht. De prioriteiten werden in het Interfederaal Comité Tracing en Testing besproken. Vanuit de regio's hebben we gevraagd om voldoende inspraak en inzage te krijgen in de opmaak van de planning en de uitvoering.

Het consortium is voor rapportering afhankelijk van de cijfers die vanuit Smals en Sciensano worden aangeleverd. De rapporteringsproblemen te wijten aan de release werden doorgegeven aan Smals vzw. Ik heb aan het Interfederaal Comité Tracing en Testing gevraagd om bij releases hier prioriteit aan te geven want de rapportering is cruciaal voor de opvolging van de contactopsporing, zowel centraal als op het terrein.

Ik ben van mening dat de stuurgroep in alle objectiviteit kan werken. Ik verwacht dat de stuurgroep zichzelf evalueert en hierover een open debat voert.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister, denkt u nu zelf echt dat u mensen hebt overtuigd met uw uitleg? Het hangt zo hard met haken en ogen aan elkaar en het is zo wars van alle feiten die er zijn, dat ik het opvallend vind dat u hier nu mee afkomt. U zegt dat er in de stuurgroep vragen waren of het standpunt over het functioneren werd gedeeld door VIVEL. In het verslag staat letterlijk: "Vraag van minister Beke...". U moet niet naar minister-president Jambon verwijzen die er zogezegd wel bij was. Ik weet dat u zelf niet aanwezig was en uw kabinet ook niet op 7 augustus, maar die vraag staat letterlijk in het verslag: "Vraag van minister Beke aan VIVEL om zich intern te beraden over een afvaardiging binnen deze stuurgroep."

Als dat niet correct was, dan had u of uw kabinet dat verslag op 14 augustus wellicht niet goedgekeurd. Het staat er letterlijk zo in. Ook uw agentschap bevestigt zelf dat in de stuurgroep contactopsporing professor De Maeseneer zich in het artikel in Knack van 5 augustus kritisch had uitgelaten over het gevoerde beleid met betrekking tot de contactopsporing, waarna in een rechtstreeks gesprek met de minister een aantal misverstanden daarover telefonisch werden uitgeklaard, maar dat er vragen werden gesteld over de positie van VIVEL ten aanzien van de contactopsporing en of het kritische standpunt dat werd weergegeven in Knack het standpunt van VIVEL was, en of het dan nog wel opportuun was dat VIVEL nog verder in de stuurgroep zou zetelen. Dat is mensen onder druk zetten, dat is eigenlijk aangeven dat, als mensen zich niet distantiëren van die woorden, heel die organisatie uit de stuurgroep wordt gegooid.

U zegt ook dat professor De Maeseneer er helemaal niet is uitgegooid, maar dat hij bij de plaatsvervangers staat. Hij staat nochtans nergens bij de plaatsvervangers in de verslagen. Op 21 augustus, op de eerstvolgende vergadering, was degene die hem vervangen heeft, mevrouw Verlinde, verontschuldigd. Er is nergens sprake van een plaatsvervanger, wat zeer opvallend is.

Als het dan toch al allemaal op voorhand gepland zou zijn, vind ik het heel bijzonder dat mijnheer De Maeseneer het publiekelijk over een gebrek aan respect heeft; en dat zal zo iemand niet zomaar doen. Hij houdt zich voor de rest trouwens heel erg op de vlakte, wat ik heel goed begrijp, want die man heeft een zeer sterke reputatie, die u nu serieus met de voeten treedt. Minister, ik vind het echt opvallend hoe u hier probeert om de feiten te verdraaien, en denkt dat u mist kunt spuien om ermee weg te raken.

Ik denk dat u ook de draagwijdte van uw actie niet goed beseft. We zitten met een virus dat opnieuw aan het opflakkeren is, we zitten in een crisis die nu al een half jaar bezig is, en waar we, laten we eerlijk zijn, nog helemaal niet uit zijn. Er komt ook meer en meer kritiek: kritiek op de maatregelen, kritiek op experts. En dan hebben we een minister, een minister van Welzijn nota bene, die hoogstpersoonlijk een hoog aangeschreven gezondheidsexpert en zijn organisatie afdreigt, en uit die stuurgroep plaatst. Want laat ons eerlijk zijn: dat is exact wat er gebeurd is. U hebt professor De Maeseneer uit de stuurgroep laten zetten omdat hij kritisch was voor het beleid.

En het gaat hier echt niet alleen over u. Dat u zelf niet tegen kritiek kunt, pleit niet bepaald voor u, we hebben het er al vaak over gehad. Het zorgt er in feite voor dat u vanaf nu nooit meer zeker zult kunnen zijn over de vraag of de adviezen, die u krijgt van mensen die u objectief zouden moeten adviseren, nog wel waarheidsgetrouw zijn. Verbloemen deze mensen geen zaken, uit schrik voor de mogelijke consequenties die u daaraan koppelt?

Maar het gaat veel verder dan dat. Want hiermee stelt u namelijk zelf de autoriteit van de wetenschappers die u adviseren in vraag, en zo ook de maatregelen die u zelf oplegt. Want wat u aan de mensen vraagt, nu al maanden eigenlijk, is niet niets. U vraagt aan de mensen om jullie te vertrouwen. U vraagt de Vlaming om de contactopsporing te vertrouwen. U vraagt hen om hun privacy en hun netwerk in uw handen te leggen. U vraagt hen om u en uw diensten te vertrouwen en om de oproep tot quarantaine te respecteren, zelfs als men zich eigenlijk kerngezond voelt. U vraagt om de informatie van uw agentschap hoger in te schatten dan die van antivaxers of een van de vele fakenewsverhalen die de ronde doen, zelfs van mensen die zagezegd niet geloven in het COVID-19-virus. U motiveert die vraag tot vertrouwen met het argument dat die een hoger doel dient: dat we allemaal samen dat virus moeten bestrijden.

Blijkbaar vindt u de perceptie zelfs zo belangrijk dat u daar in de stuurgroep contactopsporing meer aandacht aan wilt besteden dan aan het oplossen van de mankementen die er nog steeds zijn in dat contactonderzoek.

En nu hebt u dus zelf dat vertrouwen gebroken, want u hebt een expert monddood gemaakt, niet omdat hij slecht advies gaf of omdat hij onvoldoende betrokken was, maar wel omdat hij u of uw vrienden geschoffeerd had. Wel, dan stel ik mij ernstig de vraag waar u het meest om bekommerd bent: om de perceptie, en dus het redden van uw eigen vel, of de strijd tegen het virus? Los van het feit dat het een absolute schande is dat een minister een kritische stem uit een werkgroep gooit, maak ik mij vooral daar zorgen over. Dat is echt nefast voor het volledige beleid om samen dat virus te verslaan. Het is nefast voor het vertrouwen van de mensen in de maatregelen die worden opgelegd, en het is des te nefaster voor het vertrouwen van de mensen in dat contactonderzoek.

U kunt dan elke keer verwijzen naar de oppositie, alsof zij ervoor zorgen dat het vertrouwen van de mensen er niet is. Maar u bent degene die hier in dit geval het vertrouwen van de mensen laat kelderen. En dat is heel kwalijk.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, u moet mij toch helpen, want ik kan kop noch staart knopen aan uw uitleg. Als ik het artikel van Het Laatste Nieuws erbij neem, dan zie ik daar een citaat van uw kabinet. Daar staat: "Op het kabinet steken ze niet weg dat de kritiek van de professor de aanleiding is geweest om in de stuurgroep contactonderzoek de opmerkelijke vraag op tafel te gooien." En dan volgt een citaat: "In het bewuste artikel heeft professor De Maeseneer zich heel negatief uitgelaten over contactopsporing, daarop hebben we de vraag gesteld of VIVEL hetzelfde standpunt deelde." Er staat dat, als dat het geval zou zijn geweest, het zitje van VIVEL in het gedrang kwam. Dat bevestigt ook Zorg en Gezondheid.

De vraag komt dus heel duidelijk van u, dat bewijst zowel het citaat dat u hebt gegeven als het verslag. U weet ook, minister, dat u niet aanwezig moet zijn om zo'n vraag over te maken aan de stuurgroep: "Vraag van minister Beke aan VIVEL om zich intern te beraden over haar afvaardiging binnen deze stuurgroep", dat staat letterlijk in het verslag. Dat is één feit.

Daarjuist, minister, legde u aan ons uit dat er vanuit de stuurgroep is gevraagd of VIVEL de standpunten van professor De Maeseneer deelde. Vanuit de stuurgroep,

minister, dat kan dus perfect de heer Van Gorp geweest zijn, die daar ook in zetelt namens het consortium en uiteraard namens de CM. De kritiek van de heer De Maeseneer op de ziekenfondsen wordt gecounterd in de stuurgroep door de CM. U countert die zelf ook nog eens met de vraag aan VIVEL om zich intern te beraden over hun afvaardiging. En vervolgens vertelt u daarnet dat VIVEL heeft bevestigd dat professor De Maeseneer hen steeds correct heeft vertegenwoordigd binnen die stuurgroep. Ik kan die twee dingen niet met elkaar in overeenstemming brengen.

Minister, kunt u daar eens heel duidelijk over zijn? Klopt het wat in het verslag staat? Klopt het wat in Het Laatste Nieuws staat? En wie was de entiteit, de vertegenwoordiger, die in de stuurgroep ook vragen heeft gesteld bij professor De Maeseneer en zijn kritiek?

Minister, u bent daarnet vergeten te antwoorden op mijn tweede vraag. Ik had een vraag gesteld over uw kabinetschef en de adviseur contactonderzoek die bij u op het kabinet werkt. Uw kabinetschef was directeur van de CM. Uw adviseur contactonderzoek was directeur van de studiedienst van de CM. Ik vroeg u hoe het komt dat zij hun ex-werkgever controleren in een contract dat toch over ettelijke tientallen miljoenen euro's gaat en of dat ethisch verantwoord is. Mijn vraag daarbij is of beiden gedetacheerd zijn vanuit de CM naar uw kabinet of niet. Kunt u ook daarop antwoorden? Ik denk dat het, in het kader van de transparantie, goed zou zijn dat er daarover duidelijkheid komt.

Minister, klopt het dat de heer Callens, directeur van de studiedienst van de CM, op uw kabinet is komen werken daags na de aanbesteding van het contract aan onder andere de CM?

Minister, dat zijn mijn vragen aan u. Ik had daarop graag een heel duidelijk en helder antwoord gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik zal de terechte vragen van de collega's rond deze zaak niet herhalen. Ik hoop wel dat u er een afdoende antwoord op geeft, want ook ik ben hier toch niet overtuigd.

Ik ga ook in op de bredere context. Ik breng u even terug naar een interview op 9 maart met Ive Marx. U zult zich dat interview herinneren. Dat was op het moment dat de verslagen van de groep van experts belast met de exitstrategie (GEES) en de Risk Management Group nog niet publiek waren. Het was een zeer veel gelezen en gedeeld interview. Ive Marx gaf daar enerzijds aan dat we een heel sterk middenveld hebben, met veel expertise. Ive Marx haalde de werkgeversorganisaties en vakbonden aan. Ik breid dat zelf uit tot een breed middenveld – u zult mij daarin gegarandeerd gelijk geven – waarin niet alleen vakbonden en werkgevers worden vertegenwoordigd, maar ook het werkveld, de actoren op het terrein en de specialisten die daarin een stem hebben. We hebben daar in Vlaanderen een ongelooflijk bereik in. Maar Ive Marx gaf ook aan: 'Kijk, je kunt dat in sterkte omzetten, maar op dit moment worden de werkgeversorganisaties veel te veel gehoord. Er wordt nauwelijks geluisterd naar experts, nauwelijks naar de rest van het middenveld, niet naar de mensen op het veld en zeker niet naar de vakbonden. We hebben dus een onevenwichtig beleid.' Hij gaf ook aan dat, als je dan toch moet reageren met adviesorganen, het wel belangrijk is dat die gedragen zijn. U hebt inderdaad zelf ook meermaals aangehaald dat het belangrijk is dat de mensen overtuigd zijn van de noodzaak van een goed gedragen beleid, dat er vertegenwoordiging is en dat de mensen ook geloven wie en in wie er in die organen zetelen. Met dit incident hebt u zelf afbreuk gedaan aan dat geloof.

Op dat moment was er inderdaad een algemeen en groeiend wantrouwen vanuit de bevolking over een heel onevenredige afvaardiging, die als onrechtvaardig werd

beschouwd – en terecht. Het interview met Ive Marx heeft dat onder woorden gebracht. Er is toen gereageerd vanuit het beleid. Er is toen een Taskforce kwetsbare gezinnen opgericht, en als ik me het goed herinner, werd Ive Marx daarin meegenomen. Als men dan toch kritiek moet smoren vanuit een regering, laat het dan op die manier gaan. En ja, ik zeg dit ironisch. Dan kan iemand zijn informatie doorgeven en met een beetje geluk wordt het een beter beleid. Dat was dus een goede evolutie. Maar die goede evolutie, om experts in een werkgroep aan te trekken en er iets mee te doen, is dan weer afgedwaald.

Onlangs was er een reorganisatie bij Celevel. Daar is geen viroloog meer aanwezig. Wie wel? Een econoom en vertegenwoordigers van de evenementensector: die worden als essentiële beschouwd. Een gelijkaardige evolutie is er op het Vlaamse niveau, minister. In de coronacommissie merken we dat er op de alarmbellen uit het werkveld veel te weinig is gereageerd en dat er op de kritiek vanuit het werkveld heel scherp werd gereageerd, ook door u. Mensen met tientallen jaren expertise in zorg en welzijn zijn in de kou blijven staan. Ik moet de collega inderdaad gelijk geven: in het algemeen is het zo dat deze Vlaamse Regering niet alleen het brede middenveld terzijde schuift, maar ook de expertise in het werkveld. Dat is een ongelooflijke verschraving van de lijn en dat zorgt ervoor dat de democratische vertegenwoordiging van Vlaanderen, waarvan het brede middenveld een essentieel stuk uitmaakt als vertegenwoordiging van Vlaming, van mens, van persoon, afkalft.

U bent ingegaan op deze specifieke case, maar kunt u ingaan op mijn eerste vragen, mijn algemenere vragen? Kunt u alstublieft duidelijk maken dat u inderdaad die kritiek verwelkomt, dat u die opbouwend gebruikt in uw beleid om het beste beleid te verkrijgen, en dat u vanaf nu duidelijk zult maken dat u consequent zulke kritiek, zulke input verwelkomt in uw politiek werk en in uw beleid?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik kan de collega's bijtreden: met deze uitleg zult u er niet komen. Ofwel is het verslag gewoon foutief, maar hebt u dat goedgekeurd, ofwel hebt u effectief de expliciete vraag gesteld aan de organisatie om zich te beraden over wie zij naar de stuurgroep zou sturen. Die zin staat daarin. Ook als u, zoals u nu zegt, echt een probleem maakt van dat verslag en zegt dat het niet waar is, terwijl die zin erin staat en het verslag erkend is door uw kabinet, kunt u er niet omheen: die zin is echt wel zeer duidelijk en onverbloemd. U vindt het dus kunnen dat een minister bepaalt wie een organisatie naar de stuurgroep moet sturen; anders had die zin eruit gehaald moeten worden. Dit is gewoon te duidelijk om daar nu uitvluchten over te verzinnen. En, zoals hier eerder ook al gezegd is, is het antwoord van het kabinet ook wel onverbloemd. Zij zeggen effectief dat er kritiek was en dat VIVEL de keuze had: ofwel stuurden ze iemand anders naar de werkgroep, ofwel was VIVEL niet meer welkom op de stuurgroep. Dat is ook redelijk duidelijk. U komt daar echt niet mee weg. Ik denk echt dat u aan de slag moet gaan met het omgaan met kritiek. U zegt nu dat u die kritiek ter harte nam. Maar ik begrijp niet waarom u vindt dat een expert als Jan De Maeseneer – ik heb het daarnet proberen uit te leggen: dat is niet zomaar een expert uit de eerste lijn, dat is een serieuze versterking van de stuurgroep om het probleem van corona in de eerste lijn aan te pakken – geen plaats zou moeten hebben in de stuurgroep. Dan neemt u de kritiek niet ter harte. Ofwel wordt er ingezet op de eerste lijn, en dan moet u Jan De Maeseneer zeker opnemen in de stuurgroep, ofwel neemt u de kritiek niet ter harte, en 'bonjour' u hem buiten, zoals u vandaag gedaan hebt.

Zoals ik daarnet al zei, merken we wel keer op keer dat de Vlaamse Regering, in plaats van aan de slag te gaan met die kritiek, probeert de kritiek monddood te maken, zoals hier vandaag ook gebeurd is. U zou misschien samen met uw Vlaamse collega-ministers moeten kijken naar wat u eraan gaat doen. U had dat

misschien willen doen op de teambuildingdag die jammer genoeg in het water gevallen is, maar er is een fundamenteel probleem in deze Vlaamse Regering met hoe er wordt omgegaan met organisaties of met experts die zich kritisch uiten ten opzichte van ministers en het gevoerde beleid.

Ik wil toch echt een pleidooi houden voor die eerste lijn en voor Jan De Maeseneer. Er zijn nog geen vijf internationale experts die we daarin kunnen krijgen. Wilt u die eerste lijn werkelijk versterken? U hebt nu een eerste stap gezet. U hebt gezegd dat u field agents naar de eerste lijn zult sturen en daarvoor een budget zult voorzien. Als u werkelijk die eerste lijn wilt versterken, ook op het vlak van contactonderzoek, dan moet u in die richting voortgaan en die expertise in huis halen. Dan wil ik absoluut promoten dat u daar verder met Jan De Maeseneer aan bouwt, iemand die al in juni het protocolakkoord op tafel legde om dat uit te tekenen. We hebben geen weken meer, de eerste lijn is nu aan het kraken onder de werkdruk, ook onder de vragen rond contactonderzoek. Dat is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat staat niet los van ons. Al die mensen die besmet zijn, die vragen hebben, die in quarantaine moeten, die lijstjes moeten doorgeven: dat komt allemaal bij ons terecht. Daarom moet er versterking komen, en dan moet u echt die expertise uit die eerste lijn in de stuurgroep halen. Het is dan ook bijzonder jammer dat u net die expert Jan De Maeseneer uit de stuurgroep gooit. Ik ben er volledig akkoord mee dat er een probleem van vertrouwen is van de mensen in het gevoerde beleid, als zulke experts zonder boe of ba door de minister uit de stuurgroep geschoot worden.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik sluit me aan bij de grote ongerustheid die de collega's hier vandaag ventileren. Het is niet omdat het voor professor De Maeseneer nu een gesloten zaak is, dat deze zaak zomaar onder de mat kan worden geveegd. In een gezonde democratie is het toch niet normaal, meer zelfs, niet acceptabel, dat dissidente stemmen zoals die van professor De Maeseneer – een autoriteit in zijn vakgebied, de huisartsengeneeskunde – die vandaag prominent in de pers aanwezig is in het coronadebat, worden gesmoord.

Minister, we moeten natuurlijk onderzoeken waarom zulke zaken gebeuren in uw administratie. Als we alles rustig bekijken en analyseren, ligt het gewoon voor de hand. Professor De Maeseneer zaagde aan de poten van de belangen van de ziekenfondsen, want hij was kritisch voor het gevoerde beleid inzake contactopsporing. Maar erger nog, voor uw kabinet en de belanghebbenden daar, is dat hij uitdrukkelijk pleitte voor lokale contactopsporing en het belang daarvan. Een rechtstreekse bedreiging, volgens sommigen in uw omgeving dus, voor de Vlaamse contactopsporing. De door Vlaanderen georganiseerde contactopsporing, waarin onder andere de christelijke mutualiteit (CM) ook wel grote financiële belangen heeft. Net dat christelijk ziekenfonds levert ook heel wat man- en vrouwkracht aan uw kabinet, ook op hoog beslissingsniveau. In de stuurgroep had professor De Maeseneer ook geregeld aanvaringen hierover met de voorzitter van de CM, Luc Van Gorp.

Het zitje dat de voorzitter van de CM daar heeft, wordt volgens ingewijden in vraag gesteld omdat er een sterk vermoeden is van belangenvermenging. Ik kan me ook niet van de indruk ontdoen – en ik ben zeker de enige niet – dat dit de enige en de echte reden is waarom professor De Maeseneer eruit moest volgens u.

De vraag is dan ook: wie is eigenlijk de baas op uw kabinet? U, uw kabinetschef, de raad van bestuur van de CM? Minister, zo'n manier van handelen is er volledig over en niet te tolereren. Ongetwijfeld weet u dat ook. Het is een zoveelste smet op uw blazen, en een zoveelste keer dat uw autoriteit, die al niet meer zo indrukwekkend was, een serieuze knauw kreeg. In andere landen had de verantwoordelijke minister al ontslag genomen, u ontvlucht ook hier uw verantwoordelijkheid.

Collega Parys, ik richt me speciaal ook tot u. U stelt vandaag de correcte vragen, u legt de vinger op de wonde, u haalt de dubbelzinnigheden uit de uitleg van de minister. Mag ik u vragen dat u en uw partij hier ook de correcte conclusies uit trekken? Wilt u dit alstublieft doorpraten in de meerderheid, en vragen dat deze minister zijn conclusies trekt en zijn mandaat neerlegt? Wij vragen dat alvast.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, laat me eerst en vooral zeggen dat ik voor professor De Maeseneer een grote waardering heb, dat ik hem al langer ken, dat ik hem niet volg in alles wat hij zegt maar in vele zaken wel, bijvoorbeeld in zijn mening over waar we met ons gezondheidsbeleid naartoe moeten gaan.

Het belang van de eerstelijnszones, dat inderdaad een historisch werk is van collega De Maeseneer, heeft deze Vlaamse Regering ook erkend. Niet alleen door de eerstelijnszones te erkennen, maar ook door de eerstelijnszones prominent mee te nemen in de verdere fase van de opvolging van corona door ze als basis te nemen om de verdere defensielijn te ontwikkelen en door ze financieel te ondersteunen.

Collega Vandecasteele en collega Groothedde, jullie ideologisch betoog dat we beter zouden luisteren naar kritiek in plaats van daartegen in te gaan, klopt helemaal niet, integendeel. Er was inderdaad een kritische toon van professor De Maeseneer. Ik heb met hem contact opgenomen en het resultaat van dat contact is geweest dat we de eerstelijnszones hebben versterkt met middelen en met mensen. We zijn dus ingegaan op de elementen van kritiek die naar voren zijn gebracht.

Het klopt dat we de volledige contactopsporing niet helemaal hebben gedecentraliseerd. Dat klopt. En dat was nu net een van de elementen van het debat binnen VIVEL. Dat was geen discussie tussen ons en VIVEL, dat was een discussie binnen VIVEL. Want noch de lokale besturen noch de VVSG – ze hebben dat in die periode ook uitdrukkelijk in persberichten gezegd – waren vragende partij om die lokale contactopsporing te decentraliseren. We hebben dan gezegd dat we zullen bekijken welke eerstelijnszones die contactopsporing op zich willen nemen. Er is vandaag een groep, W13 in West-Vlaanderen, die heeft gezegd dat ze daarin wil meestappen. Er was dus een debat binnen VIVEL. Dat is in die stuurgroep aan bod gekomen. Maar ik herhaal het hier nog eens: nooit heb ik gevraagd dat collega De Maeseneer uit de stuurgroep zou worden geweerd. Ik heb dat nooit gevraagd. Nooit.

Wat het contract betreft: collega Parys, het contract is onderhandeld door het Vlaams agentschap, niet door het kabinet. De resultaten van die onderhandeling zijn voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Mijn kabinetschef maakt ook geen deel uit van die werkgroep. Het klopt inderdaad dat de heer Callens ons kabinet vervoegd heeft. De heer Callens is dokter, hij heeft ervaring in tropische geneeskunde, en dat is wat we op dat ogenblik nodig hadden en ook nodig hebben in de strijd tegen het coronavirus, om ons te kunnen adviseren. Maar de uitvoering van wat deze stuurgroep moet doen, is duidelijk afgebakend. Mijn kabinet onderhandelt niet over het contract. Dat is in handen van een agentschap, en dat zal ook zo blijven.

Ik zeg toch ook nog een woordje over die 100 miljoen euro. Want ook dat komt opnieuw naar voren. Ik heb dat ook al in de eerste commissie van begin augustus gezegd. Voor de eerste drie maanden gaat het over nauwelijks 15 miljoen euro. Voorzitter, ik zal de cijfers over hoeveel daarvan precies naar de mutualiteiten is gegaan, bij een volgende commissie overmaken. Het is geen enkel probleem om dat in alle transparantie te zeggen. Het parlement heeft uiteraard het recht te weten hoeveel er in die eerste vier maanden – ik heb gevraagd naar de cijfers over

de eerste vier maanden, want intussen kunnen we daar ook augustus bijtellen – naar de callcenters is gegaan, hoeveel naar Mutas, en hoeveel naar de mutualiteiten. De mutualiteiten staan in voor het verhaal van de field agents, om op het terrein het verschil te maken. Maar in essentie was dat een discussie tussen de middenveldactoren, de VVSG, Domus Medica en de mutualiteiten, over hoe we dat nu in concreto moeten doen.

Tussen theorie en praktijk staan morele wetten en praktische bezwaren. En binnen de theorie van professor De Maeseneer stonden en staan heel wat praktische bezwaren van de mensen die dat op het terrein moeten uitvoeren. En dat is een zinvolle discussie, een discussie die binnen VIVEL is gevoerd. Het lijkt mij ook logisch dat die discussie binnen VIVEL is gevoerd. Maar ik herhaal het nog eens: nooit hebben wij gevraagd dat professor De Maeseneer zou worden vervangen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister, u probeert hier nu met allerlei drogargumenten uw politiek vel te redden. Maar wat ik heel erg opvallend vind, is dat uw eigen partijgenoten niet de drang voelen om u hier te verdedigen. In de coronacommissie hebben ze dat wel nog gedaan, maar hier niet meer. En dat is heel opvallend, omdat ze dat anders altijd doen. Dat is natuurlijk gewoon omdat dit niet meer uit te leggen is. U krijgt dit niet uitgelegd, ook niet binnen uw eigen meerderheid. Als ik kijk naar de heel kritische vragen die collega Parys gesteld heeft, waarop ik eigenlijk geen antwoord heb gehoord, dan krijgt u dat gewoon niet uitgelegd.

U herhaalt tot twee keer toe nogal formeel dat u nooit hebt gevraagd om collega De Maeseneer uit de werkgroep te laten zetten. De tweede keer herhaalt u dat: nooit hebt u gevraagd om de samenstelling of de vertegenwoordiging van VIVEL te laten herbekijken. Maar dan stel ik u een heel eenvoudige vraag: wie liegt er dan? De verslaggever van de vergadering, uw eigen agentschap of uzelf? Dat is een heel simpele vraag.

U komt hier met deze uitleg absoluut niet weg. Nogmaals: dit is echt bijzonder kwalijk voor het vertrouwen van de mensen in de contactopsporing, voor het vertrouwen van de mensen in de maatregelen die door deze regering worden opgelegd. Ik vind het echt beneden alle peil dat u zo'n gerespecteerd persoon als Jan De Maeseneer op deze manier uit uw werkgroep laat zetten, en dan achteraf ook niet de ballen hebt om toe te geven dat het op die manier is gebeurd. Dat is echt schrijnend.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, ik wil eerst focussen op de positieve evolutie die ik bij jullie allemaal begin te ontwaren. De expertise van professor De Maeseneer wordt hier de hemel in geprezen door zowel sp.a, het Vlaams Belang, Groen als de PVDA. Ik hoop dat ik daaruit dan ook mag concluderen dat een van de basisstellingen van professor De Maeseneers carrière, namelijk 'maak van gezondheidszorg een bevoegdheid voor de gemeenschappen', ook zeer gewaardeerd en breed gedragen wordt door jullie allemaal, net zoals zijn toch wel stevige kritiek op de link tussen de ziekenfondsen en de politieke partijen. Alleszins voor sp.a en de PVDA lijkt me dat toch enigszins nieuw te zijn. Maar goed, wij applaudisseren uiteraard voor die evolutie.

Ter zake. Minister, ik heb geen antwoord gehoord op twee heel specifieke vragen die ik heb gesteld. Ik heb daar altijd wat schroom over, omdat het hier ook over mensen gaat die ongetwijfeld heel veel expertise hebben en waarvoor ik respect heb. Maar dit gaat over veel geld, dit gaat over politiek en dus ook over transparantie. Minister, mijn vraag aan u was: zijn uw kabinetschef en uw raadgever contactopsporingsonderzoek gedetacheerd uit de CM of niet? Staan ze daar nu nog

technisch op de payroll of is dat niet langer het geval? Dat lijkt me een eenvoudige en ook belangrijke vraag te zijn in deze materie.

Minister, de tweede vraag die ik u heb gesteld, is: wanneer is de heer Callens als raadgever contactonderzoek aan de slag gegaan op uw kabinet? En was dat een paar dagen na de gunning van het contract aan onder andere de CM? Op die twee eenvoudige vragen bent u vergeten te antwoorden.

En ik vrees – en dat is mijn derde punt – dat uw antwoord, waarin u zegt dat u nooit hebt gevraagd om professor De Maeseneer te vervangen, wel wat vragen oproept. U hebt het misschien nooit letterlijk zo gezegd, maar als u de contactgroep laat weten dat u aan VIVEL vraagt om zich te beraden over de vertegenwoordiging die zij naar de contactgroep sturen, dan is dat meer dan een hondenfluitje, minister. Het zou toch goed zijn, mocht u daar heel duidelijk over kunnen zijn.

En als laatste punt, collega's, minister, is de echte vraag hier: wat was dan eventueel de reden voor die vraagstelling vanuit het kabinet? Was dat de kritiek op de ziekenfondsen die de professor heeft geuit? Was het de kritiek op de minister? Of was het een combinatie van beide? Wij vinden het alleszins zeer ongezond – en daarmee sluit ik af – dat ziekenfondsen zichzelf mogen controleren wanneer het over een groot contract gaat dat met publiek geld wordt betaald. Wij vinden het ongezond dat er politieke druk zou worden uitgeoefend om kritiek op de ziekenfondsen of op de werking van een minister in de Vlaamse Regering in de kiem te smoren. Dat lijkt me geen goede zaak en het zou goed zijn mocht daar heel grote duidelijkheid over komen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, dit blijft allemaal heel raar klinken. Het wordt hier een 'he said - she said'-verhaal.

U hebt alweer niet geantwoord op wat ik u daarnet met aandrang heb gevraagd: om te spreken over het principe van de zaak, om inderdaad in te gaan op het feit dat experts en kritiek al dan niet worden geweerd, op het feit dat u daar nadien dan meedogenloos mee omgaat en dat er op de man wordt gespeeld terwijl mensen u inhoudelijke info geven.

En dat is nochtans heel nefast. Want op dit moment hebben we een wildgroei aan fake news en complottheorieën. Dat probleem zwelt enorm aan, verspreidt zich makkelijk, even snel als het virus. En het is echt belangrijk om daar op dit moment actief actie tegen te ondernemen. Op dit moment gebeurt dat, sowieso op Vlaams niveau, veel te weinig. Een van de basisproblemen rond fake news over corona op dit moment is niet zozeer dat er een coherente alternatieve waarheid wordt aangeboden – die is er ook niet en het is klassiek in complottheorieën dat, als je doorvraagt, het niet meer klopt –, maar vooral dat er twijfel wordt opgeroepen, dat de democratische samenhang en de maatschappelijke samenhang in de basis worden aangevreten. Ik vind dat zelf niet uit, dat is de conclusie van wetenschappers die fake news en complottheorieën onderzoeken. Een van de manieren om daartegen in te gaan is om stelselmatig gefundeerd advies te volgen, om stelselmatig daartegen in te gaan, om daarin duidelijke taal te spreken. En dit soort incidenten werkt dat juist tegen. Met dit soort incidenten bent u zelf de twijfel aan het zaaien die niet hoort te komen vanuit een overheid. Ik kan u er dus alleen nog maar eens toe oproepen om naar experts te luisteren, om het brede middenveld hierbij te betrekken en ervoor te zorgen dat dat evenwichtig gebeurt.

En wat dat betreft: als de N-VA de bal wil kaatsen, kaats ik hem nu even terug, naar zowel de collega's van het Vlaams Belang als van de N-VA. Als zij de expertise in het middenveld zo op prijs stellen, zullen ze vanaf nu dan beter luisteren naar middenveldorganisaties, naar het werkveld, naar experts? Of zullen ze het blijven

laten passeren dat er binnen hun partij regelmatig fake news wordt verspreid door partijgenoten, zullen ze zich er niet tegen uitspreken dat er over wereldvreemde rechters wordt gesproken? Zullen ze blijven spreken over ivoren torens als het gaat over instituties waar professoren zoals Jan De Maeseneer vandaan komen? Of zullen ze alleen maar experten aanhalen als ze in hun kraam passen? Zullen ze flagrante onzin blijven uitkramen, over dingen als linkse ordes van advocaten enzovoort?

Minister, u hoort zich hier niet bij aan te sluiten. Dat klopt niet. Wij verdienen een beter beleid in Vlaanderen. En ik sluit af met u er nogmaals toe op te roepen om deze evolutie niet verder te volgen. Dit is één incident, maar het is niet het eerste dat erop wijst dat u kritische stemmen graag wilt smoren. De omgekeerde richting, alstublieft, u gaat niet de goede kant op.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Beste collega's, minister Beke, mijnheer Parys, het is blijkbaar altijd iemand anders zijn schuld. Ik hoor minister Beke zeggen dat het de schuld is van minister-president Jan Jambon, de schuld van VIVEL – 'het is niet mijn verantwoordelijkheid, maar hun eigen verantwoordelijkheid'. En blijkbaar vindt de heer Parys dat de schuld van wat er allemaal is gebeurd bij de CM ligt. Frappant. Ik denk dat je zelf de verantwoordelijkheid mag nemen. Het verslag daarover is zeer duidelijk. Ik weet niet welk belang een of andere verslaggever zou hebben om het verslag foutief te citeren. Bovendien heeft uw kabinet dat verslag vervolgens ook aangenomen. Het verslag blijft duidelijk. U kunt daar echt niet omheen, minister. U vraagt een organisatie om een andere expert te sturen.

Mijnheer Parys, er is blijkbaar een groot verschil tussen de meerderheidspartijen hier en mijn collega van Groen en ikzelf. Wij appreciëren een expert ook als onze mening niet volledig overeenkomt. Dat is frappant, hé? En blijkbaar is het dus wel de gewoonte van de Vlaamse meerderheidspartijen – we hebben dat al meermaals gezien – om kritische stemmen monddood te maken. Ik heb eerder al verwezen naar het Minderhedenforum, naar Unia en naar de Woonraad die werd afgeschaft. Met kritische stemmen wordt er blijkbaar omgegaan door te proberen hen monddood te maken. Dat is bijzonder problematisch, inderdaad ook voor u, minister. Het is bijzonder problematisch dat u dat voortzet, dat u daarin blijft meegaan.

Ik wil het nog even hebben over het lokale contactonderzoek. Minister Beke, ik hoor constant dat u niet aan de slag wilt gaan met het lokale contactonderzoek. Ik vind dat bijzonder problematisch. U blijft maar allerlei argumenten aanhalen waarom het niet zou lukken. Ik nodig u uit om eens te gaan kijken in Antwerpen, in Zelzate, in Kortrijk, in alle andere steden waar men aan lokaal contactonderzoek doet. Ik kan u garanderen dat we zeer veel mensen bereiken. Het zijn mensen die tussen de huisartsen staan, zij kennen veel mensen. Als onze contactopspoorders in onze huisartsenpraktijk problemen ervaren met een persoon of als die persoon meer vragen heeft, verwijzen zij die meteen door naar mij. Maar wij kunnen er ook voor zorgen dat zij heel veel vragen beantwoorden, waardoor wij die niet moeten beantwoorden. Ik nodig u echt uit om eens te kijken naar de voordelen van dat lokale contactonderzoek. Want u blijft er maar naar stampen. Ik vind het onvoorstelbaar. Samen met het feit dat u Jan De Maeseneer uit de stuurgroep zet. Ik vind dat bijzonder problematisch in de strijd tegen corona. Want het is wel in die eerste lijn dat we het zullen moeten redden.

U kunt blijven zeggen dat het Vlaamse contactonderzoek vooruitgaat. U blijft erin geloven. Maar die cijfers, minister, gaan bijzonder traag en langzaam vooruit. We zijn misschien begonnen aan onze tweede golf, er zijn opnieuw meer besmettingen. En we zitten nog altijd met een slecht bereik van het contactonderzoek. Momenteel wordt in totaal 88 procent van de mensen bereikt. Maar van de 76 procent die binnen de twee dagen wordt bereikt, geeft maar 74 procent zijn

contacten door. Dat wil zeggen dat binnen de twee dagen net iets meer dan de helft van de besmette personen effectief meewerkt met het contactonderzoek, zodat de contacten kunnen worden gebeld en geïsoleerd. Die cijfers gaan niet goed vooruit. U hebt nu stappen gezet, maar ik hoor u opnieuw allerlei bedenkingen maken bij het lokale contactonderzoek. Ik hoop echt dat u verder zult kijken en zult zien hoe dat praktisch werk in de eerste lijn vandaag wordt georganiseerd en dat u luistert naar experts zoals Jan De Maeseneer, die zich het hoofd breken over hoe we het in de eerste lijn zullen aanpakken.

De voorzitter: De interpellaties en de vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de opvolging van daders van huiselijk geweld – 3129 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Met de wet van 15 mei 2012 werd het vanaf 1 januari 2013 mogelijk om een tijdelijk huisverbod op te leggen in geval van huiselijk geweld. Dat was toen toch wel een grote vernieuwing. Het schenden van zo'n opgelegd huisverbod is strafbaar. Er werden bij wet van 5 mei 2019 een aantal wijzigingen doorgevoerd. Zo werd er onder meer voorzien dat de procureur des Konings zijn beslissing tot tijdelijk huisverbod onverwijld meedeelt aan de bevoegde dienst van de gemeenschappen, opdat die de uithuisgeplaatste zou bijstaan en opvolgen tijdens het tijdelijk huisverbod. Die bepaling is vanzelfsprekend cruciaal, want die maakt het ook effectief mogelijk om een integraal hulpverleningsaanbod te ontwikkelen en aan opvolging te doen.

Vanaf dit jaar worden niet alleen de slachtoffers die te maken krijgen met intra-familiaal geweld, maar ook de daders die een tijdelijk huisverbod opgelegd krijgen, opgevolgd door de justitiehuisen. Op die manier wordt er een meer contextgerichte aanpak nagestreefd. Het is de bedoeling dat de justitieassistent de betrokkenen maximaal toeleidt naar de nodige hulp- en dienstverlening. Dikwijls wordt intra-familiaal geweld immers veroorzaakt door of houdt het verband met alcohol, drugs, schulden, psychologische problemen enzovoort. Het is enkel als die problematieken worden aangepakt en opgelost, dat een gezinssituatie weer kan stabiliseren. Een tijdelijk huisverbod zonder hulpverlening is absoluut niet afdoende om herval of ergere feiten uit te sluiten.

Bij de begeleiding is het bovendien uitermate belangrijk dat er aan de betrokken kinderen wordt gedacht. Het is met andere woorden essentieel dat de Kindreflex wordt toegepast.

In antwoord op mijn vraag om uitleg van 4 februari van dit jaar aan de minister bevoegd voor Justitie over de begeleiding en doorverwijzing van daders van huiselijk geweld, antwoordde minister Demir dat elk justitiehuis lokaal én per regio een passend handelingsplan zal uitwerken in overleg met de reguliere partners uit de hulp- en dienstverlening, de coördinatoren ketenaanpak en de Family Justice Centers (FJC).

Minister, op welke manier gebeurt de samenwerking tussen de hulpverleningssector en de justitiehuisen op het vlak van de opvolging van daders van huiselijk geweld?

Hoe wordt er vanuit het beleidsdomein Welzijn ingezet op de problematiek van huiselijk geweld en meer bepaald op de begeleiding van daders en hoe kan dit nog worden versterkt?

Hebt u zicht op de stand van zaken voor de uitwerking van de verschillende lokale en regionale handelingsplannen tussen de justitiehuisen en de partners uit de hulp- en dienstverlening?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, samenwerking en netwerking tussen de justitiehuisen en de hulp- en dienstverlening is van cruciaal belang bij situaties van huiselijk geweld. Het is de taak van de coördinerende justitieassistent om tijdens het mandaat de betrokkenen, zowel plegers als slachtoffers, indien aangewezen, toe te leiden naar het reguliere aanbod van hulp- en dienstverlening.

Eventueel kan de justitieassistent het dossier ook aanmelden bij de ketenaanpak of samenwerken met de Family Justice Centers. Tijdens deze periode van maximaal 3,5 maanden blijft de justitieassistent contact houden met de uithuisgeplaatsten en de thuisblijvers en rapporteert hij op regelmatige wijze aan de rechter over de stand van zaken in het dossier.

Omdat de samenwerking tussen het justitiehuis en de hulp- en dienstverlening in elke regio anders verloopt, dient een regionaal handelingsplan te worden opgesteld waarin de samenwerkingsafspraken worden geconcretiseerd.

1712 en de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) nemen een prominente rol op in de aanpak van huiselijk geweld. Zij hebben een aanbod voor iedereen die betrokken is bij dit geweld, ook voor de daders. Binnen de hulpverlening vertrekt men vanuit de visie van partnergeweld als dynamiek binnen een partnerrelatie die gekenmerkt wordt door communicatie- en rolpatronen waarbij beide partners een aandeel hebben in het samenspel van geweld. Er wordt niet gepolariseerd tussen dader en slachtoffer, maar gezocht naar een herstelgericht hulpverleningsaanbod dat beiden aanspreekt en motiveert met voor beiden erkenning van het probleem waarmee geworsteld wordt.

Het beëindigen van de relatie kan een wens zijn van de betrokkenen, maar meestal willen de partners dat het geweld stopt en niet dat de relatie stopt. Inzetten op ondersteuning om de onderlinge relaties opnieuw veilig en betrouwbaar te maken, het bespreken van duidelijke voorwaarden om het geweld te doen stoppen zonder het gezin uit elkaar te halen, is dan de meest aangewezen interventie.

Hulpverlening aan betrokkenen van partnergeweld vergt een gedifferentieerd aanbod dat vertrekt vanuit het uitgangspunt van de minst ingrijpende zorg. Gezien de complexiteit van partnergeweld beantwoorden de CAW's deze problematiek met een gedifferentieerd hulpaanbod. Minst ingrijpend wil natuurlijk niet zeggen dat er in gevallen van acuut geweld en zware situaties niet ook snel en zeer ingrijpend ingegrepen moet worden, niet enkel door de politie, maar ook door de hulpverleners.

Het aanbod van het CAW beslaat een continuüm van minder tot zeer ingrijpende hulp. Aan de ene kant van het spectrum is er 1712, de telefonische hulplijn die de CAW's in samenwerking met de vertrouwenscentra kindermishandeling bemannen voor iedereen met vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling. Daar kan iedereen terecht voor informatie en advies maar ook voor hulp en gerichte doorverwijzing. Aan de andere kant bevindt zich het vluchthuis waar vrouwen en kinderen terechtkunnen, die ten gevolge van familiaal geweld nood hebben aan een geheim adres en een veilige plek.

Bij het behandelen van hulpvragen gerelateerd aan partnergeweld is het belangrijk om de tijd te nemen om de context in beeld te krijgen in functie van het zoeken naar de meest passende hulp voor het hele systeem. De CAW's hanteren een

motiverende aanpak wegens de wisselende hulpvraag bij situaties van partnergeweld.

Wanneer er kinderen betrokken zijn in deze situaties, hebben de CAW's extra aandacht voor de impact op hen en voor hun veiligheid; dit kadert in de Kindreflex. Bij het zoeken naar een gepast hulpaanbod houden de CAW's maximaal rekening met het belang van de ouder-kindrelatie en de stabiliteit van de omgeving voor kinderen.

Als de conflicten te hoog oplopen en er nood is aan een time-out, maken de CAW's gebruik van het crisisnetwerk.

In situaties waarin blijvend gevreesd wordt voor de veiligheid van een van de cliënten of zijn omgeving, doen de CAW's een indicatiestelling van het meest gepaste hulpaanbod via het screeningsinstrument risicotaxatie. In zeer ernstige situaties schakelen de CAW's ook de politie in of doen ze een melding aan het parket. En omgekeerd worden ook aangiftes van partnergeweld bij de politie doorverwezen zodat de CAW's een ondersteunend en hulpverlenend traject kunnen opzetten. Op basis van de gegevens die de politie aan de CAW's bezorgt, nemen de CAW's proactief contact op met de cliënt.

Concreet zetten de CAW's dus in op het stopzetten van het intrafamiliaal geweld binnen een conflictueuze gezinscontext. De geboden hulp wordt gecombineerd met aanklampende nazorg.

De CAW's installeren veiligheid door het stoppen van het geweld. Er wordt gewerkt rond het relationeel conflict, interactionele patronen en ondersteuning bij de emotionele verwerking.

De CAW's geven inzicht in de geweldsspiraal, basisinzicht in risicofactoren, mechanismen en gevolgen van gewelddadig gedrag en helpen bij het verwerken van geweld met specifieke aandacht voor kinderen.

De CAW's ondersteunen en stimuleren dat de cliënten hun rol als ouder kunnen blijven opnemen en bekijken hoe het herstel van het individu en gezin kan verlopen. Indien de veiligheid in de eigen context niet gegarandeerd is, bieden de CAW's een tijdelijke opvang aan in een beveiligde context of op een geheim adres, een vluchthuis, en in een gestructureerde omgeving met een huisreglement, het aanbieden van structuur en het maken van duidelijke afspraken.

De CAW's bespreken de aanpak van een eventuele hercontactname met de partners en bekijken of een hulpverleningstraject met de gewelddadige partner opgezet kan worden. Ze exploreren, ondersteunen en activeren het cliëntensysteem in het verwerven van de basisrechten en realiseren deze ook effectief.

Er zijn uitzonderlijke situaties waar deze aanpak uitzichtloos en niet werkbaar is. Hiervoor wordt de ketenaanpak uitgewerkt.

In het kader van de daderhulp zijn er momenteel de alternatieve gerechtelijke maatregelen waar de CAW's een gedragstrainings- en vaardigheidstrainingsaanbod hebben voor daders van familiaal geweld om hen op een aanvaardbare manier te leren omgaan met hun agressie.

Waar een therapeutische behandeling nodig is, kunnen cliënten ook worden doorverwezen naar een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) of een zelfstandig hulpverlener.

Ik wijs ook graag op de in 2018 gelanceerde projectoproep betreffende herstelgerichte initiatieven die een aanbod bieden dat niet verstrekt wordt ter uitvoering

van een beslissing van een gerechtelijke of administratieve overheid. Een van de geselecteerde projecten was dat van CAW Boom-Mechelen-Lier. Het project loopt nog tot eind 2020. De aanleiding van dit project was het feit dat er geen aangepaste hulpverlening was wanneer een tijdelijk huisverbod werd uitgesproken. In 2019 is CAW Boom-Mechelen-Lier gestart met de uitrol van dit aanbod. Dit project mikt op een kwaliteitsvol samenspel tussen het parket, het Family Justice Center (FJC), het justitiehuis, het CAW en de politie rond gezinnen die een tijdelijk huisverbod opgelegd kregen.

Het betreft een modulair herstelgericht aanbod voor plegers en slachtoffers van familiaal geweld. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met de methodieken van Emotionally Focused Therapy (EFT), een model dat daders en slachtoffers op een verbindende wijze benadert. Ook in andere CAW's lopen gelijkaardige trajecten in samenwerking met de FJC's.

Er lopen momenteel gesprekken binnen de Interministeriële Conferentie (IMC) Vrouwenrechten rond het opzetten van acties die de rechten van de vrouw op alle levensgebieden waarborgen. Familiaal geweld staat hierbij uiteraard mee op de agenda.

De partners uit de hulp- en dienstverlening zijn betrokken bij de opmaak van deze plannen. Uit navraag blijkt dat men in de verschillende regio's aan de slag is gegaan met de uitwerking van deze plannen en dat dit nog lopende is. Voor meer concrete informatie hieromtrent verwijs ik naar mijn collega, minister Demir.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw heel uitvoerig antwoord. Intrafamiliaal geweld is een heel ernstige problematiek en heeft heel veel verschillende facetten, dat weten we allemaal. Binnen de verschillende facetten die daarbij betrokken zijn, moet er krachtadig opgetreden worden. Ik heb het zowel over preventie als over politieoptreden, justitie, maar natuurlijk ook hulpverlening. Dat is vanzelfsprekend hulpverlening voor slachtoffers, partner, kinderen, maar ook hulpverlening voor de dader is daarvoor nodig – ik heb ernaar verwezen in mijn inleiding – omdat vaak een oorzaak te vinden is in achterliggende problematieken, en als die niet aangepakt worden, leidt dat tot niets.

Met de tijdelijke uithuiszetting werd een bijkomend middel gecreëerd om een gespannen situatie een stuk te laten afkoelen. Dit middel heeft echter nood aan meer bekendmaking. Ik heb recent een vraag gesteld aan minister Demir en daaruit blijkt dat de toepassing van het tijdelijk huisverbod veel verschilt qua regio en eigenlijk voornamelijk in de provincies Limburg en Antwerpen wordt toegepast. Ik heb minister Demir ook gevraagd om te zorgen voor verdere bekendmaking, want ik denk dat het een belangrijk middel is.

Wat de hulpverlening betreft, minister, hebt u gezegd dat er grote regionale verschillen zijn. Daarom is het ook wel belangrijk dat die plannen regionaal worden opgemaakt. Mijn bekommernis daarbij is vanzelfsprekend dat wie slachtoffer is van intrafamiliaal geweld, in elke regio op eenzelfde – niet noodzakelijk helemaal dezelfde – en gelijke hulp kan rekenen. Ik mag hopen dat die verschillende plannen daaraan ook tegemoet zullen komen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb een aantal vragen. Collega Schryvers heeft het al gehad over het belang van de Kindreflex; die is ondertussen ook uitgerold bij de ziekenhuizen en bij de CAW's. Mijn vraag is: hoe is dat verlopen? Op welke problemen is men eventueel gestoten en kan die

Kindreflex ook een grotere rol spelen bij de politionele en bij de juridische diensten? Zal daar ook het nodige overleg zijn om dat effectief mogelijk te maken?

In uw beleidsnota staat dat u met minister Demir een samenwerkingsverband wilt aangaan om lokale besturen en jeugdhulppartners te ondersteunen. Wat is in de uitbouw van de ketenaanpak voor intrafamiliaal geweld de stand van zaken van die ondersteuning? Hoe kadert dat binnen de uitrol van de daderhulp?

Voor welke hulpverleners ziet u een grotere rol weggelegd in het ondersteunen van de justitieassistenten?

Tijdens de lockdown heeft onder andere 1712 de alarmbel geluid over het stijgende aantal meldingen. Kunnen we daar een correlatie zien met wat er ondertussen bij daderhulp gebeurd is? Is daar ook een stijgend aantal hulpverleningen te merken?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Ik ga vragen stellen in de lijn van die van collega's Schryvers en Parys. Mijn fractie heeft in het parlement al meermaals vragen gesteld over de aanpak van intrafamiliaal geweld en de opvolging van daders, aangezien deze problematiek uitermate belangrijk is.

In het antwoord op mijn schriftelijke vraag van begin mei stelde de Vlaamse minister van Justitie dat er een digitale opleiding rond het nieuwe mandaat tijdelijk huisverbod loopt, die verplicht is voor alle justitieassistenten die het mandaat moeten opnemen – collega Schryvers vermeldde het zojuist ook. Het is dan ook een initiatief dat enkel aan te moedigen valt.

De minister gaf daarnaast ook mee dat er samen met de Kindreflex volledig op maat van de justitiehuisen wordt gewerkt, en dat er volgend jaar ook opleidingen volgen voor alle justitieassistenten om hiermee aan de slag te gaan.

Minister, kunt u meedelen wat de huidige stand van zaken is inzake de uitrol van de Kindreflex in de justitiehuisen? Hoe evalueert u de huidige begeleiding van daders van huiselijk geweld in het kader van tijdelijk huisverbod?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wat de regionale verschillen betreft, collega's: die verschillen hebben te maken met de regionale verschillen tussen de verschillende actoren en contexten. Uiteraard heeft elke regio nood aan en recht op dezelfde kwaliteit van hulpverlening.

Collega Parys, u hebt een aantal heel concrete vragen gesteld die onder de bevoegdheid van minister Demir vallen. Ik stel voor dat ik die samen opneem en aan haar bezorg, zodat u daar een heel concreet antwoord op kunt krijgen.

Ook de uitrol van de Kindreflex in de justitiehuisen is de bevoegdheid van mijn collega Demir. Ik zal ook dit aan haar voorleggen.

Op dit ogenblik hebben we nog geen zicht op de cijfers inzake de daderhulp en de relatie tot de stijging van de oproepen naar 1712.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is goed dat binnen de justitiehuisen werk gemaakt wordt van een handelingsplan en dat dat wordt uitgewerkt samen met de verschillende actoren die betrokken zijn bij de hulp- en dienstverlening. Inderdaad verschilt het landschap regio per regio en is het logisch dat in functie daarvan die handelingsplannen afzonderlijk worden opgemaakt per regio. Maar het is natuurlijk

essentieel dat iedereen die geconfronteerd wordt met intrafamiliaal geweld recht heeft op dezelfde hulpverlening. Ik kijk uit naar die verschillende plannen en zal daarover bijkomende vragen stellen, ook aan minister Demir. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over digitale inclusie in Vlaanderen – 3161 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over digitale inclusie en de Week van de Geletterdheid – 3279 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Mijn vraag gaat, net zoals die van de collega die na mij komt, over het onderzoek van de Koning Boudewijnstichting rond de digitale kloof. Er zijn nogal wat ministers bevoegd voor wat in die studie staat. Er werden hierover ook verschillende vragen gesteld in verschillende commissies.

Ik wil het specifiek hebben over de armoedeproblematiek. Wie een beetje actief is op het terrein, wordt regelmatig met deze aangelegenheid geconfronteerd. Ik belde bijvoorbeeld zelf een paar weken geleden naar de brandweer met de vraag een bijennest te verdelgen. Toen werd me onmiddellijk gevraagd of ik een computer had en of ik mijn vraag niet kon ingeven via de site. Dat was inderdaad heel handig, maar er zijn natuurlijk heel wat mensen die geen computer hebben – zo blijkt uit de cijfers – of die dat niet kunnen. Er zijn nog andere concrete voorbeelden. Uw collega Weyts wil sinds de coronacrisis zo veel mogelijk kinderen voorzien van een pc of laptop. Ik heb ook gehoord dat men op een aantal plaatsen kinderen via elektronische weg moest inschrijven voor de vakantiewerking en dat dat niet altijd evident of duidelijk is. Dit wijst erop dat wat in die studie staat, wel degelijk correct is. We kunnen dat bevestigen met heel concrete voorbeelden. Dat werkt de ongelijkheid natuurlijk nog in de hand. De laatste tijd blijkt dat het duidelijkst in het onderwijs. Het zijn vooral mensen met lage inkomens en een laag opleidingsniveau die risico's lopen.

De studie focust op de ongelijke toegang, wat natuurlijk maakt dat ze ook verstoken blijven van een aantal essentiële diensten. Ook in deze coronatijden zijn steeds meer gemeenten overgeschakeld op digitaal werken. Dat is allemaal mooi natuurlijk. Mijn stelling daarin is dat het én digitaal én gewoon zou moeten zijn. Maar heel wat gemeentebesturen profiteren van deze aangelegenheid om meer digitaal te werken.

Het blijkt ook dat andere kwetsbare groepen zoals oudere mensen, jongeren uit kwetsbare milieus, laaggeletterde personen, alleenstaanden en vrouwen uit deze studie komen als achtergesteld inzake het gebruik van digitale mogelijkheden.

Minister, hoe interpreteert u die cijfers voor Vlaanderen? Dit is natuurlijk een vrij uitgebreide studie, maar er zijn al meerdere studies geweest die op hetzelfde wijzen. Welke initiatieven plant u om tegemoet te komen aan de drie ongelijkheden, en aan die bijzondere doelgroepen?

We krijgen heel dikwijls studies over armoede en alle mogelijke indicatoren. In welke mate wordt daarover horizontaal overlegd in de Vlaamse Regering? Is het

niet mogelijk om, zoals men doet in andere beleidsdomeinen, met indicatoren te werken en te zeggen tegen wanneer we waar willen staan? Dat zou ons ten minste de mogelijkheid geven om concreet af te toetsen en vragen te stellen over de eventuele genomen beleidsmaatregelen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): De Week van de Geletterdheid liep dit jaar van 7 tot 11 september en is dus ondertussen afgelopen. De focus lag dit jaar op het belang van de inclusie bij de lokale besturen. Ook binnen het departement Welzijn wordt er sterk ingezet op digitalisering. Vandaag de dag en zeker door de coronacrisis is digitalisering – misschien soms noodgedwongen – een heel belangrijk deel van onze samenleving.

Zeker sinds corona verloopt een groot deel van het leven, nog meer dan vroeger, via digitale weg: ons sociale leven, het schoolwerk van de kinderen, afstandswerk voor veel mensen. Ook de dienstverlening van steden en gemeenten is grotendeels digitaal: e-loketten, onlinereservaties, online aanvragen van officiële documenten, inschrijvingsmodules enzovoort.

Geen eenvoudige opdracht voor iedereen, want 32 procent van de bevolking heeft zwakke digitale vaardigheden en 8 procent van de bevolking gebruikt het internet niet. Zo lopen vier burgers op tien het risico op digitale uitsluiting. Heel belangrijk is de laagdrempeligheid: het moet toegankelijk en verstaanbaar zijn voor iedereen.

Minister, wat houdt het digitale-inclusiebeleid precies in en op welke manier zal er in de toekomst verder worden ingezet op digitalisering binnen het domein Welzijn? Op welke manier kunnen de lokale besturen hierin een rol spelen en is er ondersteuning vanuit Vlaanderen? Deze materie is bij uitstek een materie die zich op verschillende bevoegdheden richt, zoals Welzijn, Onderwijs, Jeugd. Op welke manier worden er hierover afspraken gemaakt binnen de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het rapport wijst terecht op een problematiek die reeds langer bestaat en door de coronacrisis extra in beeld is gekomen. Uit het rapport blijkt dat Vlaanderen op het vlak van de digitale kloof systematisch even goed of beter scoort dan de andere gewesten in België. Maar deze cijfers blijven voor een regio als Vlaanderen uiteraard nog te hoog.

Vlaanderen voert al langer dan vandaag een beleid dat aandacht heeft voor digitale geletterdheid bij verschillende kwetsbare doelgroepen. De coronacrisis heeft ons echter met de neus op de feiten gedrukt. Eenmaal het toepassen van digitale handelingen – al dan niet noodgedwongen – toeneemt, hinken bepaalde doelgroepen achterop. Aangezien we in Vlaanderen solidariteit en gelijkheid hoog in het vaandel dragen, wordt door de Vlaamse Regering specifieke aandacht aan deze problematiek besteed bij het uitwerken van de initiatieven inzake digitalisering.

Het ontstaan van de digitale kloof kent verschillende oorzaken en dient dan ook binnen verschillende beleidsdomeinen beantwoord te worden. Als we deze problematiek willen aanpakken, is zoals het rapport terecht aangeeft, een horizontale aanpak vereist.

Ik wil in dit kader alvast wijzen op de maatregelen die we in het kader van de coronacrisis hebben genomen op de verschillende ongelijkheden die in het rapport worden benoemd. Niet voor niets is de digitale kloof een apart hoofdstuk in de inventaris van de maatregelen die de Vlaamse Regering heeft opgemaakt. Ik wil in het bijzonder wijzen op de oprichting van een specifieke Taskforce e-Inclusie onder de bevoegdheid van minister Somers. Deze taskforce is een samenwerkingsverband

van lokale besturen, publieke instellingen en middenveldorganisaties, die al jarenlang werken aan kwetsbare groepen digitaal insluiten.

Daarnaast werden er diverse maatregelen genomen om de toegang tot digitale technologieën voor enkele zeer kwetsbare doelgroepen te verhogen. Er werden voor schoolgaande kinderen enkele duizenden laptops verdeeld. Voor mensen in residentiële voorzieningen werden tablets ter beschikking gesteld om de band met de buitenwereld niet te verliezen.

Ook op het vlak van de digitale kloof van de tweede en de derde graad werden maatregelen genomen. Zo werd het Kenniscentrum Mediawijsheid extra ondersteund voor het opnemen van de coördinerende rol op het vlak van e-inclusie van kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, dit in het kader van het plan Generatie Veerkracht. Maar aangezien het hier over het verwerven van vaardigheden gaat, is op dit vlak actie op langere termijn noodzakelijk.

Het thema digitale geletterdheid is reeds geruime tijd een specifiek thema binnen het Strategisch Plan Geletterdheid, gecoördineerd door de Vlaamse minister van Onderwijs. Het Strategisch Plan Geletterdheid wil de geletterdheid verhogen bij jongeren, werkzoekenden, werkenden en bij mensen in armoede in Vlaanderen. Het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 formuleert vijf strategische doelstellingen om de geletterdheid te verhogen bij jongeren, binnen de familieomgeving, bij werkzoekenden en werkenden en bij mensen in armoede. Daarnaast wil het plan ook de digitale geletterdheid verhogen. Het spreekt voor zich dat in het kader van de coronacrisis het thema digitale geletterdheid nog aan belang heeft gewonnen. Elk lid van de Vlaamse Regering bekijkt hoe het kan bijdragen aan het terugdringen van de digitale kloof. Net zoals armoedebestrijding in het algemeen vergt het terugdringen van de digitale kloof een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak.

Een aanpak die rekening houdt met de specifieke situatie van de diverse doelgroepen is mijns inziens noodzakelijk om effect te sorteren. De noden en mogelijkheden van de verscheidene doelgroepen in het aanleren van digitale vaardigheden zijn immers verschillend. Ook de wijze van het bereiken van deze groepen kan verschillend zijn.

Er is een duidelijke overlap tussen het bestaan van de digitale kloof en de armoedeproblematiek, maar het onderzoek wijst terecht ook op de verschillen. Er is een groep mensen in armoede die geen digitale kloof ervaren. Anderzijds is er een belangrijke groep in de samenleving die met dergelijke kloof wordt geconfronteerd hoewel zij niet in armoede leven. Het lijkt me belangrijk dit niet te vergeten. Bovendien kan de kloof ook te wijten zijn aan toegang tot digitale toestellen, tot internet of de nodige skills om dit te kunnen, dan wel een combinatie hiervan.

Maar om op de vraag te antwoorden: er is een horizontale aanpak van de armoedeproblematiek. Ik kan hiervoor verwijzen naar het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, waar momenteel de laatste hand aan wordt gelegd en dat ook in de loop van volgende maand aan het Vlaams Parlement zal worden bezorgd. In dit plan wordt ook de nodige aandacht besteed aan digitale geletterdheid.

Zo zal ook het komende horizontaal permanent armoedeoverleg in zijn volgende bijeenkomst op 20 oktober dit thema op de agenda zetten. Hierin zitten zowel de Vlaamse aandachtsambtenaren armoede als verschillende middenveldorganisaties. Op die manier kan ik vanuit mijn coördinerende bevoegdheid mee zorgen voor onderlinge uitwisseling van goede praktijken en acties in dialoog met de betrokken organisaties.

In mijn beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding wijs ik op de grote mogelijkheden en opportuniteiten die digitalisering biedt voor de sectoren binnen mijn beleidsdomein. Ik duid daarin belangrijke actielijnen aan die

ik in deze legislatuur wil uitrollen op het vlak van innovatie, gegevensdeling en vermindering van administratieve lasten bij zorgverleners. Maar u zult merken dat ik in die nota ook aandacht heb voor een grote groep Vlamingen – 35 procent tussen 16 en 74 jaar – die de nodige digitale basisvaardigheden mist.

Het belang van mediawijsheid en digitale geletterdheid neemt toe. Ik zet daarom het beleid inzake mediawijsheid verder in samenwerking met het Kenniscentrum Mediawijsheid.

Daarnaast wordt digitale geletterdheid zowel preventief als begeleitend gestimuleerd. Ik geef in de beleidsnota het voorbeeld van de opleiding basisgeletterdheid in basiseducatie. Ik zet ook in op een toename van de e-toegankelijkheid van de hulpverlening en de mediawijsheid in de jeugdhulpverlening.

Lokale besturen zijn voor heel wat aspecten van het Vlaamse beleid belangrijke partners en dat is op dit vlak niet anders. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) verzond enige tijd geleden een brief naar de lokale besturen om aandacht te vragen voor de Week van de Geletterdheid, met een toelichting over het thema e-inclusie. In de loop van augustus ontvingen de lokale besturen ook een postpakket om hen op dit vlak op weg te helpen om zelf een e-inclusiebeleid op te zetten. De lokale besturen zijn daarnaast ook vertegenwoordigd in de Taskforce e-Inclusie die ik al eerder vermeld heb.

Met de laatste vraag ben ik het eens. Ik kan hiervoor onder meer verwijzen naar het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 van de Vlaamse Regering. Dit plan vormt het kader waarbinnen de Vlaamse Regering haar acties opzet en uitvoert.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Minister, ik heb nog twee korte bemerkingen. U gaf een zeer gedetailleerd antwoord, maar ik mis het structurele. De gemeenten en de Vlaamse Regering nemen heel wat initiatieven die vaak los van elkaar staan, en het structurele daarin ontbreekt.

Ik vroeg om ten minste met criteria of streefdoelen te werken. Hier gaat het nu specifiek over de informatisering en de digitale kloof. Het is toch niet zo moeilijk om te kijken waar we vandaag staan, een nulmeting te doen en te kijken waar we naartoe willen. Het is niet omdat dat niet wordt gehaald, dat er een slecht beleid wordt gevoerd.

Uiteindelijk hangen die twee elementen samen, het structureel ingrijpen en vooral het toewerken naar bepaalde doelstellingen. Toch bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord. Het belang van de digitale inclusie is heel groot. Ik ben blij dat u aangeeft dat er een horizontale aanpak moet zijn – dat is ook zo – en dat elke minister en elk beleidsdomein hierin zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

Op het lokale niveau ervaar ik dat heel veel sociale diensten enorme inspanningen leveren om mensen op een goede manier op weg te helpen naar digitale geletterdheid en hen proberen sterker te maken. Dat is niet altijd gemakkelijk. We kunnen die mensen wel ondersteunen via het aanbieden van een laptop, maar ze moeten daar ook nog mee aan de slag kunnen. We moeten zeker blijven inzetten op beide domeinen.

Minister, we moeten er in ieder geval blijven voor zorgen, zoals u ook aangeeft in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding dat binnenkort zal verschijnen, voldoende

digitale geletterdheid te hebben. Het Kenniscentrum Mediawijsheid is natuurlijk een heel belangrijke partner in heel dit verhaal, samen met de VVSG. Ik zal dit verder opvolgen en er bijkomende vragen over stellen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik sluit me aan bij de zeer goede vragen en opmerkingen van de collega's. Daarbij heb ik nog twee kleine aanvullingen. Ik heb zelf een conceptnota toegankelijkheid ingediend, waar de digitale inclusie een groot onderdeel van uitmaakt. Er is ook sprake van een nulmeting ondersteuning van lokale besturen. Ik zal het zeker eens doorsturen naar de collega's om na te gaan of ze daar opmerkingen op hebben. Naar aanleiding van de bespreking van de conceptnota kunnen we daar misschien een kamerbreed voorstel van resolutie over indienen.

Gisteren zagen we in de coronacommissie dat het voor mensen met een beperking op het vlak van informatie echt wel schort aan doorstroming, en dat communicatie vanuit de overheid eigenlijk uitsluitend digitaal gebeurt. Dat hebben we een paar keer gehoord. Bepaalde getuigen moesten als postbode dienen voor veel mensen die de digitale informatie niet ontvingen. Het is iets om rekening mee te houden in een crisissituatie dat niet iedereen op de digitale manier wordt bereikt. Dat betekent niet dat we digitalisering moeten terugdraaien, integendeel. We moeten er wel voor zorgen dat die grote groep die extra budget voor extra zorg nodig heeft, de juiste informatie krijgt. Dat zou een voorafname op een aanbeveling van die commissie kunnen zijn, waar we veel aandacht voor moeten hebben.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ik heb in vorige tussenkomsten in de commissie en in het parlement ook al gewezen op de gevaren van de steeds groter wordende digitale kloof. Dat is inderdaad een reëel probleem, daar zijn we het allemaal over eens. Ik weet dat Vlaanderen het niet heel goed doet, maar de cijfers in de andere gewesten zijn nog iets slechter, nog iets minder gunstig. Minister Beke heeft dat daarnet ook al gezegd. Maar dat is natuurlijk geen excuus, ik denk echt dat we hier sneller moeten schakelen.

Ik hoorde collega Vandenhove ook al een aantal voorbeelden aanhalen. In mijn eigen gemeente hebben we een heel sterke seniorenwerking. Maar die senioren geven zelf ook aan, of zijn er zich zelf van bewust, dat ze echt mee moeten met dat hele digitale tijdperk, en nu zeker. Dit is echt het moment om daarrond te sensibiliseren. Het is zelfs een doelstelling binnen de seniorenraad om meer in te zetten op dat digitale luik, zodat alle senioren, alle ouderen in onze gemeente daarin mee zijn, nu meer dan ooit. Tijdens die coronacrisis heb je vaak zelfs geen alternatief, en moet je zaken digitaal doen. Dat is dus ontzettend belangrijk.

Minister, ik wilde nog zeggen dat u een aantal initiatieven hebt opgenoemd, ook een aantal maatregelen van uw collega-ministers. Maar wat ik hierin een beetje mis, is de prioriteit. Mijn concrete vraag voor u is: welke prioriteit hecht u aan het wegwerken van die digitale achterstand? Welke termijnen hebt u voor ogen, welke timing? Dat had ik nog graag van u gehoord. U had het net over deze legislatuur. Maar welke prioriteit geef je hier nu aan? Ik denk echt wel dat we hier iets sneller moeten schakelen, nu meer dan ooit. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, in uw antwoord verwijst u ook naar de Taskforce e-Inclusie. Die hebben recent ook een ander onderzoeksrapport vrijgemaakt over de digitale noden binnen de welzijnsvoorzieningen. U hebt tijdens de

coronacrisis een 100-tal tablets gegeven. Dat heeft de UCLL gedaan. U hebt dat aangevuld met 703 tablets.

Waar collega Vandenhove vooral inging op de armoede, wil ik vooral ingaan op de digitale ongeletterdheid van personen met een beperking. Die studie is heel interessant, maar wat mij wel een beetje stoort, is dat er enkel rekening wordt gehouden met personen met een handicap die residentieel verblijven, en niet met al die personen met een handicap die thuis wonen.

Ik weet dat u tijdens de coronacrisis ook van een aantal mensen persoonlijk daar rond een mail hebt gekregen. Personen met een handicap zijn geen tweedegradsburgers. Als ze niet in een voorziening wonen, moeten ze ook gewoon inclusief in onze maatschappij kunnen functioneren. U weet het misschien niet, maar er zijn een 35-tal Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO's). U weet misschien wel of misschien niet – dat is mijn vraag – dat er vorig jaar een ESF-project (Europees Sociaal Fonds) is geweest, waarbij er een draaiboek werd opgesteld. Zo worden die CVO's toegankelijk voor mensen met een beperking, met een verstandelijke handicap, die bij een CVO een cursus rond digitale geletterdheid willen volgen. Zo kunnen ze daar ook cursussen volgen. Mijn vraag gaat deze keer niet over extra middelen. Maar zou het niet goed zijn om hier extra bekendmaking aan te geven, zodat mensen met een beperking, volwassenen, gestimuleerd worden om ook inclusief digitale vorming te volgen in de CVO's?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ga nog even verder in op het beleidsoverschrijdende binnen Onderwijs, collega's. Jullie zullen zich wel herinneren dat we een belangrijk decreet hebben goedgekeurd over de eindtermen en de onderwijsdoelen. Daar gaat digitale competentie en mediawijsheid inderdaad ruimer dan enkel hoe je het moet doen. Het gaat ook over hoe je er verantwoord mee moet omgaan. Dat is een expliciet doel, een expliciete sleutelcompetentie die we opnemen in Onderwijs. Ik denk dat dat een belangrijk iets is, en ik zie minister Beke knikken.

Maar dat gaat dan natuurlijk over de toekomstige generaties. Vandaag de dag zijn er heel veel ouderen, maar ook veel mensen met een beperking, zoals collega Vande Reyde ook zei, die hier vandaag mee worden geconfronteerd. Ik heb recent nog mensen gehoord die een token moesten invullen. Maar wat is een token? Dat blijkt dat kaartje te zijn dat we ooit van de federale overheid hebben gehad met al die getalletjes, om op een website te kunnen inloggen.

Vandaar mijn uitdrukkelijke vraag, minister, om er in dat horizontale beleid over te waken dat de website en de communicatie vanuit de overheid duidelijk is, ook op de digitale weg. We moeten dat zeker in het Nederlands doen. We leiden die mensen op en we nemen dat ook mee in integratiecursussen en in de CVO's. Maar ik stel toch ook de uitdrukkelijke vraag om in de communicatie van de overheid ook kritisch te kijken naar de schriftelijke communicatie. We sturen zelfs brieven naar mensen waarin we verwijzen naar websites en dergelijke meer. Het moet voor iedereen begrijpelijk zijn, ook voor mensen die het met een moeilijke taal niet zo eenvoudig hebben.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, digitale geletterdheid is belangrijk. Het overbruggen van die digitale kloof is een belangrijke ambitie. Ik denk dat we het daar ook in de toekomst nog verschillende keren over zullen hebben, en ook initiatieven rond zullen nemen. Dat is ook een horizontale ambitie. Collega Daniëls heeft er al naar verwezen. Onderwijs speelt een bijzonder belangrijke rol om die digitale kloof van bij het begin te kunnen overbruggen.

We hebben een aantal duidelijke doelstellingen daaromtrent, structurele en mogelijke streefdoelen. Daarom heb ik ook verwezen naar de Taskforce e-Inclusie van collega Somers, die aan het werk is. Het lijkt mij logisch om dit werk ook door hem te laten doen, en op basis daarvan effectieve doelstellingen en streefcijfers te bepalen.

Binnen Welzijn, binnen onze bevoegdheden, is er een sterk platform Online Hulp. Zij maken ook kaders en tools voor welzijnsorganisaties en hulpverleners om om te gaan met de kansen en beperkingen van online hulp. Daar zijn daarnet al een paar voorbeelden rond gegeven. Het wegwerken van die digitale achterstand is dus een belangrijke ambitie. Ik ben het wel eens met wat u daarover hebt gezegd, collega Daniëls. Voor mensen in armoede is dat iets waar de opgeleide ervaringsdeskundigen ook worden ingezet, om die scans te doen, onder andere bij specifieke overheidsadministraties.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik houd het heel kort, voorzitter. De woorden van de minister zijn heel duidelijk, en ik onthoud dat iedereen het erover eens is dat we moeten blijven inzetten op die digitalisering. Het is vooral belangrijk om zeker in te zetten op een horizontale aanpak over alle beleidsdomeinen heen. Ik onthoud ook dat we een aantal belangrijke partners hebben, zoals het Kenniscentrum Mediawijsheid en de taskforce die is opgericht. En we moeten met z'n allen ook wel uitkijken naar het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, waar dit onderdeel ook belangrijk zal zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitwerking van een federaal kader voor mondhygiënist
– 3177 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, zoals u weet is preventieve en goede mondzorg een doelstelling die zowel in het regeerakkoord als in de beleidsnota Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding wordt beschreven. Het is voor de Vlaamse Regering ook een belangrijk item. Ik ga het citaat van de beleidsnota daarover niet herhalen.

Jammer genoeg worden mondzorg alsook de mondhygiënist in feite aangestuurd door de federale overheid via de RIZIV-financiering (Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering). En daar wringt het schoentje. Want in een schriftelijke vraag hebt u verklaard dat het RIZIV nog geen financieel kader heeft uitgewerkt voor deze mondhygiënist.

Dat betekent dat zij in feite niet inzetbaar zijn in de woonzorgcentra of in de zorginstellingen voor personen met een beperking, tenzij de mensen of patiënten er zelf voor willen betalen.

In datzelfde antwoord meldt u wel dat een laatste interministeriële conferentie over preventie en in het bijzonder mondzorg vorig jaar bijeengekomen zou zijn. Daar zouden nieuwe afspraken worden gemaakt over de continuering van een aantal interfederale interkabinettenwerkgroepen, heel specifiek over preventie.

Minister, hoe staat het met die werkgroepen? Zijn die intussen bijeengekomen? Is het Vlaams kabinet daarbij betrokken? Wat is er afgesproken over preventie, meer

bepaald in het kader van de mondhygiënist, waarbij we toch duidelijke problemen ondervinden door het ontbreken van dat federaal kader? Graag een stand van zaken daarover.

Wilt u er alstublieft bij de federale minister op aandringen dat dat zo snel mogelijk in orde wordt gemaakt, zodat we ook in Vlaanderen onze doelstellingen kunnen bewerkstelligen? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: In de voorbije maanden is de volle aandacht van de interministeriële conferentie naar de aanpak van de coronacrisis gegaan, dat zult u wel begrijpen. Daardoor is er tussentijds geen werkgroep rond preventie samengekomen.

Sinds 1 september 2020 neemt Vlaanderen het voorzitterschap van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid (IMC) over. Hoewel de verdere aanpak van de coronacrisis uiteraard nog altijd een belangrijk agendapunt is, en de komende periode ook wel zal blijven, zijn er ook andere thema's die onze aandacht vereisen. Daarom heb ik meteen aan mijn collega-ministers voorgesteld om rond een aantal thema's het interadministratief overleg opnieuw op te starten ter voorbereiding van het overleg op de interfederale interkabinettenwerkgroep (IKW). Ook de IKW Preventie hoort hierbij. Hieromtrent zullen nu de nodige praktische afspraken gemaakt worden.

Wat uw tweede vraag betreft: dit dossier dient behandeld te worden in de werkgroep. Ik heb op dit ogenblik geen informatie over het standpunt van mijn federale collega, minister Maggie De Block.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb natuurlijk alle begrip voor de voorbije maanden. Maar het is een problematiek die al lang bestaat. Vorig jaar zijn de eerste mondhygiënist afgestudeerd in Vlaanderen, dus ik wil er blijven op aandringen dat u hier alle moeite van de wereld voor doet, ondanks deze coronacrisis. Tandzorg is trouwens heel belangrijk, net als mondzorg. Dus ook in deze tijden blijft dat belangrijk, ook naar preventie toe, niet alleen van de mond zelf, maar ook rond corona-infecties. Ik dank u om die administratieve werkgroep opnieuw in het leven te roepen. Toch vraag ik blijvende aandacht om dit zo snel mogelijk in orde te brengen. Zo kunnen we onze doelstellingen in orde brengen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik dank u. Ik heb hier vorig jaar ook een vraag over gesteld, naar aanleiding van het regeerakkoord. Ik begrijp uiteraard dat dit door corona wel wat vertraging heeft opgelopen. Ik wil ook verwijzen naar de recente oproep die er is geweest vanuit de Belgische Beroepsvereniging Mondhygiënist (BBM), die de situatie ook onder de aandacht hebben gebracht.

Zij botsen, zoals mijn collega ook aanhaalt, tegen het ontbreken van het federaal budget voor de financiële tegemoetkoming voor prestaties uitgevoerd door die mondhygiënist, daar waar de tandartsen voor dezelfde prestaties wel een terugbetaling krijgen. De preventieve meerwaarde van mondhygiënist is toch wel belangrijk, dus ik kan alleen maar aansluiten bij collega Sleurs, om dat weer op te nemen. Daarom kijken wij ook uit naar de opstart van die werkgroepen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben het zeker eens met collega Sleurs, en ik wou deze kwestie zelfs nog wat meer power geven. Want de Vlaamse Regering heeft in de

vorige legislatuur de opleiding goedgekeurd. Waarom? Omdat we er nood aan hebben in Vlaanderen. We hebben tandartsen die hun werk niet rondkrijgen. We hebben er nood aan in de gezondheidszorg, in de rusthuizen, in de scholensector. We hebben er nood aan. Dus zeggen we: we gaan die opleiding goedkeuren. Onze instellingen hoger onderwijs rollen die hele opleiding uit, en eigenlijk moeten we die mensen nu zeggen: heel tof allemaal, bedankt aan alle mensen die die opleiding mee vormgeven – denk aan onze voormalige collega Caroline Croo –, maar eigenlijk kun je niets doen, want je kunt er niet voor worden betaald. En keer op keer wordt dat uitgesteld. Dat is geen samenwerkingsfederalisme, dat is gewoon nonchalant laten liggen, dat is Vlaanderen tegenwerken.

Als ik hier nu kijk naar mensen die federaal aan het onderhandelen zijn in eender welke hoedanigheid, dan hoop ik dat hiervoor een groot stuk in dat regeerakkoord zal staan, maar ik vrees ervoor. En zoals collega Sleurs terecht opmerkt, is dit geen vraag die vandaag naar boven komt. Dit speelt al jaren.

Dus mijnheer Beke, ik stel voor dat u daar eens heel hard op tafel klopt, en zegt: nu! En collega's van Open Vld, hier aanwezig zonder camera, gelieve daar aan uw minister te zeggen: 'Hallo? Als u het werkelijk eens bent met een vorm van federalisme en samenwerkingsfederalisme, en artikel 1 van de Grondwet – we zijn een federale staat –, breng dat dan alstublieft in orde, in het belang van heel veel mensen.'

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik denk dat iedereen wel het belang daarvan erkent. Zoals daarnet gezegd, hebben wij de IKW's preventie in de schoot van de IMC weer opgestart. Vandaag is er al een eerste opnieuw bijeengekomen in het kader van de vaccinatiestrategie. Maar we zullen dit mee op de agenda's zetten.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel. Ik kan alleen maar blijven hameren en de nagel op de kop slaan, om dat zeer dringend aan te pakken. En aan de onderhandelende partijen en minister Beke: sla eens serieus op tafel, want het is gunstig voor onze ouderen en voor de mensen met een beperking. De gezondheid komt nu nog meer in het gedrang, zeker met de covidpandemie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het screeninginstrument voor aangeboren erfelijke ziekten – 3178 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, we hebben dit onderwerp al verschillende keren bediscussieerd. Onlangs stond het ook weer in de krant, maar mijn vraag dateert van ervoor. Ik heb het over het instrument om uit te maken waarvoor we nu wel en niet zouden screenen in de korte neonatale periode, meer bepaald het screeningsinstrument voor aangeboren erfelijke ziekten.

Uit het antwoord op mijn vraag van enkele weken geleden bleek dat de screeningscentra al heel wat voorbereidingen hadden getroffen. Men zou testen op vier concrete ziekten: fenylketonie, hypothyreoïdie, spinale musculaire atrofie (SMA) en severe combined immunodeficiency (SCID). Ondertussen wou u ook onderzoeken

of het instrument kan worden ingezet voor zeldzame ziektes waarvoor minder data beschikbaar zijn. Qua timing zou het bijna klaar geweest zijn. En dan zou men beginnen met de oefening naar de kwalitatieve keten.

Minister, hoever staat men nu met het testen van het screeningsinstrument? Zijn er al resultaten? Hoe worden die beoordeeld? Waar zitten de tekortkomingen? Wordt de oefening naar de kwalitatieve keten parallel opgestart of hoe ziet u dat? Wat is het verdere verloop van heel dit proces? Dit blijft natuurlijk een belangrijk dossier in het kader van het opsporen van genetische aandoeningen, zo vroeg mogelijk na de geboorte.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de begrippen die hier gebruikt worden, vragen misschien toch een beetje duidelijkheid, om verwarring te vermijden. Testen, in de context van screenen en bevolkingsonderzoek, wordt vaak gebruikt als een synoniem voor screenen. Ik ga ervan uit dat u het uittesten of valideren bedoelt. Met screeningsinstrument wordt in de context van screenen en bevolkingsonderzoek doorgaans verwezen naar de test of het onderzoek waarmee de screening gebeurt, bijvoorbeeld mammografie in geval van borstkankeropsporing. Uit uw inleiding leid ik af dat u eigenlijk het instrument bedoelt om de prioriteiten te stellen bij uitbreiding van het bevolkingsonderzoek aangeboren aandoeningen. Voor een situering en meer duiding bij dat instrument verwijs ik naar mijn uitgebreide antwoord op uw vraag van begin juni.

De bruikbaarheid van het instrument werd intussen, zoals aangekondigd, getoetst door toepassing op twee ziekten die momenteel al worden opgespoord in Vlaanderen en die internationaal worden beschouwd als dé ziekten waarover geen discussie bestaat dat ze neonataal moeten worden opgespoord: phenylketonurie (PKU) en congenitale hypothyreoïdie.

Die beoordeling vormt een 'gouden standaard', zeg maar een vergelijkingsbasis voor de beoordeling van andere ziekten. Twee ziekten die nog niet worden opgespoord in Vlaanderen, zijn SMA en SCID. De resultaten van deze toetsing en de voorgestelde wijzigingen worden in de loop van deze maand voorgelegd aan de betrokken werkgroepen.

Zoals gesteld in het antwoord op de schriftelijke vraag van collega Vandecasteele, is het voor mij nog altijd niet duidelijk wat precies wordt bedoeld met 'de kwalitatieve keten'. Binnen het beleid inzake bevolkingsonderzoek wordt dat begrip als dusdanig niet echt gebruikt. Als u daarmee verwijst naar een leidraad voor het organiseren van kwaliteitsvol bevolkingsonderzoek in Vlaanderen voor een nieuwe ziekte die mogelijk wordt toegevoegd, dan is het antwoord negatief. Een dergelijke oefening voor de concrete uitwerking van een screeningsprogramma zal worden opgestart op het moment dat beslist is om een ziekte op te sporen. Zoals ook eerder gesteld in uw vraag om uitleg, is dat immers een omvangrijk en tijdrovend werk.

Als de huidige epidemie een min of meer normale werking van de gezondheidszorg toelaat, hou ik het einde van het jaar als streefdatum aan voor de finalisering van het instrument, inclusief een concrete prioriteitenlijst. Dan kan het voorbereidende werk worden opgestart voor implementatie in het bevolkingsonderzoek. Dan pas start de oefening waar u naar verwijst in uw tweede vraag, het uitwerken van alle mogelijke technische details, gaande van informeren, sensibiliseren, staalafname, analyse, deskundigheidsbevordering tot kwalitatieve diagnose en behandelingen. Dat moet evident gebeuren met de federale overheid en het RIZIV, zoals ik ook al eerder heb toegelicht.

Het vereist ook, flankerend, een debat over maatschappelijke aanvaardbaarheid. Budget dat wordt geïnvesteerd in het opsporen van een zeldzame ziekte kan niet

worden geïnvesteerd in iets anders en omgekeerd. Hier spelen vooral ethische en breed maatschappelijke reflexen mee die, na wetenschappelijk advies, een politieke afweging vereisen. Het parlement kan daar uiteraard altijd een zinvolle bijdrage toe leveren.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het gaat inderdaad om de screening bij de neonaten. U hebt de vier aandoeeningen herhaald, waarbij enkele nog niet worden gescreend.

Ik ga volledig akkoord met het opstellen van die prioriteitenlijst. Wij hebben er daarvoor ook al over gediscussieerd. Wat betreft de maatschappelijke aanvaardbaarheid: we moeten dat hier bediscussiëren, wat gedragen kan worden en wat niet gedragen kan worden. In de gezondheidszorg moeten er jammer genoeg keuzes gemaakt worden.

Ik heb uit uw antwoord vernomen dat die lijst er voor het einde van het jaar zou zijn. Dat was ook de bedoeling van mijn vraagstelling: om te zien of het proces ondertussen, ondanks de crisis, verder loopt, zodat we tegen volgend jaar een beslissing kunnen nemen, misschien nog met verdere discussies over wat noodzakelijk is en wat niet kan worden getest. Ik begrijp natuurlijk ook, zeker vanuit mijn vroegere praktijk, dat bepaalde zaken kunnen en bepaalde zaken niet. We moeten dat in een weegschaal leggen, maar met alle mogelijke ethische en geneeskundevraagstukken daarbij.

Ik kijk uit naar het einde van het jaar, en zeker en vast naar een verdere follow-up volgend voorjaar, om dit goed uit te klaren en een goed beleid op te stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de COVID-19-toeslag aan kwetsbare gezinnen via het groeipakket – 3193 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de COVID-19-toeslag van 120 euro op het groeipakket – 3245 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de COVID-19-toeslag bij het groeipakket – 3287 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, de coronacrisis heeft of had een ongeziene invloed op de situatie van heel veel gezinnen in Vlaanderen. Dat is in het bijzonder zo voor de meest kwetsbare gezinnen. Inkomensverlies door tijdelijke werkloosheid of geen beroep kunnen doen op tijdelijke werkloosheid: het zorgt voor een toename van het aantal gezinnen dat bij de OCMW's aanklopt. Om te vermijden dat die gezinnen in structurele armoede terechtkomen, keurde het Vlaams Parlement op 10 juni de covidtoeslag voor kwetsbare gezinnen bij hoogdringendheid goed.

Het decreet geeft mee uitvoering aan de resolutie over een gerichte versterking van kwetsbare huishoudens naar aanleiding van de COVID-19-pandemie, die in de plenaire vergadering werd goedgekeurd op 20 mei 2020. Zoals jullie weten, had die drie luiken.

Concreet betekent de covidtoeslag dat via het groeipakket een tijdelijke en extra tegemoetkoming voor kwetsbare gezinnen voorzien wordt, boven op het basisbedrag voor elk kind en boven op de eventueel al toegekende sociale toeslag. De toeslag bedraagt 120 euro per kind, uitbetaald in drie maandelijkse schijven van 40 euro en kan aangevraagd worden van 15 juni en tot en met 31 oktober 2020.

De doelgroep zijn gezinnen die door de coronacrisis tijdens de maanden maart, april, mei of juni van dit jaar een inkomensdaling kenden van minstens 10 procent in vergelijking met de maanden januari of februari van dit jaar, en zo hun inkomen zagen dalen tot onder 2213,30 euro per maand. Ook zij die al een lager inkomen dan dat bedrag hadden en eenzelfde inkomensdaling meemaakten, maken aanspraak.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag van 14 juli gaf de minister cijfers over het aantal aanvragen tot en met 10 augustus en lichtte hij toe op welke manier de informatie met betrekking tot de COVID-19-toeslag werd verspreid. Dat gebeurde onder meer via socialemediakanalen, maar ook werd aan partners gevraagd om hun doelgroepen te bereiken, zoals de Huizen van het Kind, het Netwerk tegen Armoede, de Gezinsbond en zo verder. Daarnaast werden er ook webinars georganiseerd, onder meer voor OCMW's, lokale besturen, mutualiteiten en zo verder.

Daarnaast zou volgens de minister ook de mogelijkheid worden bekeken om informatie over de COVID-19-toeslag toe te voegen aan de communicatie inzake de schooltoeslag en zou begin september worden voorzien in een gemeenschappelijk nieuwsbericht van alle uitbetalingsactoren, om te herinneren aan de uiterste datum voor indiening van de aanvraag. Op 23 augustus verschenen er berichten dat er toen nog maar 6500 kinderen een extra covidtoeslag hadden gekregen, en dat terwijl initieel 126.000 kinderen in aanmerking zouden komen. De minister deed toen een oproep aan de gezinnen om de toeslag alsnog aan te vragen.

Ik heb daarover de volgende vragen, minister. Welke maatregelen nam of neemt u nog, opdat gezinnen worden geïnformeerd over de COVID-19-toeslag en recht-hebbende gezinnen worden aangemoedigd de toeslag nog aan te vragen?

Op welke manier kunnen gezinnen die in aanmerking komen voor de toeslag, ook actief worden opgespoord? Kan de samenwerking met lokale besturen daartoe ook worden versterkt?

Welk effect heeft de bijkomende oproep gehad op het aantal aanvragen? Hoe is de evolutie van het aantal aanvragen na die berichtgeving op 23 augustus?

Werd de informatie met betrekking tot de COVID-19-toeslag inderdaad toegevoegd aan de communicatie over de schooltoeslag, zoals vermeld in het antwoord op mijn schriftelijke vraag?

Is er inmiddels werk gemaakt van een gemeenschappelijk nieuwsbericht van alle uitbetalingsactoren?

Uit het antwoord op mijn vraag blijkt ook dat er een heel deel aanvragen wordt geweigerd. Wat zijn de belangrijkste redenen daarvoor?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Collega Schryvers heeft de context van de vraag voldoende geduid, dus ik ga niet heel de introductie herhalen. Ik kan alleen zeggen

dat de aanleiding voor mijn vraag het feit was dat er op dit moment slechts een heel beperkt bedrag – 800.000 euro – van de voorziene 15 miljoen euro is uitgegeven.

Minister, kunt u een profiel geven van de gezinnen die de covidtoeslag aangevraagd en ontvangen hebben? Op welke informatie baseerde men zich om tot een doelgroep van 126.000 gezinnen te komen? Vanwaar komt dat getal? Op welke manier hebben de uitbetalers de gezinnen proactief geïnformeerd? Werden de vakbonden ingeschakeld in dit proces? Op welke manier? Is de administratieve procedure een indicator dat er weinig aanvragen zijn? Ziet u andere indicatoren die maken dat deze covidtoeslag op het groeipakket zo'n beperkt succes kent? Hoe evalueert u vandaag dit decreet in zijn algemeenheid?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Bedankt voor het schetsen van de vraag, collega's. Ik wil nog een paar dingen toevoegen aan de vaststelling dat op dit moment nog maar voor 6500 kinderen de toeslag is aangevraagd en dat er nog 126.000 kinderen in aanmerking zouden komen. Ik heb dezelfde vraag als collega De Martelaer: vanwaar komt die 126.000? Dan zullen we toch een of andere databank gehad hebben, zodat we daar zicht op hebben. En als er een databank is, dan zijn er mensen, en rijksregisternummers. Dan denk ik dat we die potentieel wel kunnen aanschrijven.

Maar ik heb zelf even de proef op de som genomen, collega's, bij onze vijf uitbetalers van kinderbijslag. Op elke website – digitale competenties, collega's – vind ik terug hoe ik die kan aanvragen. Applaus daarbij voor MyFamily en FONS, want daar vind je meteen, op de eerste pagina: COVID-19-toeslag, groeipakket, kinderbijslag, klik hier. Maar bij de drie andere – Parentia, Infino en KidsLife Vlaanderen vind ik het gewoon niet eens terug. Op de website van het groeipakket vind ik die info wel terug. Rechts staat dat je de toeslag moet aanvragen bij je verstrekker. Maar als je daar dan begint te zoeken, vind je het gewoon niet terug.

Minister, het verbaast mij dat je het zelfs op de websites van de uitbetalers niet meteen terugvindt. Bij FONS wel, daar verschijnt meteen een pop-up op je scherm, waarop je dan kunt klikken.

Minister, zult u ervoor zorgen dat die extra toeslag bij zo veel mogelijk kwetsbare gezinnen bekend raakt?

Hoe ziet u de rol van de uitbetalers van het groeipakket in deze communicatie? U hebt daar zelf al wat het antwoord op gegeven, namelijk dat we daar een tandje moeten bij steken. Het verbaast mij dat dat nog niet is gebeurd.

Hoe evalueert u deze tijdelijke toeslag? Hoeveel mensen vragen die aan, hoeveel mensen niet? Welk bedrag hebben we daarvoor voorzien?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Allereerst willen we meegeven dat de beoogde doelgroep niet 126.000 gezinnen zijn, maar wel maximaal 126.000 kinderen. Intussen werd de COVID-19-toeslag uitbetaald aan 9151 kinderen. De raming werd gemaakt op basis van de beschikbare macro-economische gegevens. Nadat het voorstel van decreet op 12 juni 2020 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, werd de communicatie over de COVID-19-toeslag meteen gestart, in samenwerking met de betrokken partners. De COVID-19-toeslag werd door het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid (VUTG), alsook door de private uitbetalingsactoren van het groeipakket via sociale media bekendgemaakt. Alle uitbetalingsactoren communiceerden dat ook via hun websites.

Vanuit het VUTG werden webinars opgezet met de professionele partners – onder andere Huizen van het Kind en OCMW's – om de COVID-19-toeslag aan te kondigen en uit te leggen. De lokale teams van Kind en Gezin geven eveneens informatie door aan de gezinnen die zij bereiken. De informatie over de toeslag werd opgenomen in de nieuwsbrief voor de scholen vanuit het ministerie van Onderwijs. Daarnaast werd de informatie ook gedeeld door de stakeholders van de Taskforce kwetsbare gezinnen. De sectorfederaties van horeca, kunsten, evenementen, bouw en Brussels Airport zijn individueel gecontacteerd om hun de informatie door te geven. De vakbonden werden tweemaal gecontacteerd door het VUTG.

De communicatie via sociale media werd intussen opnieuw geactiveerd. Ook de uitbetalingsactoren van het groeipakket en de lokale teams van Kind en Gezin werden nog eens gesensibiliseerd om verder te communiceren. Personen die al een aanvraag indienden maar bij wie er nog bewijsstukken ontbreken in het dossier, worden individueel gecontacteerd om hun dossier aan te vullen en zo in orde te brengen.

We hebben de wederzijdse samenwerking tussen Opgroeien, het VUTG en de lokale besturen versterkt. Zo zijn er contacten geweest via webinars en zijn OCMW's actief op de hoogte gebracht van de COVID-19-toeslag.

Omgekeerd kunnen lokale besturen ook bij Opgroeien en/of bij het VUTG terecht om hun lokale maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie te versterken. Vanuit Opgroeien wordt aan de lokale besturen eenmalig de mogelijkheid geboden om zicht te krijgen op welke gezinnen in hun gemeente een sociale toeslag krijgen. Vanuit het VUTG is het de bedoeling om op vraag van lokale besturen door het VUTG informatie te verspreiden naar gezinnen. We kunnen daarbij ook de informatie over de COVID-19-toeslag nog eens onder de aandacht brengen. Vanuit Opgroeien wordt verder actief verkend hoe de lokale besturen en de lokale teams van Kind en Gezin in het kader van de Huizen van het Kind nauwer kunnen samenwerken met het oog op een optimale ondersteuning van en hulpverlening aan kwetsbare gezinnen.

Na overleg binnen de meerderheid werd uiteindelijk bepaald dat gezinnen pas in aanmerking komen om een COVID-19-toeslag te krijgen als zij kunnen aantonen dat hun inkomen met minstens 10 procent is gedaald.

Het VUTG vernam intussen van een aantal sectoren dat zij niet verwachten dat er zich nog heel veel dergelijke inkomensdalingen hebben voorgedaan, omdat vele werkgevers hun werknemers tijdens tijdelijke werkloosheid bijkomend hebben gecompenseerd, soms tot op het niveau van de gebruikelijke verloning.

De voornaamste drempel om de COVID-19-toeslag aan te vragen en toe te kennen is het niet kennen van het actueel inkomen van personen. Er zijn op dit ogenblik geen geautomatiseerde gegevensstromen beschikbaar die volledig inzage geven in het actuele inkomen. Het groeipakket hanteert het aanslagbiljet als basis voor het toekennen van de sociale toeslagen en van de schooltoeslag. Zich baseren op dit aanslagbiljet, was voor de COVID-19-toeslag echter niet zinvol. Het meest recente beschikbare aanslagbiljet biedt immers geen informatie over inkomensdalingen tijdens de coronaperiode.

Tot en met 23 augustus 2020 werden er 7079 aanvragen geregistreerd. Nadien werden er 799 aanvragen geregistreerd.

Het effect van de nieuwe communicatie over de COVID-19-toeslag is daarmee niet volledig zichtbaar. Aanvragen worden immers pas geregistreerd als de gegevens voldoende volledig zijn om een beslissing te kunnen nemen. Het eventuele effect van de bijkomende communicatie zal dus pas geleidelijk zichtbaar worden in de

officiële registratiecijfers. Navraag in de sector leert dat men wel degelijk ook een impact voelde door het mediatiseren van de COVID-19-toeslag.

We kunnen meegeven dat de voornaamste redenen voor weigering bestaan uit het feit dat het inkomen met minder dan 10 procent daalde, dat het inkomen hoger bleek dan 2213,30 euro of dat het inkomen onvolledig werd aangegeven.

We kunnen vaststellen dat 3975 gezinnen voldoen aan het profiel dat werd vooropgesteld met de inkomensgrenzen en inkomensdaling. Voor het overige kunnen we geen profilering voorzien.

De uitbetaling van de COVID-19-toeslag aan 9151 kinderen betekent in elk geval een belangrijke meerwaarde voor hun kwetsbare gezinnen, die deze bijkomende financiële ondersteuning goed kunnen gebruiken. Bovendien mogen we niet vergeten dat we nog volop in deze pandemie zitten en dat actuele inkomstengegevens nog moeilijk beschikbaar zijn. Het is momenteel dan ook onmogelijk om algemene uitspraken te doen. De toeslag kan nog ongeveer anderhalve maand worden aangevraagd, vervolgens hebben ouders nog vier maanden de tijd om hun inkomensgegevens te vervolledigen. Ik schat dat een compleet beeld dus pas beschikbaar zal zijn in maart 2021. We kunnen er alleen maar op aandringen dat ouders de COVID-19-toeslag aanvragen.

Algemeen kunnen we wel al besluiten dat een bijkomende toeslag toekennen door middel van een aanvraag, niet de ideale manier is om gebruik te maken van de rijke bron aan gegevens binnen het groeipakket. Zeker voor kwetsbare gezinnen is dit een hoge – misschien zelfs té hoge – administratieve drempel. Voor de toekomst is het dus belangrijk om ervoor te zorgen dat we meer actuele inkomensgegevens kunnen benutten, zodat we automatisch en gericht extra tegemoetkomingen kunnen uitbetalen aan kwetsbare gezinnen met kinderen. Het VUTG, Opgroeien en Informatie Vlaanderen onderzoeken of in de toekomst bijkomend actuele gegevensstromen zouden kunnen worden aangesproken, maar we blijven daarvoor hoe dan ook afhankelijk van de, vooral federale, administraties die inkomensgegevens beheren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig en concreet antwoord.

We weten allemaal dat heel wat gezinnen zijn getroffen, dat heel wat gezinnen een inkomensdaling kennen en kenden. We hebben gericht willen inspelen op de ondersteuning van de kinderen in heel kwetsbare gezinnen die een ernstige inkomensdaling kennen. Als nu blijkt dat er voor minder kinderen een beroep op wordt gedaan dan initieel was ingeschat, dan kan dat diverse oorzaken hebben.

Enerzijds zou het kunnen dat, zoals de minister aangeeft, heel wat werkgevers hebben bijgepast, waardoor de inkomensdaling geen 10 procent bedroeg, er geen inkomensdaling was of men niet onder het bepaalde bedrag daalde. Anderzijds zou het kunnen dat mensen die er wel recht op hebben, niet op de hoogte zijn of er niet in slagen die aanvraagprocedure te doen. Dat tweede is natuurlijk zeer erg, omdat het dan over heel kwetsbare mensen en kinderen gaat. Het is goed dat er via diverse wegen werd geprobeerd om de bekendmaking zo ruim mogelijk te doen, via alle verschillende actoren, lokale besturen, Huizen van het Kind, OCMW's, uitbetalingsactoren. Zulke gezinnen moeten proactief worden benaderd. Er moet aanklappend met hen worden gewerkt, want zij gaan vaak niet uit zichzelf op zoek naar die informatie, laat staan dat ze zelf die aanvraag afwerken.

Minister, kunt u er de komende periode – het loopt nog zes weken – verder op inzetten om zoveel mogelijk – liefst alle – gezinnen die vallen onder de voorwaarde

van het decreet te bereiken? Zo kunnen zij voor hun kinderen een beroep doen op de COVID-19-toeslag.

Het is inderdaad ook al belangrijk om vooruit te kijken, voor mocht er zich nog eens een situatie als deze voordoen. Hoe kunnen we dan zoveel mogelijk kwetsbare gezinnen automatisch een toeslag toekennen? De vraag werd gesteld tijdens de plenaire vergadering. Collega Anaf, ik zie u knikken. U hebt die vraag toen inderdaad gesteld. Maar dat was onmogelijk, want als je tijdens de periode van de inkomensdaling – bijvoorbeeld een aantal maanden – geen aanslagbiljet krijgt, heb je die informatie niet. Met het groeipakket hebben we natuurlijk op heel veel vlakken een automatische rechtentoekenning kunnen bewerkstelligen. Kijk bijvoorbeeld hoeveel meer kinderen er ondertussen recht op hebben de schooltoeslag. Maar we moeten natuurlijk proberen om dat verder uit te bouwen. Minister, ik ondersteun absoluut uw vraag om meer inkomensgegevens – niet alleen op jaarbasis, maar ook over een beperktere periode – te kunnen verkrijgen, zodat er in de toekomst meer automatische toekenning zou kunnen gebeuren wanneer er zich nog eens een dergelijke noodsituatie zou voordoen. Ik wil u echt vragen om daar rond verdere stappen te zetten. Ik begrijp dat dat niet gemakkelijk is – dank ook alvast aan de federale overheid voor informatie en dergelijke meer –, maar het zou een belangrijke bijkomende stap zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, ik vroeg u waar u dat getal van 126.000 kinderen vandaan haalt. U antwoordde: uit macro-economische gegevens. Minister, dat is een heel ruime paraplu, een heel ruime titel. Kunt u niet wat concreter zijn? Hebt u een beroep kunnen doen op specifieke gegevens vanuit armoedeorganisaties, vanuit werkgeversorganisaties? Macro-economische gegevens, dat is veel te ruim voor mij.

Ik heb het gevoel dat we van bij de start met een verkeerd getal zijn vertrokken en dat u gedurende maanden een pr-stunt hebt gedaan: 'Kijk eens, wij als Vlaamse Regering, willen extra geld geven aan mensen die het moeilijk hebben', terwijl u misschien goed wist –of ook niet – dat in feite slechts een heel klein groepje daarvoor in aanmerking zou komen.

U stelt de vraag: hoe kunnen we dat oplossen? Ik hoor mevrouw Schryvers dat ook heel graag verdedigen. De oplossing is voor de hand liggend. We hebben een uitstekend systeem van groeipakket, een uitstekend systeem voor het toekennen van een sociale toeslag. Daarbij baseert men zich op de inkomens van de mensen. Indertijd hebben wij ook voorgesteld om te werken met een sociale toelage. De overheid beschikt daartoe over de nodige informatie. De meerderheid is ons daarin echter niet gevolgd.

Ik blik even terug. In de coronacommissie hebben we inzage gekregen in de verslagen van het stakeholdersoverleg, van de taskforce. We weten dat die taskforce de aanbeveling deed extra middelen uit te trekken voor een tijdelijke verhoging van de sociale toeslagen.

Minister, u gaat een grote som geld overhouden van die 15 miljoen euro. Zou het niet zinvol zijn om het geld dat we overhouden, de komende maanden te investeren in een tijdelijke verhoging van de sociale toeslag? Dat kost ons weinig moeite. Het departement Opgroeien heeft alle informatie en dat zou een manier zijn om al die kwetsbare gezinnen die bij de ondergrens zitten – dan spreek ik over de mensen die rond de 30.000 euro zitten, de laagste grens dus – toch een extra sociale duw in de rug te geven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben blij dat het ondertussen al 9151 kinderen zijn. Hebt u al enig zicht op het aantal gezinnen? Ik denk dat we nu toch wel beter kunnen detecteren wat het profiel van die gezinnen is. Moeten we dat dan bijsturen?

In elk geval hoop ik dat u de verschillende uitbetalers van het groeipakket actief gaat oproepen om op hun website het letterlijk gemakkelijk aanklikbaar te maken, dat de mensen die we proberen te bereiken het ook vinden. Ik denk dat een tweede oproep per mail en/of brief geen kwaad kan om er de mensen op te wijzen.

Een laatste bekommernis die ik u wil meegeven: als we dan die kwetsbare gezinnen vasthebben – en dat vind ik altijd belangrijk in het beleid – en weten aan wie we uitbetalen, moeten we ook proberen daar een zeker beleid naar te voeren, ook in de toekomst, want dan kennen we ze. De General Data Protection Regulation (GDPR) is een geluk, maar ook een gesel. Ik zie daar dat er op heel veel plaatsen op zoek wordt gegaan hoe we die mensen kunnen bereiken. Ook in mijn eigen gemeente hebben we bijvoorbeeld een extra bon voorzien voor mensen die client zijn bij het Welzijnshuis of daarvoor in aanmerking zouden komen, maar we kennen ze niet. Ik denk dat het goed is dat mensen dan hun vinger opsteken, wat in dit geval gebeurt als ze die extra toelage aanvragen, en dat we dan ook een gericht beleid naar hen kunnen voeren. We kennen ze dan, we weten wie ze zijn, waar ze wonen. Dat lijkt mij belangrijk in veel beleid dat we voeren om het tot bij hen te krijgen. Alvast bedankt om die overwegingen mee te nemen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Het blijft een goedbedoelde maatregel, ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Maar we hebben wel van in het begin, samen met onder andere de collega's van Groen, gewaarschuwd dat dit ging gebeuren, dat je, als je geen automatische toekenning doet, een heel grote administratieve drempel inbouwt, wat u daarnet in uw antwoord ook bevestigd hebt, minister.

Het grote probleem hier is natuurlijk dat de Vlaamse Regering mordicus blijft vasthouden aan het feit dat enkel gezinnen met een inkomensdaling hiervoor in aanmerking mogen komen. Ik herinner mij de persconferentie nog heel goed, de minister heeft daar een lapsus gemaakt, want hij had het op die persconferentie over alle gezinnen die onder een bepaalde inkomenscategorie vielen. Daar was geen sprake van een inkomensdaling, dat was een lapsus, dat heb ik achteraf wel begrepen. Maar die lapsus komt ook niet uit de lucht vallen. Dat komt wellicht omdat die taskforce en ook alle andere armoedespecialisten geadviseerd hebben om die maatregel voor alle gezinnen in armoede te nemen en om inderdaad alle sociale toeslagen te vergroten. De reden daarachter was natuurlijk ook dat er al een aantal maatregelen waren voor mensen die in tijdelijke werkloosheid waren gevallen, bijvoorbeeld de tegemoetkoming voor de water- en elektriciteitsrekening, terwijl het heel duidelijk was, zeker in de lockdown, dat alles duurder werd en dat ook gezinnen die geen inkomensdaling hadden, het moeilijker kregen. Het was veel gemakkelijker geweest en veel efficiënter in het kader van armoedebestrijding om de sociale toeslagen voor al die gezinnen te verhogen. Daar hebben wij voor gepleit, daar hebben armoedespecialisten voor gepleit, en het is bijzonder jammer dat daar indertijd niet in meegegaan is, want dan hadden we echt mensen kunnen helpen. Nu is het inderdaad een beetje behelpen. Ik heb ook de oproep op mijn sociale media gedeeld, we hebben het trouwens ook op de nationale sp.a-Facebookpagina gedeeld om zo veel mogelijk mensen te kunnen helpen.

Maar ik wou een soortgelijke oproep doen als collega De Martelaer. Het budget is voorzien. Is het een idee om het budget dat nog niet uitgekeerd is, alsnog automatisch toe te kennen? Als u hetgeen waar u mordicus wilt aan vasthouden, die inkomensdaling, zou kunnen laten wegvallen, zie ik geen enkele reden waarom er

geen automatische toekenning mogelijk zou kunnen zijn. Dan hebben we toch heel wat gezinnen geholpen.

Over die automatische toekenning wil ik ook nog even dit zeggen. Het is inderdaad zo dat er via dat groeipakket heel veel automatisch gebeurt, dat is een goede zaak, en ik wil ook eens iets positiefs zeggen. U herinnert zich misschien wel dat we in januari een nogal uitgebreide discussie hebben gehad over de schooltoeslag. Ik was toen gecontacteerd door een dame die echt wel in financiële problemen gekomen was omdat ze toen nog steeds geen uitbetaling had gekregen van de schooltoeslag. We hebben daar serieus over gediscussieerd. Ik heb vorige week een mailtje gekregen van die dame: ze heeft dit jaar de uitbetaling al gekregen en is daar heel erg tevreden over. Ik heb het idee dat dit jaar die schooltoeslag beter uitbetaald raakt dan vorig jaar. Minister, ik weet niet of u daar al cijfers over kunt geven, ik overval u daar misschien een beetje mee, ik wil er gerust volgende week of de week nadien op terugkomen. Maar dat was in elk geval al een goed signaal. Ik hoop dat dat effectief veralgemeend kan worden, dat de uitbetaling van die schooltoeslag voor alle gezinnen in september kan gebeuren, waarvoor u beloofd had proberen te zorgen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik zou eigenlijk verwachten dat, wanneer OCMW's betrokken zijn, er toch meer mensen gedetecteerd zouden kunnen worden die in aanmerking komen voor zo'n toeslag. Mijn vraag is dan ook hoe u verklaart dat OCMW's en Huizen van het Kind, die juist die taak hebben, mensen die het moeilijk hebben niet meer kunnen toeleiden naar zo'n toeslag.

Mensen die in tijdelijke werkloosheid zaten, kregen die water- en energievergoeding, en voor wie woonde in het Vlaamse Gewest werd die premie ook automatisch gestort. Dat betekent volgens mij toch dat Vlaanderen de namen kende van personen die tijdelijk werkloos werden door de coronacrisis, en ik veronderstel dat daarbij ook mensen zitten die recht hebben op zo'n toeslag. Is er via deze weg gekeken of er mensen waren die aan die inkomensvoorwaarden voldeden?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wij hebben nog altijd geen definitieve cijfers omdat er nog altijd vragen gesteld kunnen worden. Ik roep iedereen op – de OCMW's maar ook de collega's – om daar verder gebruik van te maken en om dat te communiceren naar de betrokken doelgroepen.

Wat de automatische toekenning betreft, is het probleem dat dat op basis van het aanslagbiljet moet gebeuren en dat we dus een heel tijdje verder zijn vooraleer men dat kan krijgen, en daar zijn de mensen op dit ogenblik ook niet mee geholpen. Wij hebben een voorstel uitgewerkt dat verder gaat dan wat u, collega Anaf, samen met collega De Martelaer hebt voorgesteld in een voorstel van resolutie. Jullie vroegen om dit te doen op basis van een inkomensdaling gedurende een maand, wij hebben er drie maanden van gemaakt. Bij jullie was dat trouwens ook enkel voor wie al onder de inkomensgrens viel, bij ons is het ook voor wie er door de inkomensdaling onder kwam te liggen. In die zin hebben wij het toepassingsgebied breder gemaakt dan wat jullie aanvankelijk voorstelden. Wij zullen dat verder evalueren, ik ga niet vooruitlopen op eventuele bijkomende mogelijkheden. Er zijn hier ter zake een aantal interessante ideeën en pistes rond gehoord.

Wat de opmerking van collega Saeys over de OCMW's betreft: die hebben meestal enkel zicht op de uitkeringstrekkers, maar die hebben niet die daling gekend. Dat is toch wel een verschil voor de toepassing van deze regels.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, minister, ik denk dat het van groot belang is dat we de volgende periode – er is inderdaad nog anderhalve maand – echt zo goed mogelijk gebruiken om te informeren en dat we daar alle kanalen voor gebruiken.

Alle kanalen, dat zijn de uitbetalingsactoren, dat zijn de OCMW's, dat zijn de regionale kantoren van Kind en Gezin, dat zijn wijzelf eigenlijk allemaal. Dus er zijn er zeer veel, laat ons die allemaal gebruiken opdat wie recht heeft op die toeslag ook effectief die toeslag kan krijgen. OCMW's kunnen daar absoluut een heel proactieve rol spelen, trouwens niet alleen OCMW's, ook andere organisaties die in contact komen met kwetsbare mensen. Nadien zou het goed zijn dat we samen bekijken hoeveel gezinnen er nu effectief een beroep op hebben kunnen doen en voor hoeveel kinderen.

Jullie weten dat de beslissing van de Vlaamse Regering ook nog twee andere luiken omvatte voor de lokale besturen, namelijk het Armoedefonds en het consumptiebudget. Het eerste gebeurt automatisch en daar is geen verantwoording voor nodig. Op het tweede moeten gemeenten en OCMW's natuurlijk inschrijven, en dat moet nadien ook wel verantwoord worden, zij het eenvoudig. Het is goed dat nadien die evaluatie gemaakt wordt en dat er dan verder wordt gekeken welke eventuele steunmaatregelen nog mogelijk zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Collega Schryvers, ik kan u volgen, maar ik denk dat het een en-en-verhaal moet zijn. We hebben nog een korte periode om alles in te zetten op het bekendmaken en ervoor zorgen dat gezinnen die covidtoeslag vragen. Maar we hebben ook al voor het reces adviezen gekregen van de Taskforce kwetsbare gezinnen. Ik vind het heel spijtig dat wij zoveel mensen uit de sector bij elkaar aan tafel krijgen, mensen die alles kennen over armoede en die weten wie die toeslag het meest nodig heeft, om dan hun adviezen gewoon naast ons neer te leggen. Minister, u zegt dat u een aantal pistes hebt om het eventueel nog anders op te vatten. Ik zou u wel willen uitnodigen om zo vlug mogelijk met ons deze pistes te delen, want we zijn nu al in september en het jaar zal vlug om zijn. We moeten er dus echt vandaag werk van maken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, we kunnen allerlei zaken proberen om het automatisch toe te kennen, dat is een goede zaak. Alleen stellen we vandaag de dag vast dat die gegevens federaal zitten, we kunnen daar niet aan. We moeten dus hopen dat de mensen zelf hun vinger opsteken. U bent zelf een van de architecten geweest van de huidige staatshervorming, dus ik moet u niet uitleggen waar die moeilijkheden zitten. Dat kunnen we oplossen, u weet hoe we dat kunnen oplossen: we brengen dat gewoon naar Vlaanderen en het is opgelost. Maar dat gaat ons nu, zoals collega De Martelaer zegt, niet veel opbrengen. Vandaar ook mijn oproep om zoveel mogelijk nog bekend te maken, alle instanties in te schakelen, zoals OCMW's, Welzijnshuizen en dergelijke meer, om actief te communiceren zodat mensen dat weten, en ook aan de uitbetalers, opdat zij hun verantwoordelijkheid nemen, open en bloot op hun website, maar ook in de rechtstreekse communicatie met de mensen die bij hen 'in de portefeuille zitten'.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de werkwijze van particuliere websites die 'helpen' bij de zoektocht naar een woonzorgcentrum – 3194 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Senioren die te zwaar zorgbehoevend worden om thuis te blijven wonen, moeten op zoek naar een geschikt woonzorgcentrum. Voor die zoektocht naar een geschikt woonzorgcentrum kunnen ouderen het best contact opnemen met bijvoorbeeld de dienst Welzijn van het lokale bestuur of met het lokale dienstencentrum of de website consulteren van Zorg en Gezondheid. Maar die laatste optie is niet echt gebruiksvriendelijk, laat staan dat daar een zoekmogelijkheid is. Wat je kunt doen, is een aantal pdf's downloaden en in die ellenlange lijsten op zoek gaan naar erkende woonzorgcentra per provincie.

Als je op het internet zoekt, kom je meteen terecht op een aantal websites, zoals www.rusthuizenplus.be of www.woonzorgbijstand.be, die de beschikbaarheid in verschillende woonzorgcentra beloven weer te geven. Het zijn Franse bedrijven die daarachter zitten. Zij vragen een aantal gegevens op, zoals de provincie waarin je op zoek bent naar een woonzorgcentrum, en zij garanderen dat er contact wordt opgenomen met degene die op zoek is.

Rusthuizen Plus garandeert, en ik citeer: "(...) gedeclareerd bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer GBA declaratienummer". Die zin staat te lezen op de website. Op de site is ook te lezen: "Vanaf het eerste contact, luistert onze adviseur en houdt rekening met de verwachtingen van de families in het zoeken naar de meest geschikte rusthuizen. Vertrouwelijk, en na grondig werk beveelt de adviseur rusthuizen aan, de beste overheidssteun biedend en rekening houdend met de gezondheidstoestand, de begroting, de geografische voorkeur, de gewenste opnamedatum en de persoonlijke verwachtingen."

Woonzorgbijstand afficheert zich als de nationale organisatie voor bijstand bij het vinden van woonzorgcentra. Deze organisatie claimt – ik citeer: "geheel onpartijdig" te werken en op de site valt te lezen: "Onze manier van handelen wordt enkel en alleen beïnvloed door onze zorg van de patiënten en hun behoeften."

Geen van beide websites maakt enige vermelding van de Vlaamse overheid of van het agentschap Zorg en Gezondheid.

Een aantal bezorgde burgers maakten ons melding van de werkwijze van die bedrijven. Wat burgers op zoek naar een woonzorgcentrum via beide bovenstaande organisaties niet weten, is dat woonzorgcentra aanzienlijk betalen voor een langdurig contract dat een woonzorgcentrum via deze sites binnenhaalt.

Een voorbeeld. Er zijn 300 woonzorgcentra waarmee www.rusthuizenplus.be in België claimt samen te werken, meer dan 3300 mensen in Vlaanderen werden volgens hen geholpen. De prijs die een woonzorgcentrum betaalt aan de Franse firma's die achter die websites schuilgaan, is 1400 euro per langdurig contract en 700 à 800 euro voor een kortdurend contract. Het gaat om honderdduizenden euro's bij verschillende groepen die hier gebruik van maken.

Het is straf dat er vandaag een soort boosterpromotie loopt. Hoe meer een woonzorgcentrum betaalt aan zo'n website, hoe minder informatie de burger die op zoek is naar verschillende woonzorgcentra, krijgt.

Minister, ik heb zelf de proef op de som genomen. Ik heb aangegeven dat ik op zoek ben naar een Nederlandstalig woonzorgcentrum in de buurt van Ukkel of in Leuven. Ik werd opgebeld door organisaties en die pushten heel hard om naar een woonzorgcentrum in Zaventem te gaan kijken, wat dus aan geen van beide criteria voldeed. Inzake sociale bijstand of onderzoek naar de noden waar ik echt naar op zoek was, was het werkelijk nul. Vervolgens kreeg ik een aantal aanbiedingen in mijn mailbox van Franstalige woonzorgcentra in Brussel.

Minister, dat is een heel bijzondere praktijk, die neerkomt op een vorm van bedrog. Je gaat er als burger van uit dat je alle beschikbare woonzorgcentra in jouw regio gepresenteerd krijgt, maar in werkelijkheid is het enkel de informatie van de meest biedende die de burgers te zien krijgt. Die websites zien er ook heel officieel uit, al is hun Nederlands van een schabouwelijke aard.

Zeker in Brussel en Antwerpen is er leegstand. Er zijn heel wat mensen die gebruikmaken van de dienstverlening die die groepen aanbieden. In Brussel bijvoorbeeld worden potentiële bewoners binnen de tien minuten opgebeld door een tiental directeurs van woonzorgcentra. Daarna worden ze opnieuw opgebeld door deze websites zodat zij weten welk woonzorgcentrum ze mogen factureren. Je wordt dus ook constant gestalkt.

Heb je als zoeker vragen over de dienstverlening of wil je meer informatie, dan nodigt Rusthuizen Plus je uit voor een gesprek, enkel op afspraak op volgend adres: Retraite Plus, 32 Rue des Ardennes, Parijs.

Op dit ogenblik loopt er een boosterpromotie. Er zijn ook verschillende tarieven van toepassing. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om sneller informatie te krijgen en je concurrenten dus minder informatie te laten ontvangen als woonzorgcentrum. Dan betaal je daar een speciale prijs voor.

Minister, driehonderd woonzorgcentra, dat is veel, die zelfs maar met een van die bedrijven in zee zouden gaan. Dat baart mij zorgen, omdat dit een vorm van oplichting is.

Minister, ik heb een klacht ingediend bij de federale Economische Inspectie over deze werkwijze. Bent u op de hoogte van het bestaan en de werkwijze van deze websites? Werd door het agentschap Zorg en Gezondheid al een onderzoek gedaan naar de werkwijze van dergelijke websites? Kunt u daarover meer informatie verlenen? Zo nee, zult u de werkwijze van dergelijke websites onder de loep nemen?

Vindt u het ethisch verantwoord dat bepaalde woonzorgcentra exclusief gegevens krijgen via dergelijke websites omdat ze meer betalen aan dergelijke organisaties? Als het agentschap Zorg en Gezondheid met een eenvoudige digitale en gebruiksvriendelijke website voor de pinnen zou komen, zouden we de burgers die op zoek zijn naar informatie over waar ze gevalideerd en transparant informatie kunnen vinden over woonzorgcentra die beschikbaar zijn, vooruit helpen en tegelijk het verdienmodel van die websites platleggen. Zult u, en indien ja, in welke tijdspanne, ervoor zorgen dat er een clustering komt van alle informatie die de overheid heeft, in een gebruiksvriendelijke format – ik denk bijvoorbeeld aan Immoweb, zoals dat vandaag voor de vastgoedsector bestaat – voor de burgers?

De Vlaamse overheid heeft informatie over de woonzorgcentra, de dagprijs, de faciliteiten die ze aanbieden, de resultaten van het tevredenheidsonderzoek, de inspectieverslagen. Dat zou toch allemaal op een heel eenvoudige en dynamische manier met beschikbare kamers moeten worden gebundeld. Dat is volgens mij de oplossing die we vanuit Vlaanderen kunnen bieden om ervoor te zorgen dat die malafide praktijken effectief stoppen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het bestaan van particuliere websites zoals www.rusthuizenplus.be of www.woonzorgbijstand.be, die beloven de beschikbaarheid in verschillende woonzorgcentra weer te geven en kandidaat-bewoners toe te leiden naar het woonzorgcentrum tegen kostprijs, is mij bekend. Er zijn nog geen klachten bekend bij het agentschap met betrekking tot de werking van deze commerciële websites.

De werking van deze websites ligt buiten mijn bevoegdheid. Dit betreft consumentenbescherming en is de bevoegdheid van mijn federale collega, minister Muylle. Ik heb hierover ook al contact opgenomen met haar diensten. Binnen mijn bevoegdheid wil ik wel met het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid bekijken hoe we het huidige overzicht van erkende woonzorgcentra op een meer transparante wijze ter beschikking kunnen stellen aan burgers.

Persoonlijk vind ik het niet kunnen dat deze commerciële websites geen helderheid bieden over de matchingcriteria die ze gebruiken. Stellen ze bijvoorbeeld het woonzorgcentrum het dichtst in de buurt van de kandidaat-bewoner voor of het woonzorgcentrum met de laagste dagprijs? Daarbij zouden ze ook eerlijk moeten aangeven dat niet alle woonzorgcentra in hun database zijn opgenomen, maar enkel die waarmee ze een klantrelatie hebben. Zoals gezegd is het niet mijn bevoegdheid om dergelijke websites te reguleren of verbieden, maar valt dit binnen de bevoegdheid van mijn federale collega.

Ik vind het belangrijk dat ouderen terechtkunnen in het woonzorgcentrum dat ze verkiezen. Er zijn tal van mogelijkheden waarlangs ouderen hun weg vinden naar een woonzorgcentrum. Sommigen zoeken dit via zoekmachines op internet. Er zijn ook de websites van de gemeente- en stadsbesturen waar er zicht wordt gegeven op het aanbod van residentiële ouderenzorgcapaciteit. Grote groeperingen van woonzorgcentra hebben ook een website waar hun eigen totale aanbod per gemeente wordt bekendgemaakt. Daarnaast is er de website van het agentschap Zorg en Gezondheid, waar per provincie een volledige adressenlijst te vinden is van alle erkende woonzorgcentra. Meestal kiezen ouderen en hun familieleden een woonzorgcentrum op basis van getuigenissen en referenties, mond-aan-mondreclame dus.

Vandaag de dag bevatten de individuele websites van de meeste woonzorgcentra heel wat informatie over de infrastructuur, dagprijs, werking en missie van de voorziening. Op die manier kunnen kandidaat-bewoners en hun familieleden de nodige informatie en contactgegevens van het woonzorgcentrum inwinnen en een geïnformeerde keuze maken. Daarbij vind ik het belangrijk dat zij alvorens te kiezen ook enkele plaatsbezoeken afleggen om de look-and-feel te ervaren en zicht te krijgen op de werking. Ook kan men steeds het laatste inspectieverslag opvragen bij Zorginspectie. We bekijken ook hoe deze verslagen automatisch publiek kunnen worden gemaakt.

Het systeem van een centrale of provinciale wachtlijst voor woonzorgcentra werd in het verleden al onderzocht. Uit de ervaring met de website www.kortverblijven.be, die dit jaar werd afgesloten, waarbij de vrije plaatsen kortverblijf in de Vlaamse woonzorgcentra werden gepubliceerd op het internet door het agentschap en de koepels, werden enkele kritische succesfactoren geselecteerd waaraan momenteel niet kan worden voldaan.

Alleen als alle woonzorgcentra verplicht worden dagelijks te registreren, blijft de website immers up-to-date. In het andere geval wordt het een verwarrende inefficiënte tool die tot ergernissen en tijdverlies leidt. De registratieplicht zou de administratieve lastenverhoging voor de woonzorgcentra in de hand werken, terwijl we in het regeerakkoord een lastenverlaging hebben opgenomen.

Tot slot geef ik aan dat de woonzorgcentra met een eigen wachtlijstbeheersysteem werken. Daarbij maken ze meestal een onderscheid tussen enerzijds dringende

zorgvragen en anderzijds ouderen die zich op voorhand willen inschrijven voor wanneer ze later zwaar zorgbehoevend worden. Ouderen schrijven zich ook vaak in bij meerdere woonzorgcentra tegelijkertijd. Verder verneem ik dat er momenteel in verschillende regio's geen wachtlijsten zijn voor zwaar zorgbehoevenden. Dat is goed nieuws. Dat betekent dat kandidaat-bewoners momenteel keuze hebben, aangezien er voldoende capaciteit is.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik vind het positief dat u deze praktijk veroordeelt en dat u de informatie die de Vlaamse overheid heeft, op een klantvriendelijke manier doorzoekbaar gaat maken. Wanneer zal de burger daar gebruik kunnen van maken?

Dat er periodiek moet worden geregistreerd om de website dynamisch te maken, dat is een gegeven. Persoonlijk ben ik daar wel voorstander van. Misschien hoeft het niet elke dag te zijn, maar elke week of elke maand. Dat zal heel veel woonzorgcentra helpen, zeker zij die kampen met leegstand.

Ik begrijp dat een aantal groepen en woonzorgcentra samenwerken met die sites. Als je een leegstand hebt en de concurrentie werkt er wel mee samen, dan is het niet vanzelfsprekend om dat niet te doen.

Minister, ik begrijp dat de sites zelf reguleren een bevoegdheid is van het federale niveau, maar misschien kunt u eens kijken naar de vraag of u het opportuun vindt dat de woonzorgcentra op die manier samenwerken met de sites. Dat kan worden bekeken en aangepakt op het Vlaamse niveau. Het is een moeilijke materie, want er bestaat natuurlijk ook zoiets als een formele doorverwijzing. Ik ben er zeker van dat een aantal publieke ziekenhuizen ook gemakkelijker doorverwijzen naar publieke woonzorgcentra, gewoon omdat de samenwerking vandaag al bestaat, omdat ze ook overtuigd zijn van de kwaliteit ervan. Het is dus niet zo gemakkelijk te vatten, dat begrijp ik heel goed.

Minister, ik heb ook nog enkele vragen over de dagprijzen. Vandaag en gisteren zijn er artikelen die berichten over kortingen die worden gegeven op de dagprijs in woonzorgcentra. Er zijn evaluatiecriteria voor dagprijscontrole die nog niet echt zijn omgezet in regelgeving. Er was wel een protocolakkoord in 2018 dat de evaluatiecriteria van de dagprijscontrole zouden worden geëvalueerd.

Het is goed dat er vandaag een link is gelegd met de dagprijzen en het VSB-besluit (Vlaamse sociale bescherming) van 2018. Er is ook een beslissing en een bijlage 11 van het stambesluit van het Woonzorgdecreet, waarin staat dat tijdelijk gratis een aantal kortingen kunnen worden gegeven op de dagprijs. Vandaag werkt Armonea bijvoorbeeld met een levenslange korting op de dagprijs. Daar heb ik wel een probleem mee, minister, en daar wil ik graag uw opinie over, omdat dat indruist tegen de regelgeving. Als je iemand een korting geeft op de dagprijs die kan oplopen tot 20 of 50 procent – dat heb ik me laten vertellen –, dan krijg je de situatie dat twee bewoners in een woonzorgcentrum hetzelfde type kamer bezetten en tijdelijk 400 euro minder of meer betalen dan de buur. Dat zijn volgens mij zeer ongezonde toestanden, die we moeten vermijden. Voor hetzelfde product moet men dezelfde prijs betalen.

Ik heb uiteraard niets tegen kortingen op de dagprijs, maar dan op één voorwaarde, namelijk dat ze voor iedereen gelden, zowel voor de nieuwe bewoners als voor de mensen die al in hetzelfde woonzorgcentrum zijn gehuisvest.

Minister, ik denk dat dat de geest is van de regelgeving. Dat staat in een besluit van de Vlaamse Regering. Net zoals dat voor goedgekeurde prijsverhogingen het geval is, gelden prijsverlagingen voor alle bestaande en nieuwe bewoners.

Dit is mijn vraag aan u, minister: die levenslange kortingen zoals Armonea die vandaag aanbiedt om ervoor te zorgen dat hun leegstand wordt opgelost, kan dat eigenlijk? En als dat het geval is, op welke manier zult u erop toezien dat die gelden voor iedereen? Zijn die vandaag aangemeld, en worden die effectief voor iedereen gehanteerd? Want dat is natuurlijk het businessmodel vandaag. Bepaalde groepen worden doorgestoten tussen verschillende private-equitygroepen. De prijs die daarvoor wordt betaald, is een multiplicator van de omzet en dus van de dagprijzen die zij genereren. Dan is het beter om een kamer te hebben die aan 40 euro wordt verkocht, dan een die leegstaat en dus aan 0 euro in die verkoopprijs zit. Daarom zie je een aantal van die bewegingen.

Mijn vraag is dus: zijn die aangemeld, zijn die legaal, en hoe wordt ervoor gezorgd dat die van toepassing zijn op de oude en op de nieuwe bewoners, als dat ook uw interpretatie is van de regelgeving vandaag?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Als ik even terugga naar de oorspronkelijke vraag, dan vraag ik mij het volgende af. Het is toch het Sociaal Huis dat ouderen en hun familie juist moet informeren over beschikbare plaatsen in woonzorgcentra in de regio, inclusief de kostprijs. De vraag is dan of die wel goed genoeg gekend zijn. Of functioneren die niet goed? Het lijkt mij heel belangrijk dat er werk moet worden gemaakt van dat geïntegreerd breed onthaal, zodat mensen echt daar doelgericht kunnen zoeken, ondersteund door het agentschap Zorg en Gezondheid. Dan moeten ze hun toevlucht niet zoeken tot dergelijke websites, tot dit soort van initiatieven.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): We zitten hier in een gereguleerde markt. Die ouderenzorg is een gereguleerde markt. Er is een dagprijs, er zijn subsidies, en er zijn reglementen over hoe die moeten worden gebruikt. Het is toch opnieuw te betreuren dat er opnieuw rusthuizen zijn die eigenlijk vals spelen door een deel van hun inkomsten te gebruiken voor oneerlijke marketing en om mensen te misleiden.

Ik wilde het ook hebben over de andere feiten, namelijk dat bekend is geworden dat er rusthuizen zijn die momenteel tot 40 procent kortingen geven. Dat gaat over honderden euro's. We hebben die discussie ook al gevoerd net voor de lockdown. Dat ging toen over tijdelijke kortingen. U gaf toen aan dat dat kan mits het tijdelijk is, en bedoeld is om de structurele rendabiliteit te verbeteren. En op basis van de regelgeving is dat ook correct.

Maar hier gaat het om honderden euro's per maand, en effectief ook over levenslange kortingen. Dat kan natuurlijk niet. Ofwel heb je dan minderwaardige zorg, en dan bedrieg je eigenlijk de overheid. Ofwel wil dat zeggen dat je in normale tijden veel te hoge bijdragen vraagt van rusthuisbewoners. Daar moet het uiteindelijk over gaan. We zijn al langer vragende partij om structureel de factuur voor rusthuisbewoners naar beneden te laten gaan. Eigenlijk zie je signaal na signaal van vooral grote commerciële spelers dat het echt wel kan om die rusthuisfactuur naar beneden te laten gaan.

Ik wil hier zeker niet iedereen over dezelfde kam scheren, absoluut niet. Ik wil ook helemaal geen heksenjacht starten tegen de private sector. Het zijn net die cowboys die het eigenlijk verpesten voor de rest, en die er echt uit moeten. Tegen die cowboypraktijken moet echt worden opgetreden. Minister, we hebben die discussie ook in januari of februari gevoerd, en ik wil u nog eens oproepen om Zorginspectie echt te laten optreden tegen dit soort praktijken. Dat zou echt niet mogen. Dat zijn mensen die zowel ons, de overheid als de mensen bedriegen. Daar moet zo snel mogelijk tegen worden opgetreden.

Mijn concrete vraag is dan ook: minister, welke opdracht gaat u in dit kader extra meegeven aan Zorginspectie?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, collega's, wat we nu meemaken, is iets nieuws voor ons: een overaanbod aan bedden. Dat is een geheel nieuwe situatie. Ik volg volledig de vraagstelling van collega Parys en collega Anaf. Ik ga die niet herhalen.

Maar ik wil nog een ander accent binnenbrengen. Dat er zoveel kamers vrijstaan, heeft enerzijds te maken met de vele overlijdens door COVID-19, maar anderzijds met het feit dat veel kwetsbare ouderen niet direct staan te trappelen om opgenomen te worden in een woonzorgcentrum. Voorlopig worden de lege bedden betaald, tot het einde van het jaar, dacht ik. Maar is het niet tijd om vandaag ook al eens na te denken over welke stappen jullie gaan zetten om aan de signalen die we nu ook krijgen van ouderen – de vraag naar kleinere entiteiten, dichter in de buurt – tegemoet te komen, en voor een stuk de huidige woonzorgbedden om te zetten in een droom van vele bejaarden naar de toekomst toe?

We moeten daar vandaag over beginnen na te denken. We moeten niet in januari opeens nadenken over wat we doen met die lege bedden – gaan we die verder subsidiëren? Minister, u hebt vandaag al een taskforce, u hebt overlegorganen. Hebt u al initiatieven genomen om dat gesprek, die discussie op te starten over waar we de komende jaren met onze zorg naartoe gaan?

De voorzitter: Collega's, ik merk dat bepaalde vragen worden aangegrepen om een totaal ander debat te voeren. Dat is eigenlijk niet de bedoeling. Ik kan natuurlijk niet verhinderen dat bepaalde parlementsleden dit doen. Ik zou dat wel kunnen doen als we fysiek vergaderen. Maar dat zien we straks wel bij de regeling der werkzaamheden.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, met betrekking tot uw opmerking: ik wilde inderdaad vooreerst zeggen dat ik vorige week donderdag een uitgebreide vraag om uitleg heb ingediend met betrekking tot de kortingen. Ik neem aan dat die voor volgende week geagendeerd zal worden. Collega Parys had een vraag om uitleg geagendeerd over de websites. Ik zou dan ook willen vragen om het bij dit thema te houden, zodat we volgende week de discussie kunnen voeren rond de kortingen. Want dat is natuurlijk een heel anders iets dan de website. Ik hoor wel dat we een aantal van dezelfde bekommernissen delen.

Ik zat een tijdje geleden in een andere commissie met een vraag om uitleg, en ik stelde toen nietsvermoedend een bijkomende vraag. Ik kreeg toen ook meteen de reactie van de voorzitter en de minister, dat daar intussen een vraag om uitleg over was ingediend voor de week nadien. Men wilde daar toen ook geen antwoord op geven, want die discussie zou dan de week nadien aan bod komen. Ik hoop dat dat hier ook kan, collega's.

Met betrekking tot de websites: het is voor ons toch elementair dat mensen vrij de keuze kunnen maken of, wanneer en naar welk woonzorgcentrum ze gaan. En dat moet een woonzorgcentrum zijn waar ze zich heel goed voelen. Want dat is de plek waar ze de laatste periode van hun leven gaan doorbrengen, en waar ze zich ook thuis moeten voelen.

Dan vind ik inderdaad dat de problematiek met de websites niet kan. Mensen moeten op een gemakkelijke manier kunnen vinden welke woonzorgcentra er zijn in hun buurt, en niet via deze websites, waar men dan de woonzorgcentra te zien

krijgt die ervoor betalen. Want daardoor worden ze dan naar bepaalde centra toegeleid. Die rekruteringspraktijken vinden wij absoluut zeer laakbaar. Daarom zou het natuurlijk heel goed zijn als Vlaanderen verder zou kunnen investeren in het ter beschikking stellen van heel goede en heel toegankelijke informatie naar ouderen, naar hun kinderen, die op zoek zijn naar een woonzorgcentrum. Ik zou dan ook willen vragen om hier verder werk van te willen maken. Ik dank u.

De voorzitter: Ik zou inderdaad voorstellen om in uw antwoord bij het onderwerp van de vraag te blijven, en dat we volgende week het debat over de kortingen verderzetten.

Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik begrijp dat we het debat over de kortingen volgende week voeren, voorzitter. Dan zullen wij ons ook goed voorbereiden op een antwoord daaromtrent.

Wat de website betreft: er is een website van het agentschap waar alle mogelijke gegevens staan. Die is reeds vrij toegankelijk voor iedereen. Iedereen kan daar het adres en ook de gemiddelde gewogen dagprijs vinden per erkend woonzorgcentrum. Dat is wat er vandaag al ter beschikking is van iedereen. Voor de rest sluit ik mij aan bij de opmerking van collega Schryvers. Ik denk dat het belangrijk is dat mensen de vrije keuze hebben over welk woonzorgcentrum ze kiezen. Het is niet aan de overheid om een matching te doen tussen vraag en aanbod. Dat moet niet vanuit Brussel gebeuren.

Ik herinner mij ook dat we al een paar keer een debat hebben gehad over persoonsvolgende financiering en vraaggestuurde zorg. Dat zou daar toch wat haaks op staan als we plots in deze filosofie zouden moeten terechtkomen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik vind het een beetje jammer dat de vraag over de kortingen vandaag niet kan worden aangehaald, omdat het natuurlijk ook actueel is. Het lijkt mij wel belangrijk dat het parlement zich ook kan uitspreken over dingen die vandaag in de media verschijnen. Maar ik leg mij uiteraard neer bij de beslissing.

Wat het thema van de originele vraag betreft, minister, is mijn vraag wanneer de burger effectief op een soort immoweb van woonzorgcentra zal kunnen inloggen om te kijken waar hij actuele informatie kan vinden, die op een heel gebruiksvriendelijke manier ter beschikking wordt gesteld. Dat is mijn eerste punt. Dit is echt een marktfalen. Er is geen transparantie in de markt, en dus moet de overheid enkel de informatie die ze al heeft, combineren en op een gebruiksvriendelijke manier ter beschikking stellen.

Ten tweede hebt u jammer genoeg niet geantwoord op mijn vraag. Ja, die sites zelf zijn de regulering van uw collega Muylle op het federaal vlak. Maar de samenwerking die woonzorgcentra aangaan met dergelijke partners is wel degelijk een punt van regulering dat op Vlaams niveau zit. Daar had ik graag van u gehoord op welke manier u daartegen wilt optreden, minister. Uw collega Schryvers heeft die vraag natuurlijk ook gesteld. We gaan dit verder blijven opvolgen, want dit is een laakbare marktpraktijk. De overheid kan zelf voor een oplossing zorgen.

De voorzitter: Collega's, het is natuurlijk wel zo dat alle vragen die de afgelopen dagen werden ingediend, terug te vinden zijn op de website van het Vlaams Parlement. Vandaag stonden er dacht ik zeventien vragen op de agenda, en je kunt in feite iedere vraag aangrijpen om een ander debat op gang te trekken. Ik denk

dat het ook een kwestie van hoffelijkheid is ten opzichte van de collega's. Dat is althans mijn mening. We gaan het debat inderdaad volgende week verderzetten.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over kleinschalige woonvormen voor kwetsbare ouderen – 3201 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Terwijl de opties voor oudere, zorgbehoevende mensen vroeger beperkt waren tot hetzij thuis blijven wonen of inwonen bij bijvoorbeeld de kinderen – zo gebeurde het heel vroeger –, hetzij opgenomen worden in een woonzorgcentrum, zien we dat er nu veel meer differentiatie komt in het aanbod. We krijgen daar een heel scala.

Zo loopt in Borgerhout al zes jaar het project rond solidair samenwonen onder de noemer Senioren Thuis. Vijf 65-plussers delen een sociale woning in hun eigen buurt. Alle bewoners hebben hun eigen wooneenheid en delen een aantal gemeenschappelijke ruimtes en voorzieningen, zoals een eetruimte en een wasmachine. Het initiatief gaat uit van Beweging.net en de sociale huisvestingsmaatschappij De Ideale Woning. De minister kent het project want hij is er zeer recent op bezoek geweest.

Senioren Thuis kadert in sociale huisvesting en richt zich op alleenstaande 65-plussers met een geringe financiële draagkracht, een beperkt sociaal netwerk en een beginnende zorgbehoefte. In hun gezamenlijke woning vinden ze elkaar, leven zij samen en zorgen zij voor mekaar. Doordat er in het project een aantal gemeenschappelijke ruimtes zijn en de senioren mekaar dus heel gemakkelijk kunnen ontmoeten, wordt het risico op eenzaamheid duidelijk kleiner. Daarnaast bevordert het samenleven zeker ook het veiligheidsgevoel bij de bewoners. De bewoners krijgen ook hulp van vrijwillige begeleiders, die het samenleven mee in goede banen leiden. Ook de buurt kan daarbij een rol vervullen, terwijl anderzijds door de kleinschaligheid en het feit dat het project midden in een leefgemeenschap is ingeplant, de bewoners zelf ook veel meer kunnen deelnemen aan het sociale leven. Het is eigenlijk een toonvoorbeeld van de vermaatschappelijking van de zorg. Wat betreft de zorg doen de bewoners een beroep op een breed zorgnetwerk zoals gezinszorg en thuisverpleging.

Senioren Thuis werkt op een geëngageerde manier mee en is een alternatieve invulling van de doelstelling dat ouderen die zorg nodig hebben zo lang mogelijk in de eigen woning of minstens in de eigen buurt moeten kunnen blijven wonen. Gezien het succes van de formule kijken de initiatiefnemers uit naar nieuwe, soortgelijke woningen. Zo staan er nu in Antwerpen en Kontich gelijkaardige projecten op stapel. Hoewel veel van de organisatie wordt gedragen door vrijwilligers en verenigingen, vragen de initiatiefnemers ook ondersteuning vanuit Vlaanderen.

We weten ondertussen zeer goed dat eenzaamheid een heel reëel probleem is bij de oudere bevolking. Zulke kleinschalige woonprojecten spelen daar goed op in. Bovendien maken ze ook betaalbaar wonen mee mogelijk. Dergelijke vormen van kleinschalig wonen bieden met andere woorden heel wat voordelen. Het geeft ook veel meer gevoel van veiligheid als je met andere mensen samenwoont dan als je alleen woont, soms in een grote woning.

Minister, hoe staat u tegenover kleinschalige woonvormen voor oudere, kwetsbare mensen? Op welke manier kan Vlaanderen mee ondersteuning bieden aan dergelijke vormen van kleinschalig wonen en die ook mee promoten? Senioren Thuis betreft een vorm van sociaal wonen. Zult u in overleg gaan met uw collega van Wonen om die kleinschalige woonvormen mee te ondersteunen?

In het verleden werkte Vlaanderen een specifieke regeling uit voor kleinschalige dagopvang via de CADO's (Collectief Autonome DagOpvang), namelijk door het bundelen van thuiszorg voor verschillende ouderen samen. Bestaat die mogelijkheid ook voor nachtzorg? Zo neen, hoe staat u er tegenover om dat ook mogelijk te maken voor nachtzorg? Zou dat een aanvulling kunnen zijn op de zorg die in een project als Senioren Thuis wordt gegeven?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, met het nieuwe Woonzorgdecreet krijgen initiatiefnemers de mogelijkheid om een heel divers aanbod van zorgvoorzieningen ter beschikking te stellen. Het decreet wil voor elke oudere een omgeving creëren die maximale veiligheid en kansen op autonomie kan bieden. Dat concretiseert zich in een heel divers aanbod. Het kleinschalig genormaliseerd wonen voor personen met dementie binnen een woonzorgcentrum bijvoorbeeld, is een concept dat de Vlaamse overheid wil aanmoedigen. Verschillende woonzorgcentra werken al met dat concept en krijgen steeds meer navolging.

Volgens experts zal de dualiteit tussen woonzorgcentra en thuiszorg vervagen en komen er meer mengvormen. Het doel is mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen in een warme, zorgzame buurt. Alternatieve zorg- en woonvormen, zoals mobiele woonruimtes die bijvoorbeeld in de tuin van een familielid kunnen worden opgesteld wanneer een oudere tijdelijk meer zorg behoeft of tijdelijk kleinschalig groepswoonen met wijkzorg, zijn mogelijkheden die het waard zijn om onderzocht te worden.

Men moet echter ook rekening houden met de kritische succesfactoren voor alleenstaande kleinschalige autonome woonzorgcentra of initiatieven van groepswoonen. Ze worden geconfronteerd met de toenemende administratieve en juridische complexiteit op het vlak van beheer en organisatie van wonen en zorg. Vaak missen zij de expertise en de middelen op het vlak van infrastructuurwerken en technieken, gespecialiseerde zorg en ondersteuning, ICT, financieel management. Woonzorgcentra, ingebed in grotere groeperingen of samenwerkingsverbanden van zorg, creëren door het bundelen van krachten schaalvoordelen, wat hun de mogelijkheid biedt om inhoudelijke expertise te delen, alsook stevig in te zetten op kostenefficiëntie.

Positieve punten zijn dan weer dat kleinschalige woonzorgcentra vaak goed geïntegreerd zijn in de lokale gemeenschap en samenwerkingsverbanden allerhande. Zij kunnen goed inspelen op de specifieke lokale behoeften. Zij zijn dus op hun manier kwetsbaar, maar hebben tegelijkertijd ook een sterke lokale inbedding en gedragenheid.

De wijze waarop oudere personen leven, wonen en verzorgd willen worden, verandert continu, alsook de wijze waarop voorzieningen voor wonen, welzijn en zorg en de samenleving daaraan vormgeven. Dat heeft te maken met onder andere demografische evoluties, veranderende sociaal-maatschappelijke opvattingen en wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. Die realiteit dwingt Vlaanderen om actief op zoek te gaan naar een aangepast beleid, dat inspeelt op de diverse veranderingen die daarmee gepaard gaan.

De vragen die ik me daarbij stel, zijn de volgende. In hoeverre moet onze manier van samenleven in dergelijke mate van detail in regelgeving worden gegoten? En

ook: gaat het hier over een zorgvorm of veeleer over een woonvorm? Binnen de uitvoering van het Woonzorgdecreet voorzien we in erkenningsvoorwaarden voor thuiszorg, residentiële zorg en zorgtussenvormen. Ik ben er geen voorstander van om bijkomende woonzorgvormen in deze regelgeving te gaan creëren. Iedereen weet dat dit het silodenken alleen maar gaat versterken en de zorgorganisatie en zorgintegratie vaak complexer gaat maken.

In dat opzicht kan ook verwezen worden naar de memorie van toelichting bij het Woonzorgdecreet van 2019, waarin expliciet is opgenomen dat het samenwonen van ouderen niet het voorwerp van het Woonzorgdecreet uitmaakt. Daar werd aan toegevoegd dat uiteraard ook die bewoners met een zorg- en ondersteuningsvraag als gebruikers een beroep zullen kunnen doen op het thuiszorgaanbod, waaronder individuele of collectieve gezinszorg in de eigen woonomgeving.

In dat kader wil ik wel met mijn collega Diependaele, bevoegd voor het wonen, bekijken in hoeverre de woon- en huurwetgeving en de wetgeving inzake stedenbouw eventueel moeten worden aangepast om dergelijke initiatieven ademruimte te geven. Zoals ook uit de hoorzittingen in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie met betrekking tot mobiele mantelzorgwoningen is gebleken, zijn er vaak ook aanpassingen in aanverwante regelgevingen nodig om dergelijke initiatieven mogelijk en levensvatbaar te maken.

Verder wil ik verduidelijken dat ook binnen een woonzorgcentrum kwetsbare ouderen op een kleinschalige wijze kunnen wonen, al of niet binnen een meer grootschalige context. In overleg met het agentschap Zorg en Gezondheid en de sectorvertegenwoordigers zal verder onderzocht worden in welke mate het concept kleinschalig wonen voor ouderen binnen de huidige regelgeving kan worden gestimuleerd.

In het verleden heeft mijn voorganger, de heer Vandeurzen, reeds overleg gepleegd met de minister van Wonen met betrekking tot de uitbating van sociale assistentiewoningen. Er loopt daarnaast binnen Wonen-Vlaanderen sinds 2018 ook een project rond diverse vormen van experimenteel wonen, waaronder ook een aantal projecten rond wonen met zorg. Dat is in uitvoering van een resolutie van 15 oktober 2015 van het Vlaams Parlement, waarbij aan de Vlaamse Regering gevraagd is om proefprojecten voor gemeenschappelijk en vernieuwend wonen te stimuleren. De resultaten daarvan worden verwacht in 2024. Net zoals mijn voorgangers zal ik, wanneer vereist, in overleg gaan met mijn collega binnen de Vlaamse Regering bevoegd voor het wonen.

De organisatie van nachtzorg in een kleinschalig concept als CADO, dat niet verbonden is aan een grotere organisatie zoals een woonzorgcentrum of een centrum voor herstel, is vanuit economisch en organisatorisch standpunt moeilijk te verwezenlijken. Momenteel zijn voorbeelden van nachtzorg opgestart in het kader van kortverblijf binnen een woonzorgcentrum. Zo organiseren het woonzorgcentrum Vincenthove in Roeselare en het woonzorgcentrum De Vijvers in Gent nachtopvang in het kader van kortverblijf. Nachtzorg wordt momenteel reeds uitgevoerd door een dienst voor oppashulp, diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg, een centrum voor kortverblijf met aanbod nachtzorg of een erkend initiatief voor nachtzorg.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We zien dat het aanbod momenteel veel diverser wordt. Het is inderdaad niet meer: of je woont nog thuis, of je gaat naar een woonzorgcentrum. Er zijn heel veel tussenvormen, en dat is maar goed ook, want die komen wel degelijk tegemoet aan een vraag.

Het is cruciaal om aan de ouderen te vragen: hoe wil je oud worden, waar wil je verzorgd worden, in welke omgeving wil je dat het liefst? En dan moeten we op zoek gaan op welke manier dat kan.

Er zijn vandaag inderdaad nog heel wat drempels in de regelgeving. Ik heb zelf de conceptnota rond mobiele mantelzorgwoningen als hoofdindiener ingediend. Ik heb de hoorzittingen gevolgd. Ik denk dat we allemaal wel begrepen dat er regelgevend aanpassingen nodig zijn, willen we dat effectief een kans geven. Nochtans zie je dat heel wat mensen daar vragende partij voor zijn. Ik denk dat we dan op die vraag van een maatschappij moeten ingaan. Dat is hetzelfde met die kleinschalige woonvormen, zoals Senioren Thuis, waar ouderen samenwonen.

Het is inderdaad cruciaal om eerst de vraag te stellen of het een woonvorm of een zorgvorm is. Daarbij moet je natuurlijk ook zien wat die oudere daarbij verwacht. Het verwachtingspatroon is, denk ik, heel belangrijk. Het kan niet dat een woonvorm zich voorstelt als een zorgvorm en dat ouderen dan niet de zorg krijgen waarop ze hadden gehoopt en die ze eigenlijk ook gewoon moeten krijgen.

Ik heb ook een vraag in dezelfde zin ingediend bij uw collega van Wonen. Het zou goed zijn om eens samen te kijken welke drempels er momenteel nog zijn voor kleinschalige woonvormen zoals Senioren Thuis, en of die op een afdoende manier, voor de verschillende mensen die er wonen, ondersteund kunnen worden door de thuiszorg, om dan te zien welke stappen eventueel verder nog moeten worden gezet.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, ik ga even terug naar een actualiteitsdebat van vlak voor corona. Ik denk dat het in februari was dat we het project van cohousing in Aarschot besproken hebben. Dat was een heel geanimeerd debat. Ik had op dat moment het gevoel dat u daar niet echt positief tegenover stond.

Als ik uw antwoord nu beluister, heb ik veeleer het gevoel dat u wel wilt onderzoeken met uw collega van Wonen – want cohousing is eigenlijk een woonvorm en geen zorgvorm – of u de obstakels kunt wegwerken of niet. Klopt mijn bedenking? Of zegt u dat u voor cohousing nog altijd niet door het vuur gaat?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Sinds enkele decennia blijven ouderen in Vlaanderen zo lang mogelijk zelfstandig wonen, hetzij in de eigen woning, hetzij in een assistentiewoning. Vlaanderen heeft daartoe ook een heel scala aan thuiszorgdiensten ontwikkeld om dat mogelijk te maken.

Als ouderen dan toch de stap zetten naar een vorm van collectief wonen, dan doen ze dat natuurlijk het liefst van al in vormen waar ze maximale regie hebben, waarbij ze hun eigen zorg in handen houden, en het liefst ook in settings die niet te grootschalig zijn. Ouderen gaan ook pas naar een woonzorgcentrum als ze echt zwaar zorgbehoevend zijn en ze echt totaal niet meer zelfstandig kunnen wonen.

Die tendens naar maximale regie en naar kleinschalig wonen tekent zich ook al af in de sector voor personen met een handicap, waar ouders en familieleden initiatieven ontwikkelen, of in de bijzondere jeugdzorg, waar men ook wil gaan werken met kleinere leefgroepen.

Denk maar aan het recente voorval in Villa De Proost. Zorginspectie wou die sluiten. De bewoners omschrijven hun initiatief als een vorm van cohousing, maar Zorginspectie zag dat veeleer als een illegale woonzorgvoorziening. Het Woonzorgdecreet maakt het mogelijk de sluiting te bevelen van een niet-erkende voorziening die de opdrachten vervult van een centrum voor kortverblijf, een centrum voor herstelverblijf, een groep van assistentiewoningen of van een woonzorgcentrum. Gelukkig heeft het gezond verstand gezegevierd en is dat voorlopig van de baan. Maar het kan volgens mij toch niet de bedoeling zijn dat een overheid een initiatief

van ouderen om samen te wonen, als die de woon- en leefkosten willen delen en een beroep willen doen op thuiszorg, gaat tegenhouden en sanctioneren. Voor mij heeft men nog altijd het recht om vrij te kiezen voor een woonvorm, met wie men gaat samenwonen en hoe men die kosten wil verdelen. Volgens mij kan dat niet alleen beperkt zijn vanwege de leeftijd, maar ook door een zorgnood in de eigen woning, die eventueel door thuiszorg zou kunnen worden opgevangen. Ik vind dat we als overheid zulke initiatieven echt wel moeten toejuichen. Zoals gezegd, past het volledig in de vermaatschappelijking van de zorg. We willen allemaal onze oude dag zo comfortabel en prettig mogelijk samen doorbrengen.

Het is ook een dam die gecreëerd wordt tegen eenzaamheid. Vaak worden we geconfronteerd met heel wat verliesmomenten. Heel wat ouderen wonen alleen thuis. Dat zou een belangrijk element kunnen zijn van cohousing, dat men onder elkaar is en dat er ook toezicht is. Daarom wil ik voorstellen dat er een decreet zou worden gemaakt waarbij we ervoor zorgen dat er een regelluw kader komt om initiatieven van cohousing voor ouderen te creëren, omdat ik absoluut denk dat dit de toekomst zal zijn.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik kan natuurlijk alles beamen wat mijn collega zegt. Zoals ze terecht opmerkt, beperkt de roep en de evolutie naar kleinschalige zorg zich niet tot de ouderenzorg, maar is dat ook het geval voor bijvoorbeeld de sector voor personen met een beperking. Ik ben heel blij dat dat ook door andere partijen, door iedereen eigenlijk, nu gedeeld wordt dat kleinschalige zorg, dicht bij mensen, het belangrijkste is. Ook bij de personen met een beperking bestaan daar nog heel wat obstakels voor, bijvoorbeeld welke ondernemersvorm mensen moeten aannemen om zorg aan te bieden. Ik heb daar ook een conceptnota over ingediend, getiteld 'Sociaal ondernemerschap'. Ik hoop dat we die ook weer kamerbreed kunnen steunen – ik hoop dat we alles kamerbreed kunnen steunen – en ervoor zorgen dat die kleinschalige zorg zich ook bij mensen met een beperking kan voortzetten.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ook onze N-VA-fractie is altijd voorstander geweest van die kleinschalige zorginitiatieven, zeker wanneer die van onderuit in de samenleving op een zeer organische manier ontstaan. Dat was ook zo in februari 2020 – mijn collega's hebben het daarnet ook al even aangehaald – toen we in de plenaire vergadering een discussie hadden over villa De Proost, waar eveneens een aantal ouderen met een beperkte zorgvraag samenwonen. Zij doen voor verpleging een beroep op externe thuishulp, net zoals het initiatief dat hier werd aangehaald. Tijdens die vergadering hebben we gevraagd om uitvoering te geven aan artikel 40 van het Woonzorgdecreet.

Minister, net zoals de collega's wil ik u vragen naar de stand van zaken rond artikel 40 en een regelluw kader. Het is immers de taak van de Vlaamse overheid om een oplossing te bieden voor problemen die zich aandienen en geen problemen te creëren waar er geen zijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we zullen wellicht een aantal keren terugkeren naar dit debat. Zoals ik daarnet heb gezegd, denk ik niet dat we voor elke woon- of zorgvorm een apart regelgevend kader nodig hebben. Een aantal uitgangspunten zijn belangrijk. Als gezonde zeventigers ervoor kiezen om voor elkaar te zorgen en eventueel gebruik te maken van thuiszorgdiensten, dan kan dat. Maar wanneer het gaat over mensen met een zwaar zorgprofiel, waarvoor er dag en nacht permanentie nodig is en er gekwalificeerd personeel moet zijn, dan hebben

we het over een woonzorgcentrum en dan moeten er bijkomende voorwaarden zijn. We hebben net een coronacrisis achter de rug, waarbij de vraag hoe om te gaan met kwetsbare mensen rond een aantal zaken – infectieziektebestrijding, noem maar op – een duidelijk kader vereist. En dat kader hebben we ook, namelijk een woonzorgcentrum. En dat ter bescherming van de ouderen zelf.

Dat zijn de twee elementen. In het ene geval heb je een ander profiel dan wanneer het gaat over de echt kwetsbare mensen, die permanente zorg nodig hebben en waarvoor een juist kader moet worden gecreëerd, net om de mensen zelf te beschermen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik heb de bijkomende vraag van de collega's gehoord. We moeten een onderscheid maken. In geval van senioren thuis – en daarover gaat de vraag – gaat het niet over een kleinschalig woonzorgcentrum. Het gaat over senioren die samenwonen, die nog actief zijn, maar liefst niet meer alleen willen wonen, omdat ze dan eenzamer zijn en zich minder veilig voelen. Ze delen samen een aantal ruimtes en zorgen ook voor elkaar, in een woning die is ingebed in de buurt. Dat is een specifieke woonvorm, waar ik inderdaad wel in geloof. Daarbij kunnen de mensen vanzelfsprekend een beroep doen op thuiszorg, zoals iemand die thuis woont. We zien dat er heel wat evoluties in die richting zijn – er zijn ook proefprojecten –, maar dat er toch ook nog heel wat drempels zijn. Het is belangrijk dat wij, vanuit onze rol als parlementslid, mee proberen die drempels te detecteren en nagaan of het drempels zijn in Welzijn. Zoals ik het nu hoor, zitten de drempels niet zozeer hier, maar vooral bij Wonen, met betrekking tot cohousing, en bij Omgeving, met betrekking tot vergunningssituaties, en mogelijk bij nog heel wat andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld met betrekking tot de combinatie samenwonen en pensioen of vervangingsinkomen en dergelijke. Het zou goed zijn om die drempels te detecteren, zodat we een antwoord kunnen bieden op de maatschappelijke vraag die er ter zake is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over problemen bij het aanvragen van de European Disability Card door minderjarigen met autisme – 3207 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, collega's, de European Disability Card (EDC) moet de toegang van personen met een beperking tot cultuur, sport en vrijetijdsbesteding bevorderen en biedt in dat verband de houder bepaalde voordelen, onder andere bij pretparken of toeristische verblijven. Heel wat ouders van kinderen met autisme blijken echter problemen te hebben bij het aanvragen van de kaart.

Wie erkend is door of hulp krijgt van een van de vijf Belgische instellingen die belast zijn met het integratiebeleid voor personen met een handicap, kan de kaart aanvragen. Vlamingen kunnen de European Disability Card aanvragen bij de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid of bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

Maar hier knelt het schoentje. Kinderen met een beperking als autisme hebben recht op een zorgtoeslag van Kind en Gezin en ze hebben ook recht op deze kaart.

Door de FOD Sociale Zekerheid wordt echter gesteld dat die aanvragen hun bevoegdheid niet zijn omdat de dossiers niet door hen werden behandeld maar door Kind en Gezin, en bij de VAPH is er geen dossier omdat de kinderen minderjarig zijn. Kind en Gezin geeft de ouders de raad om te mailen naar zoë.info@kindengezin.be, maar ook hier krijgen ze geen antwoord.

Blijkbaar is het bevoegdheidsprobleem ontstaan toen Kind en Gezin de dossiers van de minderjarigen heeft overgenomen van de FOD Sociale Zekerheid.

Minister, waarschijnlijk hebben ook ouders van kinderen met een andere beperking problemen bij het aanvragen van de kaart. Ik ben vooral gecontacteerd geweest door ouders van een kindje met autisme, maar uiteraard stel ik de volgende vragen voor alle ouders.

Minister, bent u op de hoogte van het probleem dat deze kaart nog steeds niet kan worden aangevraagd?

Kan er zo snel mogelijk worden gecommuniceerd naar de betreffende diensten om dit probleem op te lossen en om afspraken te maken over wie waarvoor verantwoordelijk is zodat er meer duidelijkheid komt voor zowel de diensten als voor de ouders? Welke initiatieven neemt u in dit verband?

De ouders kijken uit naar uw antwoord. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de EDC-problematiek is mij bekend. Op 1 januari 2019 nam Opgroeien de bevoegdheid rond de evaluatie van een specifieke ondersteuningsbehoefte over van de FOD Sociale Zekerheid. Het klopt dat het VAPH een van de loketten in België is voor personen met een handicap om een European Disability Card aan te vragen. Voorwaarde is dat de betrokkene door het VAPH is erkend als persoon met een handicap en dat hij of zij een goedgekeurde zorgvraag heeft ingediend.

In tegenstelling tot het VAPH behoort Opgroeien niet tot de vijf instellingen in federaal België die belast zijn met het integratiebeleid voor personen met een handicap. Daarom kan Opgroeien bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) momenteel nog geen EDC aanvragen voor de kinderen bij wie ze een specifieke ondersteuningsbehoefte heeft vastgesteld.

Ik heb aan Opgroeien en aan het VAPH de opdracht gegeven om samen tot een oplossing te komen. De beide agentschappen onderzoeken momenteel of het VAPH op basis van de door Opgroeien overgemaakte persoonsgegevens kan instaan voor de aanvraag van een EDC bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. In afwachting worden de aanvragen door Opgroeien zorgvuldig geregistreerd.

Opgroeien heeft alle gezinnen met kinderen voor wie een EDC werd aangevraagd, vorige week geïnformeerd over de stand van zaken van het dossier. Zodra er een oplossing is, zal Opgroeien het nodige doen om een aanvraag van een EDC te initiëren.

Ernst & Young werkt op dit ogenblik, in opdracht van de Europese Commissie, aan een evaluatierapport over de invoering van EDC in acht pilootlanden. Parallel werkt ook de KU Leuven, in opdracht van de FOD Sociale Zekerheid, aan een evaluatie van de invoering van de EDC in federaal België. Samen met Opgroeien en het VAPH volg ik beide oefeningen op de voet.

In het verlengde van wat voorafgaat, heb ik aan Opgroeien en aan het VAPH gevraagd om de eventuele meerwaarde van de EDC voor inclusief beleid voor

personen met een handicap te evalueren. Daarbij zal ter vergelijking ook worden gekeken naar alternatieven, zoals de UiTPAS en MyBenefits.

De opvolging van dat alles moet toelaten om de nodige maatregelen te nemen die de toegang van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte tot cultuur, sport en vrijetijdsbesteding – pretparken, toeristische verblijven enzovoort – bevorderen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. De European Disability Card is echt een goed initiatief en biedt heel wat mogelijkheden voor die mensen. Maar het heeft natuurlijk geen enkele zin wanneer de ouders die op geen enkele manier kunnen aanvragen. Ik hoop dat hier snel werk van wordt gemaakt. Alvast bedankt.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, ik heb ook al heel wat mails ontvangen van bezorgde ouders die niet binnen geraken bij Opgroeien. Zij krijgen vaak geen reactie of een automatische mail en verder niets. Minister, het lijkt mij niet meer dan beleefd om een antwoord, negatief of positief, te sturen naar die ouders. Dat is het minste dat de diensten kunnen doen. Misschien kunt u dat wat opvolgen?

Ik heb hierover eerder al schriftelijke vragen gesteld, rond februari-maart van dit jaar. Toen gaf u aan dat de IT-verantwoordelijken zouden samenzitten. Dat ging over verschillende diensten: Opgroeien (Kind en Gezin en Jongerenwelzijn) en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket zouden deelnemen aan dat overleg. In uw antwoord gaf u aan dat dat overleg zou plaatsvinden op 17 maart. U zei ook dat men zou werken aan een tijdsplan en een actieplan.

Minister, dat overleg van 17 maart heeft plaatsgevonden. Hoeveel staan we nu met dat tijdsplan en het actieplan? Het lijkt mij belangrijk om dat mee te nemen: niet enkel met het VAPH en Opgroeien, maar ook met de andere diensten die ik net heb opgenoemd.

U geeft aan dat er een evaluatie komt. Het lijkt mij heel belangrijk om na te gaan wat het doel was van die kaart en waarvoor die nu wordt gebruikt. Die kaart was net bedoeld voor onder andere mensen bij wie de handicap niet zichtbaar is, zoals mensen met autisme. Als ik het zelf wat mag beoordelen, lijkt het nu vaak een kortingskaart te zijn. Maar het eerste doel van de kaart was dat mensen met een niet-zichtbare beperking met die kaart kunnen aangeven dat ze een probleem hebben. De evaluatie lijkt mij daarom enorm belangrijk. Ik hoop dat u ons in een toekomstige commissievergadering kunt berichten over de stand van zaken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik sluit mij aan bij de vorige sprekers. Het is wat kafkaïaans. Vlaanderen heeft alle hefboomen in handen om er iets aan te doen. Er zijn collega's die er een sport van maken om altijd naar het federale niveau te wijzen.

Ik merk dat de kaart voor sommige mensen een grote emotionele waarde heeft. Zoals collega van der Vloet zegt, is het vaak een soort van erkenning of bewijs van een onzichtbare handicap, meer nog dan een kortingskaart, al zijn de kortingen natuurlijk interessant. Het moet inderdaad worden opgelost. En zodra het is opgelost, moeten we dat misschien verder promoten naar een aantal lokale besturen. Want het aantal lokale besturen dat daarrond een beleid heeft, is nog vrij beperkt. Dat is misschien een idee voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb nog een aanvulling op de belangrijke opmerkingen van collega's van der Vloet en Vande Reyde. We kennen ook heel wat van die leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Zij zitten daar, ze zijn daar. Minister, we zouden naar een zeer eenvoudige automatische toekenning kunnen gaan. Zij hebben alle documenten die ze daarvoor nodig hebben. Ze moeten die kaart dan eigenlijk niet meer aanvragen, maar die zou dan via de scholen buitengewoon onderwijs kunnen worden bezorgd.

Minister, ik stel trouwens vast dat uw partijgenoten oproepen tot het aanvragen van de EDC-kaart, die inderdaad meer is dan een kortingskaart. Het is dan wel jammer om vast te stellen dat de mensen die ingaan op die oproep, nul op het rekest krijgen van uw administratie. Minister, kunt u daad en woord aan elkaar koppelen? Misschien kunt u starten met de kaart gewoon te verdelen in het buitengewoon onderwijs. Dank alvast om dat te realiseren.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Zoals gezegd heb ik aan de twee administraties gevraagd om dat te bekijken. De gezinnen die een aanvraag gedaan hebben, zijn gecontacteerd.

De vraag naar de evaluatie is een terechte vraag. Die evaluatie zal ook gebeuren en ik denk dat we op basis daarvan moeten bekijken hoe we dit verder kunnen inzetten in de visie van het totaal inclusief beleid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de oprichting van een afstammingscentrum – 3210 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Als alles goed verloopt, dan wordt het Vlaams afstammingscentrum vanaf 1 december aanstaande een feit. Ik ben daar absoluut heel blij mee, want daarmee komt een voorstel dat tijdens de hoorzittingen in het parlement over de problematiek van de gedwongen adopties naar voren werd gebracht, tot uitvoering.

Tijdens de hoorzittingen, die doorgingen in december 2014 en januari 2015, meer dan vijf jaar geleden dus, opperde ik al het voorstel van een DNA-databank waarin geanonimiseerde gegevens vrijwillig kunnen worden verzameld, opdat slachtoffers familieleden zouden kunnen terugvinden. De vraag naar het onderzoek van de mogelijkheden tot oprichting van zo'n DNA-databank werd nadien ook opgenomen in de resolutie betreffende de erkenning van de slachtoffers en overlevers van de gedwongen adopties in Vlaanderen, goedgekeurd op 28 januari 2015. Het expertenpanel dat naar aanleiding van de hoorzittingen werd aangesteld, nam deze denkpiste mee op in de aanbevelingen die het formuleerde in zijn eindrapport.

Daaropvolgend werd in de resolutie betreffende de erkenning van de slachtoffers en overlevers van de gedwongen adopties in Vlaanderen en de eindevaluatie van het expertenpanel, goedgekeurd op 30 juni 2015, de vraag gesteld om een haalbaarheidsplan op te stellen voor de oprichting van een Vlaams afstammingscentrum, met daarin vervat een DNA-databank met geanonimiseerde gegevens,

een onafhankelijk zoekregister waarin de registratie van het verband tussen DNA en persoonsgegevens gebeurt, en een aanspreekpunt voor personen die zich slachtoffer voelen van een gedwongen adoptie.

In september 2015 werd een werkgroep in het leven geroepen om dit verder uit te werken. Op 3 april 2019 werd dan het voorstel van decreet houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank goedgekeurd in het Vlaams Parlement.

De Vlaamse Regering gaf op vrijdag 14 februari 2020 definitief groen licht voor de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank. In uitvoering daarvan werd ook een oproep gepubliceerd. Intussen kennen we ook het resultaat daarvan: de oprichting van het afstammingscentrum werd toegewezen aan het Kenniscentrum Pleegzorg. De bedoeling van het afstammingscentrum is om informatie en psychosociale omkadering te bieden aan mensen die zich vragen stellen over hun genetische afstamming. Het afstammingscentrum zal samenwerken met de DNA-databank van het centrum menselijke erfelijkheid in Leuven.

Minister, nu dat afstammingscentrum echt dichtbij komt, zou ik nog enkele vragen om toelichting willen stellen.

Kunt u al meer duidelijkheid verschaffen over waar het afstammingscentrum zal worden opgericht en hoe de werking ervan zal worden opgevat? Met welke partners zal er worden samengewerkt?

Op welke manier zal de samenwerking met de DNA-databank vorm krijgen?

Hoe zal de bekendmaking van het afstammingscentrum worden aangepakt? Via welke kanalen zullen mensen met afstammingsvragen naar het centrum worden toegeleid?

Op welke manier wordt de laagdrempelige toegang gegarandeerd?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Opgroeien kende onlangs de vergunning voor het afstammingscentrum toe aan de vzw Kenniscentrum Pleegzorg en de vergunning voor de DNA-databank aan het centrum menselijke erfelijkheid (CME) van het UZ Leuven.

De effectieve opstart van het afstammingscentrum wordt volop voorbereid en zal gefaseerd gebeuren, te beginnen met de opdracht 'informer en sensibiliseren' vanaf 1 december 2020.

De vzw Kenniscentrum Pleegzorg voorziet dat het afstammingscentrum begin 2021 volledig operationeel zal zijn.

Het is nog niet duidelijk wat de fysieke locatie van het afstammingscentrum zal worden. In de lopende zoektocht staat een laagdrempelige toegang voor gebruikers voorop. De doelgroepen – geadopteerden, donorkinderen – worden nauw betrokken bij de uitwerking van het centrum en zullen dit ook mee bewaken.

Er is nog geen zicht op de internationale partners waarmee in de praktijk zal worden samengewerkt.

De samenwerking met het centrum menselijke erfelijkheid zal nog concreet vorm krijgen.

Er is op dit ogenblik nog geen zicht op hoe het afstammingscentrum zijn gefaseerde opstart en zijn werking zelf zal bekendmaken. De aanvraag tot erkenning van de vzw Kenniscentrum Pleegzorg werd mee opgemaakt door vertegenwoordigers van

verschillende doelgroepen. Hun visie en ervaringen zouden moeten bijdragen tot een heldere communicatie naar de gebruikers.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Wat ik van belang vind, is dat u zegt dat de doelgroepen betrokken werden en nog zullen worden bij de verdere uitwerking, en dat er absoluut rekening gehouden zal worden met de laagdrempeligheid. Mensen moeten immers gemakkelijk toegang kunnen vinden tot dat afstammingscentrum. We hebben tijdens die hoorzittingen heel schrijnende verhalen gehoord van mensen die vragen hebben over hun afstamming en die ook echt begeleiding nodig hebben bij hun zoektocht en die antwoorden willen op hun vragen. Het is belangrijk dat ze erover worden geïnformeerd dat het afstammingscentrum vanaf 1 december bestaat en dat ze zich daar kunnen informeren en dat ze ook DNA kunnen afstaan voor een eventuele matching in de DNA-databank. Ik denk dat dat uitermate belangrijk is. Ik ben dus zeer tevreden dat u zegt dat die doelgroepen daar ook bij betrokken zijn.

Er is nog niet geweten waar het centrum fysiek gehuisvest zal worden, dat zullen we wellicht nog wel vernemen. Hoe dan ook is het belangrijk dat mensen er heel gemakkelijk hun weg naartoe vinden. Het zal wellicht maar op één plek zijn en dan moeten mensen uit heel Vlaanderen er toegang toe krijgen, dus moeten we daar ook andere wegen voor zoeken. Maar als die doelgroepen erbij betrokken zijn, ben ik zeker dat daar sterk werk van wordt gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, wij zijn ook verheugd en opgelucht in feite dat er nu duidelijk beweging is in het dossier. Ook ik persoonlijk heb al jaren geleden in het federale parlement opgeroepen tot het afschaffen van de anonimiteit van donoren en dus in feite tot het recht op het weten van de afkomst, voor alle personen. Wij zijn heel tevreden dat er nu duidelijk vooruitgang komt inzake het oprichten van de databank en het afstammingscentrum.

Een bijkomende vraag: ze hebben heel wat werk en de jaarlijkse basissubsidie zal 300.000 euro bedragen voor personeels- en werkingsmiddelen. Er zou echter geen clause opgenomen zijn in geval van onderfinanciering. Gaat dat dan toch geregeld worden in het financiële verslag dat door Opgroeien wordt opgesteld, aangezien we daar toch rekening mee moeten houden?

Verder wil onze fractie ook oproepen tot nauwe samenwerking met onder andere de adoptiediensten. Het Steunpunt Adoptie heeft nu een nieuwe website, a-Search.be. Het is belangrijk dat er daar één aanspreekpunt blijft voor alle personen die problemen hebben met hun afstamming en zich daar vragen over stellen, van welke aard ook, van zeer kleine vragen tot zelfs vragen om ontmoetingen. Vandaar dus de oproep tot nauwe samenwerking en het zorgen voor één aanspreekpunt.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wij zullen, zoals gezegd, daar verder werk van maken. Ik heb dit op de ministerraad gebracht en dit wordt nu verder geconcretiseerd en geoperationaliseerd. We zijn uiteraard beschikbaar om jullie daar ook verder van op de hoogte te houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de personeelstekorten in de woonzorgcentra – 3214 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Beste minister, de woonzorgcentra kreunen al heel lang onder personeelstekorten.

Uit de werkbaarheidsmonitor van eind 2019 – dat was dus voor de coronacrisis begon – bleek al dat de werkdruk, de emotionele belasting en de psychische vermoeidheid enorm gestegen waren ten opzichte van enkele jaren terug. Eind 2019 gaven vier op de tien van de werknemers aan dat de situatie, al dan niet acuut, problematisch was.

Er is opnieuw een barometer geweest in mei, van De ZorgSamen, en die heeft die tendens ook bevestigd. Meer dan de helft van het personeel geeft aan dat ze onder druk staan, dat ze vermoeid zijn, dat ze hyperalert zijn, en vier op de tien rapporteren een slaapttekort. Ik wil toch even stilstaan bij die cijfers. Vier op de tien van de mensen hebben een slaapttekort, meer dan de helft zegt dat ze onder druk staan, dat ze vermoeid en hyperalert zijn. Dat moet ons heel erg ongerust maken en ons nopen tot snelle, dringende maatregelen.

Tijdens de crisis is duidelijk geworden dat er een heel grote impact is van die structurele onderfinanciering van de zorgsector. Maar ook tijdens de hittegolf in augustus was er een serieuze oversterfte in de woonzorgcentra. Je zou eigenlijk denken dat na een serieuze oversterfte tijdens de coronacrisis de oversterfte minder zou zijn in een volgende hittegolf, maar ook daar zagen we een serieuze oversterfte in de woonzorgcentra van meer dan vijfhonderd mensen.

Ik wil daar toch ook eventjes bij stilstaan. Mensen sterven niet gewoon omdat het warm is, mensen sterven omdat het niet mogelijk was om er voldoende op toe te zien dat ze enerzijds voldoende water kregen en voldoende verzorging kregen, en anderzijds omdat er onvoldoende mogelijkheid was tot toezicht. De voornaamste redenen waarom mensen sterven van hitte zijn bijvoorbeeld urineweginfecties die verergeren, ook doorligwonden die verergeren. Er is op dat ogenblik veel meer personeel nodig om de zorg te voorzien voor de bewoners, maar die is er op dat moment niet. Daarnaast hebben we natuurlijk de vereenzaming die het in die periode enorm moeilijk gemaakt heeft. Dat ligt voor de duidelijkheid niet aan het personeel, dat ligt aan die personeelstekorten.

Het personeel van de woonzorgcentra zegt eigenlijk allemaal hetzelfde: 'Wij draaien al overuren, maar we zijn simpelweg gewoon met te weinig voor al de zorg, en we kunnen de bewoners niet de zorg geven die ze nodig hebben. Wij kunnen niet toveren.' Ik heb een heel diep respect voor de mensen die in de woonzorgcentra werken, vaak met heel veel doorzettingsvermogen, met heel veel kracht. Maar die mensen geven nu ook aan dat ze eigenlijk geen verlof durven op te nemen, want er is te weinig personeel. Er is nu geen marge. Ze willen de bewoners nu niet in de steek laten.

Verschillende woonzorgcentra hebben de afgelopen weken en maanden gerekend op de steun van studenten en van vakantiewerkers, van interims, maar die studenten en vakantiewerkers vallen eind september weg. Dat maakt dat er opnieuw een personeelstekort zal ontstaan of dat er meer druk komt op het personeel dat er is.

Bovendien staan we opnieuw voor een mogelijke toename van het coronavirus. We moeten er absoluut alles aan doen om te vermijden dat er opnieuw een crisis komt in de woonzorgcentra, maar ook dat personeel is natuurlijk deel van onze samenleving en is vatbaar voor het virus, waardoor er een mogelijkheid is dat er meer personeel gaat uitvallen, naast infecties in woonzorgcentra die ook zorgen voor meer werkdruk.

Begin juli maakte u 20 miljoen euro vrij om extra personeel te kunnen voorzien voor bewoners met zware zorgnoden, om zo de werkdruk te verlagen. Er zouden dan uitgerekend zo'n 340 werknemers extra in dienst genomen kunnen worden.

Ik heb dus een aantal vragen over die personeelstekorten.

Hoeveel werknemers zijn er nu concreet in dienst genomen met die bijkomende middelen van 20 miljoen euro dit jaar?

Hoeveel openstaande vacatures zijn er momenteel al voor zorgpersoneel in woonzorgcentra, voor enerzijds verpleegkundigen, ook voor zorgkundigen? Maar zijn er ook openstaande vacatures voor animatiepersoneel, voor ergotherapie in de woonzorgcentra?

Naar welke bezettingsgraad streeft u te evolueren tijdens uw ambtstermijn? Hebt u daar een doel voor ogen?

Er zou ingezet worden op de omscholing van werkzoekenden tot zorgkundigen en verpleegkundigen. We zouden daar snel mee aan de slag gaan. Dat is in een vorige commissievergadering ook al aan bod gekomen. Ik geloof dat collega Schryvers toen ook een vraag gesteld had. Hoeveel werkzoekenden zijn er concreet aan de slag gegaan voor die omscholingen? Als ze meer personeel willen inzetten in de woonzorgcentra, moeten ze er ook zijn. Als ik het juist heb, zal een omscholing van een zorgkundige ongeveer een jaar duren. Het zou dus goed zijn mochten er nu, bijvoorbeeld in september, meer mensen dan normaal begonnen zijn aan omscholingen.

Welke maatregelen zult u nemen om het personeelstekort dit jaar op te vangen, in afwachting van het sociaal akkoord dat vanaf 2021 in uitvoering zal gaan? Er zijn verschillende signalen geweest dat heel wat zorgpersoneel overweegt uit de sector te stappen. Heeft die trend zich doorgetrokken? Hebt u daar cijfers over? Hoeveel zorgwerknemers zijn de afgelopen maanden uit de sector gestapt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, het gaat niet over 2 miljoen, maar over 20,5 miljoen waar u aan refereert. Hierdoor werd aan 2721 woongelegenheden een bijkomende erkenning toegekend. Daarmee worden extra zorgmedewerkers aangeworven voor de zwaarst zorgbehoevenden. Tegenover deze extra bijkomende erkenningen staan zo'n 340 extra personeelsleden.

De bijkomende erkenningen kunnen worden ingezet vanaf 1 oktober 2020. Het agentschap heeft momenteel nog geen zicht op de tewerkstellingsuitbreiding vanaf 1 oktober of later. Voorzieningen delen jaarlijks voor 30 september hun personeelsgegevens mee aan het agentschap voor een referentieperiode die liep van 1 juli in het voorgaande jaar tot 30 juni van het jaar in kwestie.

Er waren de afgelopen 12 maanden 17.934 openstaande vacatures voor verpleegkundigen en verzorgenden of zorgkundigen in Vlaanderen. Dit zijn 15 procent minder vacatures dan het jaar voordien. Er zijn wel wat regionale verschillen: terwijl in de provincie Antwerpen het aantal vacatures met 21 procent stijgt, daalt

het aantal openstaande vacatures voor deze beroepsgroepen in alle andere provincies.

Op 8 september 2020 – dat is natuurlijk een momentopname – waren er volgens de zoeksite van de VDAB 224 vacatures voor zorgkundigen en 385 vacatures voor verpleegkundigen in de woonzorgcentra in Vlaanderen.

Indien u met bezettingsgraad verwijst naar het invullen van de openstaande vacatures, dan kan ik daarop antwoorden dat ik alles in het werk zal stellen om de vacatures maximaal in te vullen. Hiervoor zijn we afhankelijk van verschillende initiatieven, evoluties en uiteraard de instroom. Inzake dat laatste streven we ernaar om een zorgjob zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

In het proefproject dat werd opgezet samen met Randstad, in het kader van het Actieplan 4.0 'Werk maken van werk' in zorg en welzijn, zijn twintig kandidaten aan de opleiding verpleegkunde bezig. Zij hebben, afhankelijk van hun instapdatum, het eerste jaar of het eerste trimester afgelegd. Alle kandidaten waren geslaagd voor de afgelegde examens. Deze groep bestaat uit zijinstromers die de overstap maken vanuit een andere sector.

Het aantal werkzoekenden die ingeschreven zijn met een contract via de VDAB voor de opleidingen verpleegkunde en zorgkunde is volgens een mondelinge rapportering van een medewerker van de VDAB gestegen, maar de exacte aantallen zijn nog niet gekend.

In project 600 – omscholing voor medewerkers die actief zijn in paritair comité 330 via het Intersectoraal Fonds voor de Gezondheidsdiensten – is het aantal kandidaten verdubbeld tot vierhonderd. Dat is een cijfer voor heel België. Ook de inschrijvingen voor de kandidaten uit de openbare diensten zijn gestegen, maar de precieze cijfers hebben we daar nog niet van.

Momenteel wordt ook gewerkt aan een project binnen het Intersectoraal Fonds voor de Gezondheidsdiensten om zijinstromers uit andere sectoren een traject aan te bieden waarbij de zijinstromer onmiddellijk een contract krijgt bij een werkgever en dus een loon ontvangt tijdens de omscholing tot zorgkundige of verpleegkundige, hoger beroepsonderwijs (hbo) 5 of bachelor. De planning is dat dit project start in februari 2021.

2020 staat geboekstaafd als het jaar dat bepaald werd door COVID-19. Met de maatregelen die de Vlaamse Regering nam op 24 april 2020 werd voorzien in de mogelijkheid tot het inschakelen van zelfstandig thuisverpleegkundigen, thuisverpleegkundigen in dienstverband bij een dienst voor thuisverpleging, ziekenhuisverpleegkundigen en interimverpleegkundigen. Met het besluit van 17 juli 2020 hebben we de mogelijkheden gecreëerd om de personeelsinzet op peil te houden en extra personeel in te zetten.

Dat hebben we verder uitgebreid door prestaties in verschillende personeelskwalificaties als gevolg van nieuwe aanwervingen, tijdelijke contractuitbreidingen, tewerkstellingen via een interimonderneming en door studentenarbeid te verlengen tot 30 september 2020. Dit komt in aanmerking voor een specifieke vergoeding, boven op de normale personeelsinzet. Ook medewerkers vanuit de gezinszorg kunnen in 2020 ingezet worden in woonzorgcentra met een personeelstekort.

In verband met uw laatste vraag is er nog geen informatie beschikbaar. Het instrument dat de uitstroom van werknemers in beeld brengt, is Dimona, dat onder de bevoegdheid valt van de federale overheid en inzonderheid van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Alle werkgevers moeten inderdaad onmiddellijk het begin en het einde van tewerkstelling digitaal via het Dimonasysteem aanmelden. Ik heb

mijn administratie de opdracht gegeven om bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid te informeren of die rijksdienst mij statistieken over de uitstroom van werknemers in de woonzorgcentra kan aanleveren vanaf 1 januari 2019.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Als ik 2 miljoen euro zei, dan heb ik me inderdaad vergist. Het moest uiteraard 20 miljoen euro zijn. Anders kun je daar geen 340 mensen mee tewerkstellen.

Minister, als u de uitgroei cijfers gaat monitoren, dan lijkt me dat een goed idee, want het gaat erom meer mensen op te leiden. Maar er zijn ook signalen dat veel mensen de sector verlaten. We moeten zien dat genoeg mensen in de sector blijven. Dan is het natuurlijk heel belangrijk dat er voor de arbeidsvoorwaarden die momenteel in het sociaal overleg worden bediscussieerd, serieuze stappen voorwaarts worden gezet. Ik ben zeer benieuwd hoeveel de Vlaamse overheid wil uittrekken om die situatie te verbeteren zodat de mensen effectief blijven werken en dat er meer mensen worden aangetrokken in de woonzorgcentra.

Minister, naast de cijfers die u mij geeft, vraag ik me af of u een probleem ziet in de personeelsbezetting van de woonzorgcentra voor de komende maanden. Die mensen lopen op hun tandvlees. Er is vandaag versterking nodig. U zegt dat er vanaf 1 oktober extra zorgkundigen en verpleegkundigen worden aangeworven, maar tegelijk zegt u dat er in september al een paar honderd vacatures openstonden. Als dat betekent dat er meer vacatures zullen openstaan zodat er mensen kunnen worden aangeworven, dan staan we niet verder want dan is er geen concrete versterking van de woonzorgcentra.

Bent u ook bereid om animatiepersoneel, ergotherapeuten en zorgondersteuners in de woonzorgcentra sneller aan te werven, waardoor er vandaag al snel een versterking kan zijn van de woonzorgcentra, naast de opdracht om meer zorgkundigen en verpleegkundigen aan te stellen? Er is dringend nood aan meer handen aan het bed, en dat al heel snel.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik heb verwezen naar drie maatregelen die we hebben genomen in april. We hebben daar in het parlement ook over gesproken. We hebben dat op 17 juni gedaan om toe te laten dat de mensen ook verlof zouden kunnen nemen. Op die manier was daar voldoende buffercapaciteit en personeel zodat degenen die vakantieachterstal hadden door corona eens even konden ademhalen. Dat loopt tot eind september en vanaf 1 oktober kantelen we ook die anderen in.

Dat zal uiteraard niet de laatste stap zijn. Ook dat heb ik in het parlement al gezegd. We zullen daar dus verder aan werken, zowel in kwantiteit als in kwaliteit voor wat het personeel in de woonzorgcentra betreft.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, kunt u antwoorden op de vraag of u bereid bent om ook meer animatiepersoneel, ergotherapeuten en zorgondersteuners aan te werven in de komende periode? Het probleem van de sector is dat ze wel meer vacatures kunnen hebben, maar ze moeten ook mensen kunnen aanwerven. Het probleem is dat er te weinig verpleegkundigen zijn, maar ook zorgkundigen in bepaalde regio's om mensen te kunnen helpen. Je kunt dan wel zeggen dat je meer vacatures gaat openstellen, maar je moet ze ook kunnen aanwerven.

Kunt u zeggen of u naast de zorg- en verpleegkundigen, ook meer gaat inzetten op meer zorgondersteuning, ergotherapie, animatiepersoneel in de woonzorgcentra? Daar hebt u niet op geantwoord.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele, u weet dat de minister niet meer kan of mag reageren. Op een fysieke vergadering zou ik dat nog toestaan, maar in deze videoconferentie moeten we ergens een lijn trekken.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ja, goed, ik maak me zorgen dat de ernst van de situatie toch niet helemaal doordringt.

De voorzitter: Dan stel ik voor dat u een nieuwe vraag om uitleg indient.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een vaccinatieprogramma tegen COVID-19 – 3228 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de verdeling van de vaccins tegen het coronavirus – 3282 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik zal mijn vraag om uitleg niet helemaal voorlezen. Iedereen heeft ze ontvangen en kan ze lezen. Ik wil wel enkele bijkomende vragen stellen bij de antwoorden die u vroeger al hebt gegeven. Over een mogelijk COVID-19-vaccin wordt er heel wat geschreven en gediscussieerd. Laten we hopen dat we volgend jaar allemaal kunnen uitkijken naar een vaccin.

Minister, in vorige antwoorden hebt u gezegd dat u een actieplan zou opmaken. Als het vaccin er is, moet het ook verspreid geraken. Is er al meer duidelijkheid over dat actieplan? Hebt u al krijtlijnen of strategieën? Idem dito voor de bijhorende sensibiliseringscampagne die u van plan was op te zetten als het vaccin er zal zijn. Dat zal ook nodig zijn om mensen te overtuigen dat het veilig is. De snelheid doet nu zeker de veiligheid niet teniet. Dat staat op verschillende wetenschappelijke fora te lezen.

De administrateur-generaal van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG), de heer De Cuyper, heeft een voorstel gedaan voor het aanstellen van een vaccinambassadeur. Hoe staat u daartegenover? Zou dat een idee zijn om op te nemen in het actieplan of staat u daar veeleer negatief tegenover? Hebt u al een beslissing genomen over de verdeelsleutels voor de regio's? Hoeveel vaccins zullen er voor Vlaanderen ter beschikking worden gesteld? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Gezien het gevorderde uur zal ik kort zijn en me aansluiten bij de vragen van mevrouw Sleurs. De prioritering zal heel belangrijk zijn als er in de lente van 2021 een eerste lading vaccins zal zijn. Dan is natuurlijk de vraag hoe we daarmee zullen omgaan. Zal er worden gewerkt met prioriteiten? Dat wordt ons toch aangeraden.

Minister, op welke manier wordt de strategie bepaald voor de verdeling van de beschikbare vaccins? Wie is daarbij betrokken? Op welke manier worden ethische afwegingen gemaakt? Moet het coronavaccin verplicht worden voor de hoogrisicogroepen zoals gezondheidswerkers, of zal dit optioneel zijn? Welke plaats zullen de woonzorgcentra en andere collectieve zorgvoorzieningen in de prioriteitenlijst krijgen? Zullen ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven voorrang krijgen op ouderen die nog thuis wonen? Welke sensibilisering zal er gebeuren?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voor de vaccinatie tegen het coronavirus dat COVID-19 veroorzaakt, zal zeker een communicatie- en sensibiliseringscampagne nodig zijn. Momenteel zijn de krijtlijnen hiervoor nog niet bepaald. Het staat wel buiten kijf dat er ook afspraken gemaakt moeten worden met de andere overheden, zowel federaal als met de andere gemeenschappen en gewesten. Het plan van aanpak is er nog niet, maar dat zal door de Vlaamse Vaccinatiekoepel worden voorbereid. Voor wie in de gezondheidssector werkt, kan dit in het verlengde liggen van de campagne 'Hou griep uit je team' of 'Hou corona uit je team'.

Ik vernam dat er nog deze maand een meeting van de Vlaamse Vaccinatiekoepel is gepland, waar deze aanpak voor het eerst ook aan bod zal komen.

Naast de aankoop van de nodige vaccins moet ook rekening worden gehouden met logistieke aspecten zoals beschikbaarheid van naalden en spuitten en ander materiaal, en organisatorische aspecten voor vaccinaties in groepen. Dat is des te meer zo omdat het wellicht zal gaan om flacons voor meerdere dosissen, zoals dit ook het geval was voor de pandemische griepvaccins elf jaar geleden.

Voorlopig kan ik nog geen verdere extra informatie geven over strategieën en krijtlijnen in het actieplan, omdat die nog niet zijn bepaald.

Op Europees vlak wordt voor een faire verdeling van de vaccins rekening gehouden met de bevolking per land, onafhankelijk van de bevolkingspiramide. Het lijkt me dan ook billijk om op een gelijkaardige manier de verdeling in België voor te stellen per regio. Dat wordt bekeken door een adviesgroep over COVID-19-vaccins die werd opgestart door het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten.

Hierin zijn ook de verschillende overheden vertegenwoordigd, naast wetenschappers van verschillende universiteiten en van Sciensano. Voor de Vlaamse Gemeenschap is er ook een arts van Zorg en Gezondheid bij betrokken.

Voor de prioriteiten en de volgorde voor de vaccinaties zal ik me baseren op het advies van de Hoge Gezondheidsraad (HGR) en van de Vlaamse Vaccinatiekoepel voor de implementatie ervan. Het lijkt me ook logisch dat hierover de nodige afspraken gemaakt worden tussen de verschillende overheden, wellicht op een interministeriële conferentie Volksgezondheid.

We moeten hopen dat er voldoende vaccins zullen kunnen worden verkregen, al zal dit wellicht niet in de eerste maanden of in het eerste jaar zijn. Voorlopig is er nog maar voor een vaccin wat duidelijkheid over wat de mogelijkheden in het begin kunnen zijn. Maar na verloop van tijd zullen er wellicht meer types vaccins zijn. Mogelijk kunnen verschillende vaccins ook een verschillende effectiviteit hebben bij verschillende doelgroepen, naargelang leeftijd, gezondheid en bijkomende risicofactoren.

Ethische aspecten kunnen vooral belangrijk zijn bij het vastleggen van de volgorde waarin bepaalde doelgroepen gevaccineerd zullen kunnen worden. Hierbij zal uiteraard met risico's van de te vaccineren doelgroepen rekening worden gehouden,

maar ook met de garantie voor de continuïteit van de dienstverlening, zeker in de zorgsector.

Of er effectief een vaccinatieambassadeur zal komen, is nog niet beslist. Een dergelijke beslissing maakt deel uit van de afwegingen voor de nog te kiezen strategie. Wat inspiratie betreft, is het mogelijk eerder andersom dan wat u stelt: dat de voorbereiding van het actieplan tegen vaccinatietwijfel als inspiratie kan dienen voor een eventuele vaccinatieambassadeur.

In Vlaanderen opteren we normaal gesproken niet voor verplichte vaccinaties. Het spreekt voor zich dat het heel belangrijk is dat gezondheidswerkers zich laten vaccineren om zo de nodige zorg te kunnen garanderen. Naar deze groep toe kan een campagne in het verlengde van de griepvaccinatiecampagne zeker gevoerd worden. Ik verwees er al naar: 'Hou griep uit je team' of 'Hou corona uit je team'.

Dan kom ik tot de laatste vraag. Voor de implementatie van deze vaccinatie en de prioriteiten zal ik zeker het advies van de Vlaamse Vaccinatiekoepel vragen. Ik vernam dat er deze maand een eerste meeting is gepland.

Bij het advies over vaccinatie tegen het coronavirus maakt de Hoge Gezondheidsraad tot nu toe geen extra prioriteit van bewoners in collectiviteiten, in tegenstelling tot het advies over vaccinatie tegen de seizoensgriep. Mogelijk hebben residenten in woonzorgcentra (WZC) meer onderliggende extra chronische pathologieën dan anderen van dezelfde leeftijd die nog thuis wonen. Dat moeten we nog afwachten.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad geen gemakkelijke materie. Ook in dezen zijn we zeer afhankelijk van de federale overheid. Maar ik zou toch willen oproepen om daar zeer stipt op toe te zien en de vinger goed aan de pols te houden. Ik heb alle vertrouwen in de Vlaamse Vaccinatiekoepel, ik heb daar zelf ook nog deel van uitgemaakt. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat de mensen die daar nu in zetelen, dit zeker naar behoren zullen doen.

Ik denk dat het ook belangrijk zal zijn om duidelijk te communiceren. Er zullen duidelijke keuzes moeten worden gemaakt, ook ethische keuzes, ook over hoe de verdeling moet gebeuren. Houd dus goed de vinger aan de pols bij alle beslissingen die ook op federaal niveau gebeuren. Ten tweede: eens het zover is, laat ons duidelijk communiceren waarom bepaalde beslissingen zijn genomen en waarom bepaalde vaccins wel of niet werden weerhouden, en waarom bepaalde doelgroepen wel worden gevaccineerd en andere niet.

Het is een oproep die ik nu al wil doen, zodat daar in de aanloop naar dat hele plan rekening mee kan worden gehouden. Ik kijk natuurlijk uit naar de uitrol van een goed, degelijk plan hier in Vlaanderen, voor onze Vlaamse bevolking.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik kan mij daar alleen maar bij aansluiten. We kijken uit naar dat plan, en daar hoort een goede communicatie bij. Goede sensibilisering en een goede campagne zullen heel belangrijk zijn. En zoals al werd gezegd, zullen de adviezen van onder andere de Vlaamse Vaccinatiekoepel heel belangrijk zijn. We kijken dus uit naar de volgende stappen in dit verhaal.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik begrijp dat er een zekere debatfiche is opgesteld, waarbij we alles wat federaal is vandaag heel erg gaan benadrukken.

Maar als het zo vaak gebeurt, begint het natuurlijk wat op overshooting te lijken. Dan is de inhoud er een beetje af. Voor de rest hebben we het hier al gehad over de manier waarop het vaccin wordt uitgerold, en over de prioritering. Dat zijn heel belangrijke onderwerpen. Dat zal zonder twijfel nog gebeuren.

Ik wilde daar nog een punt bij aanstippen, minister. Want er is een groep die altijd over het hoofd lijkt te worden gezien. Er is een groep van mensen die hetzij essentiële werkers in hun directe omgeving of gezin hebben, hetzij kinderen die naar school moeten gaan en die wel een zware onderliggende aandoening hebben. Op dit moment worden mensen onder de 45 jaar met een zware onderliggende aandoening niet in bepaalde geprioriteerde groepen meegenomen. En ik kan mij heel goed voorstellen dat die niet in het advies worden meegenomen, omdat dat een gezondheidsadvies is.

Maar transversaal gezien is er daar toch een probleem. Want voor die mensen wordt er in het onderwijs eigenlijk geen echt duurzame oplossing gegeven. Daar wordt gewoon gezegd dat die kinderen zo nodig thuis kunnen blijven. Dan krijgen ze Bednet. Maar het is geen doen om je kind zo lang afwezig te houden.

De andere oplossing is het maanden- of zelfs jarenlang apart houden van jonge kinderen, letterlijk. Kinderen die naar het kleuteronderwijs gaan, kinderen die in het lager onderwijs beginnen. Mensen onder de 45 jaar hebben kinderen van die leeftijd. En die zitten de facto apart van de rest van hun gezin. Ik wil daar even de aandacht op vestigen. Ik begrijp natuurlijk dat elke groep zichzelf wil prioriteren, en dat is begrijpelijk vanuit het standpunt van de gebruikers. Maar ook van buitenaf lijkt dit mij een groep waar we naar moeten kijken, en waarvoor er een transversale oplossing moet worden gevonden met uw collega van Onderwijs. Want die groep van mensen werd al aangekaart in het onderwijs, en daar werd eigenlijk geen duurzame oplossing voor gevonden. Nu dreigen ze ook met het vaccin overgeslagen te worden. We dreigen daar in stilte toch menselijke drama's te veroorzaken. Dat wil ik jullie toch meegeven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik was eigenlijk niet van plan om tussen te komen, omdat collega Sleurs heel duidelijk de nodige zaken heeft gezegd in verband met prioritering. Nu, collega Groothedde, ik wil toch een paar zaken aanhalen.

Ten eerste kunnen alle volksvertegenwoordigers hier aanwezig nu bepaalde prioriteitengroepen naar voren beginnen te schuiven. Dat zouden we kunnen doen. Maar ik denk dat dat niet wijs is, collega Groothedde. Zoals collega Sleurs en collega De Rudder hebben aangegeven, denk ik dat wij als volksvertegenwoordigers inderdaad het plan dat gaat komen, moeten afwachten. Daar zal alles inzitten. Er moet goed worden gecommuniceerd.

Ten tweede spreekt u over het federale niveau. Mevrouw Groothedde, het federale niveau heeft nu een belangrijke rol in die vaccins, dat zal daar bepalend in zijn. Dat geeft collega Sleurs ook aan. Ik hoop dat u er als Vlaams volksvertegenwoordiger mee akkoord bent dat we ervoor moeten zorgen dat er in Vlaanderen voldoende vaccins zijn.

Als bepaalde prioriteitsgroepen meer aanwezig zijn in Vlaanderen dan in Wallonië, dan hoop ik dat u dat steunt, mevrouw Groothedde. Als u het er niet mee eens bent, schakel dan uw camera in. Dan kunnen we uw hoofd neen zien schudden, als u het puur op basis van de bevolking wilt regelen. Maar ik neem aan dat u dat niet zult doen.

Minister, ik wil nog op iets terugkomen. U sprak over de continuïteit van dienstverlening. Ik wil me daarbij aansluiten bij collega Sleurs. Ook dat gaan we goed

moeten definiëren: wat is dat dan, en over welke sectoren gaat dat? Maar ik denk dat daar nog verder debat voor nodig is. Alvast bedankt.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik heb daar weinig aan toe te voegen. In de voorbereiding daarvan zullen we nog wel een paar keer spreken over hoe de verdere implementatie van die vaccinatiestrategie zal gebeuren, ook in de commissie.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Ik ga het kort houden. Ik vind het jammer dat de discussie verزند is in zozegde aanvallen op het federale niveau. Het gaat mij daar niet over. Het gaat mij erover dat we goed doen voor de bevolking, en dat het vaccin een belangrijk gegeven zal zijn om deze crisis te overleven. Daarover gaat het mij. Dat het federale niveau daarin een belangrijke partner is, dat is duidelijk. Vandaar ook mijn oproep: het vaccinatiebeleid zal een heel belangrijk beleid zijn om te kunnen normaliseren, om naar een normaal leven te kunnen gaan. En dat vraagt heel veel aandacht, ook in deze commissie.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Ik ben het volledig eens met collega Sleurs.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de administratieve voorwaarden bij de gerichte versterking van kwetsbare huishoudens – 3235 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitwisseling van gegevens van het groeipakket aan steden en gemeenten om gezinnen in armoede op te sporen – 3281 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Het zijn inderdaad gekoppelde vragen om uitleg, maar inhoudelijk verschillen ze wel een beetje, denk ik.

Ten gevolge van de maatregelen die werden genomen in het kader van de indamming van de verspreiding van het coronavirus werden heel wat mensen geconfronteerd met een inkomensverlies. Daarnaast waren er heel wat mensen die geen beroep konden doen op tijdelijke werkloosheid en daarbij moesten terugvallen op een leefloon of inkomensvervangende uitkering.

Het Corona Onderzoeksconsortium voor Inkomensverdeling en Sociale Effecten (COVIVAT), ging de financiële impact na van de coronamaatregelen op verschillende huishoudens en de effecten van COVID-19 op de dienstverlening van de OCMW's en lokale besturen. Ze stelden onder meer vast dat alleenstaande ouders in de tijdelijke werkloosheid geen financiële marge hebben en in de problemen kwamen om essentiële uitgaven te doen, zoals voor wonen, verzorgingsproducten en voeding.

Bijkomende maatregelen drongen zich op en in het kader daarvan nam het Vlaams Parlement dan ook op 20 mei 2020 een resolutie aan ter versterking van de meest

kwetsbare huishoudens. Het Vlaams Parlement vroeg de regering daarbij om op korte termijn in de nodige budgetten te voorzien en maatregelen te nemen om kwetsbare huishoudens te ondersteunen.

Het ging meer bepaald om het doorvoeren van een wijziging aan de regeling van de sociale toeslag in het groeipakket. Daar hebben we het heel uitgebreid over gehad.

Er was ook de vraag om eenmalig een consumptiebudget toe te kennen aan bepaalde doelgroepen, en om de lokale besturen beperkt in de tijd financieel te versterken in functie van lokale armoedebestrijding.

Vooral bij de implementatie schijnt er zich een probleem voor te doen. Het Belang van Limburg berichtte op 7 september dat lokale besturen, en OCMW's in het bijzonder, een grote en tijdrovende administratieve last ondervinden bij de besteding van de extra middelen die hen naar aanleiding van de coronacrisis zijn toegekend. Aanvullend moet men – ook al is het einde van de tunnel nog niet direct in zicht – alle toegekende middelen die niet zijn opgebruikt, weer overmaken aan de overheid die ze heeft uitgekeerd. Het probleem dat in het Belang van Limburg werd aangekaart, situeert zich weliswaar bij de collega's van de federale overheid maar vormt wel de aanleiding voor deze vraag omtrent de Vlaamse situatie.

Minister, hebt u weet van een gelijkaardige administratieve situatie voor middelen die toegekend werden door de Vlaamse overheid – in het bijzonder middelen die in het kader van de resolutie van het Vlaams Parlement werden toegekend?

Welke administratieve voorwaarden heeft Vlaanderen daarbij opgelegd bij de besteding van deze uitzonderlijke middelen? Verschillen die van de federale voorwaarden en houdt de Vlaamse overheid daarbij ook de mogelijkheid open om middelen die niet voor een bepaalde termijn besteed zijn, terug te vorderen?

Minister, hoe evalueert u de algemene implementatie van de resolutie van 20 mei 2020?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): De Vlaamse Regering heeft in het kader van de coronacrisis een budget van 45 miljoen euro uitgetrokken om de meest kwetsbare gezinnen te ondersteunen. Dat is uiteraard zeer goed. Steden en gemeenten hebben een deel van dit budget ontvangen voor de lokale armoede-initiatieven. Heel wat steden en gemeenten botsten aan tegen het feit dat ze niet over genoeg gegevens beschikten om de echt kwetsbare gezinnen te kunnen bereiken.

Het is dan ook heel goed dat het agentschap Opgroeien en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket (VUTG) hebben onderzocht hoe de gegevens over kwetsbare gezinnen veilig kunnen worden uitgewisseld met de lokale besturen. Enkel op die manier kunnen ook lokale besturen echt aan de slag. Zij kunnen blijkbaar op twee verschillende manieren een beroep doen op het agentschap Opgroeien en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket om kwetsbare gezinnen in hun stad te bereiken. Ofwel vragen ze zelf de gegevens op, ofwel contacteert het agentschap zelf de kwetsbare gezinnen met het aanbod vanuit de gemeente. Persoonlijk lijkt het mij een goede zaak mochten steden en gemeenten dus inderdaad zelf over die gegevens kunnen beschikken, aangezien zij toch het dichtst bij de mensen staan en in het Vlaamse regeerakkoord de regierol voor armoedebestrijding bij de lokale besturen is gelegd.

Minister, vandaar mijn volgende vragen. Op welke termijn zullen steden en gemeenten over die gegevens kunnen beschikken, en op welke manier zullen die worden aangereikt? Zullen steden en gemeenten in de toekomst ook toegang

krijgen tot de lijst van de gezinnen uit de kansarmoederegistratie bij Kind en Gezin? We merken immers toch dat dat ook in de toekomst een meerwaarde zal zijn voor steden en gemeenten.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, voor de financiële versterking van de lokale besturen voor armoedebestrijding is er geen aanvraagprocedure, maar werden de middelen reeds voor het zomerreces gestort op de rekening van de lokale besturen. Hier zijn geen specifieke voorwaarden aan verbonden. Inzake het consumptiebudget kunnen we meegeven dat er wordt gewerkt met een aanvraagprocedure. Lokale besturen die die middelen aanvragen, hebben al een berekening gemaakt van wat ze nodig hebben. De kans op niet-bestede overschotten is in dat geval kleiner.

Voor het consumptiebudget werden de administratieve voorwaarden vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 tot toekenning van een specifieke subsidie aan de Vlaamse gemeentebesturen, OCMW's en de Vlaamse Gemeenschapscommissie ter ondersteuning van het consumptiebudget voor kwetsbare groepen. In artikel 8 van dat besluit staat dat het Agentschap Binnenlands Bestuur de subsidie zal verminderen of terugvorderen als de lokale besturen de bepalingen van het besluit niet naleven of als uit de financiële verantwoording die de lokale besturen volgend jaar of het jaar erna inzenden, blijkt dat de subsidie die werd toegekend, groter is dan de gemaakte kosten. Het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) is betrokken om de afbakening van die kwetsbare groepen te beoordelen.

Voor de financiële versterking van de lokale besturen voor armoedebestrijding zijn er geen specifieke voorwaarden opgelegd. De drie Vlaamse maatregelen verschillen van de federale, zowel qua scope als qua manier van toekenning. Het is dus logisch dat ook de voorwaarden voor de lokale besturen en de verantwoording anders zijn.

Over de financiële versterking van de lokale besturen voor armoedebestrijding en het consumptiebudget is het nog te vroeg om uitspraken te doen. Daarvoor is het wachten tot we meer zicht hebben op de concrete besteding op het terrein door de lokale besturen. Collega Somers en het Agentschap Binnenlands Bestuur volgen dit op. Er is met betrekking tot deze maatregelen ook voorafgaandelijk overleg geweest met Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSJ).

De bezorgdheden die vorige week nog werden geuit, hadden ook geen betrekking op de Vlaamse maatregelen. Wat de COVID-19-toeslag betreft, is de technische implementatie van de maatregel goed doorlopen. Het Agentschap Uitbetaling Groeipakket en de uitbetalers hebben op zeer korte termijn de eerste aanvragen verwerkt en uitbetaald. De nodige IT-aanpassingen werden doorgevoerd en de nodige procedures opgezet om dit proces zo vlot mogelijk te kunnen laten verlopen. Ik wil zowel het agentschap als de uitbetalers in dezen bedanken voor hun betrokkenheid en de snelheid waarmee ze gehoor hebben gegeven aan de oproep om deze toeslag zo snel mogelijk bij de gezinnen te kunnen brengen. Ik verwijs ook naar mijn antwoord op de vragen om uitleg over deze toeslag.

Het aanbod vanuit het agentschap Opgroeien bestaat uit het eenmalig overmaken aan de lokale besturen van een lijst met persoonsgegevens inzake de sociale toeslag uit het groeipakket, en dat kan op korte termijn. Lokale besturen kunnen hieromtrent momenteel reeds contact opnemen met het agentschap Opgroeien. Geïnteresseerde lokale besturen maken via versleutelde elektronische communicatie een lijst over aan het agentschap Opgroeien met vermelding van alle kinderen van 0 tot 25 jaar gedomicilieerd in hun gemeente. Aansluitend bezorgt

het agentschap Opgroeien via versleutelde elektronische communicatie een lijst met de kinderen die recht hebben op de sociale toeslag uit het groeipakket.

Na het ontvangen van de gegevens kan het lokaal bestuur een financiële tegemoetkoming toekennen aan de gezinnen met een kind dat recht heeft op een sociale toeslag. Dat is momenteel een eenmalig aanbod in het kader van de COVID-19-maatregelen, maar er wordt gewerkt aan een meer structurele uitwisseling van de gegevens. Daarnaast is het de bedoeling dat het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid (VUTG) op vraag van lokale besturen informatie verspreidt naar gezinnen.

De vraag van lokale besturen om toegang te krijgen tot de lijst van gezinnen uit de kansarmoederegistratie door de lokale teams van Kind en Gezin is eerder ook al aan bod gekomen. Ik heb dit door het agentschap Opgroeien laten onderzoeken, ook wat de verenigbaarheid met de privacyregels betreft. Daaruit is gebleken dat lijsten van kinderen geboren in een kansarm gezin niet zomaar kunnen worden overgemaakt aan een lokaal bestuur. De kansarmoederegistratie gebeurt in het kader van de individuele ondersteuning van gezinnen en wordt genoteerd in het individuele dossier van elk kind binnen een individuele hulpverleningscontext. Het zijn vertrouwelijke gegevens, die onderworpen zijn aan het beroepsgeheim luidens artikel 458 en volgende van het Strafwetboek. Enkel binnen heel strikte voorwaarden kunnen ze worden gedeeld met andere hulpverleners. Die voorwaarden zijn de volgende. De personen die betrokken zijn bij de informatie-uitwisseling, moeten gebonden zijn door het beroepsgeheim. De informatie moet ook worden uitgewisseld binnen dezelfde hulpverleningscontext. Dat wil zeggen dat alle geheimplichtigen betrokken moeten zijn bij de hulpverlening aan de cliënt en moeten optreden met dezelfde finaliteit. De informatie-uitwisseling moet gebeuren in het belang van de cliënt. Verder moet de cliënt op de hoogte zijn van de informatie-uitwisseling en daarmee instemmen. Informatie kan slechts worden gedeeld indien de cliënt kennis heeft van het feit dat er bepaalde informatie met bepaalde hulpverleners wordt gedeeld. Het is belangrijk dat de cliënt op de hoogte is van de werkwijze die wordt gehanteerd door een organisatie of voorziening, van welke personen betrokken zijn bij overlegmomenten, van welke informatie wordt gedeeld. Het is bovendien wenselijk om de cliënt, in de mate van het mogelijke, te betrekken bij de informatie-uitwisseling. De cliënt moet de mogelijkheid hebben om zich tegen deze gegevensuitwisseling te verzetten of kunnen aangeven dat bepaalde informatie niet mag worden gedeeld met bepaalde personen.

Om een optimale ondersteuning van en hulpverlening aan gezinnen mogelijk te maken, kunnen op lokaal niveau heldere samenwerkingsafspraken worden gemaakt tussen de aan het beroepsgeheim onderworpen partners van de Huizen van het Kind, waaronder ook de lokale teams van Kind en Gezin van het agentschap Opgroeien en het OCMW. In functie daarvan is een model van samenwerkingsafspraken in ontwikkeling.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik wil wel meegeven dat ik niks heb tegen de controlefunctie die Zorg en Gezondheid en het Agentschap Binnenlands Bestuur in dezen hebben. Er moet natuurlijk worden gecontroleerd dat die overheidsmiddelen correct worden gespendeerd. Dat budget voor armoedebestrijding is inderdaad voor 15 juli gestort aan de lokale besturen, maar dat consumptiebudget kan worden teruggevorderd om bepaalde redenen, als iets niet in orde is. U hebt artikel 8 vermeld, maar u zegt niet dat de termijn ook een van die redenen is. Als de lokale overheid dus die middelen van dat consumptiebudget niet heeft gespendeerd tegen het einde van het jaar, dan wordt dat niet teruggevorderd. Heb ik dat goed begrepen? Het is immers heel wat, natuurlijk. Er zijn niet alleen budgetten van Vlaanderen, maar ook van de federale overheid naar

de OCMW's gekomen, wat natuurlijk heel goed nieuws is. Voor de OCMW's geeft dat toch heel wat administratieve rompslomp, heel wat werk om dat allemaal op relatief korte termijn in orde te krijgen. Ik ga er dus van uit dat daar wat tijd over gaat. Het is niet zo dat, als het geld dat op het einde van het jaar niet is gespendeerd, dat ook niet nodig zal zijn. Dat is in januari en in februari ook nog nodig. Ik wil dus zeker van u weten dat dat niet zal worden teruggevorderd als dat niet is gespendeerd tegen het einde van het jaar, zoals dat bij de collega's van de federale overheid wél het geval is.

Het gaat inderdaad over een budget van 45 miljoen euro voor de uitvoering van die resolutie. Wat als er geld wordt teruggevorderd? Wat gebeurt er met dat geld dat misschien terugkomt? Gaat dat opnieuw naar de lokale besturen? Gaat dat op een andere manier naar kwetsbare gezinnen?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Het is natuurlijk een goede zaak dat lokale besturen daar meer inzage in hebben, waarbij er uiteraard de nodige privacy- en GDPR-regels (General Data Protection Regulation) moeten zijn. Als ik het goed heb gehoord, zijn er samenwerkingsafspraken in de maak en wordt daar ook nog verder gevolg aan gegeven. Ik spreek voor mijn eigen gemeente, maar ook voor andere lokale besturen, als ik zeg dat we botsen op het feit dat we kwetsbare gezinnen wel willen helpen, maar ook aan gegevens moeten kunnen geraken om hen te kunnen helpen en bereiken. Daarom is deze maatregel nu heel goed. Als lokaal bestuur zijn we daarmee al een hele stap verder. We hopen dat dit in de toekomst nog verder kan worden uitgebreid. Ik kijk dus uit naar die verdere samenwerkingsafspraken die in ontwikkeling zijn.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Het feit dat die gegevens met betrekking tot het groeipakket voortaan beschikbaar zijn voor lokale besturen, is zeker en vast een goede stap vooruit voor het lokale armoedebeleid. Ik had eerder ook al de vraag gesteld over die kansarmoede-index, want heel veel lokale besturen zien bijvoorbeeld hun cijfers qua kinderarmoede en kansarmoede ieder jaar stijgen, maar hebben de frustratie dat ze vaak niet weten waar die gezinnen juist zitten. Ze zouden die graag willen helpen. Een heel deel daarvan staat wel op de radar van lokale besturen, maar een heel groot deel soms ook niet. Daarom had ik indertijd ook al die vragen gesteld. U was daar toen ook enthousiast over. U ging daar eigenlijk redelijk vlot in mee. Ik vond dat antwoord toen zeer goed, maar daarnet was ik even bang dat u de deur daarvoor volledig zou dichtdoen. Ik begrijp nu echter dat het toch nog wordt bekeken, dat er zaken in de maak zijn om dat mogelijk te kunnen maken, natuurlijk volgens de privacyregels, die niemand hier in vraag stelt, denk ik. De privacy van die personen is zeer belangrijk, dus er moet zeker worden bekeken hoe dat op een goede manier kan, maar ik zou toch willen vragen om dat idee zeker niet te laten varen en daar spoedig werk van te maken. Dit is immers een goede stap in de goede richting. Als we qua lokaal armoedebeleid echt een aanzienlijk stap voorwaarts willen zetten, dan zijn die gegevens uit die kansarmoede-index, met de koppeling aan wie die mensen zijn, voor lokale besturen van zeer groot belang.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Anaf, zoals ik al heb gezegd, ik ben daar zeker niet tegen. Als gewezen schepen van Sociale Zaken en burgemeester weet ik hoeveel energie het kost om de mensen waarvoor je dat beleid wilt voeren juist te kunnen detecteren. Dat zou ons dus een zeer interessante tool kunnen geven. Ik heb daar dus zeker geen enkel politiek bezwaar tegen. De vraag is, zoals u zelf hebt aangehaald, wat er kan, ook met respect voor de privacyregels en het

beroepsgeheim. Dat is wat ik heb gevraagd: wat zijn de mogelijkheden die we op dat vlak toch ter beschikking kunnen stellen?

Wat het consumptiebudget en de besteding van de budgetten betreft: de afrekening is er in 2021, denk ik. We zullen, ook samen met de minister van Binnenlands Bestuur, collega Somers, moeten bekijken hoe we dat concreet aanpakken. We hebben dus nog wel even de tijd om te bekijken hoe we dat goed zullen organiseren.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik wou nog eens benadrukken dat wij als lokaal bestuur ook wel beseffen dat het niet mogelijk is om over alle gegevens te beschikken, maar in deze situatie geeft dat wel een meerwaarde om eigenlijk de essentie van de zaak te kunnen aanpakken. Om in te zetten op lokaal armoedebeleid moeten we de nodige gegevens hebben. Dankzij de maatregel die er nu komt, zullen we daarover kunnen beschikken, zodat we toch die mensen die we moeten bereiken, al op een of andere manier kunnen bereiken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.